

Селимир Радуловић
СЕДАМ МАЛИХ ДРХТАЈА
изабране и нове песме

Уредници
Срђан Малешевић
др Небојша Кузмановић

Copyright © Културно образовни центар Шид, 2021
Copyright © Архив Војводине, 2021

Ова публикација у целини или у деловима не сме се умножавати, прештамповати или преносити у било којој форми или било којим средствима без дозволе аутора или издавача нити може бити на било који други начин или било којим другим средством дистрибуирана или умножавана без одобрења издавача.

Сва права за објављивање ове књиге задржавају аутор и издавач по одредбама Закона о ауторским правима.

Селимир Радуловић

СЕДАМ МАЛИХ ДРХТАЈА

изабране и нове песме

2021

СЕДАМ МАЛИХ ДРХТАЈА

– А Аврааму беше сто година
Кад му се роди син Исак!

Прва књиџа Мојсијева, 21, 5

I

Јеси ли напустио станиште своје, Пре првих петлова, праћен Погледом Саре!?! Јеси ли познао Веру своју и глас Очев!? Где ти је коњ, крилати!?	5
Јеси ли узео дете за руку, Јединца својега, милога, Исака, дете старости твоје!? Јеси ли кренуо у земљу Морију!?	10
Јеси ли му свезао руке и ноге!? Јеси ли дрво положио, нож Потегао!?! Да ли те питао, Док ти ум пливаше у закону Господњем – Зашто то радиш, оче мој!?	15
Јеси ли изустио, из вода Дубоких, из шума густих, Из скита тесног, јер нема Пута, јер је свуда пут – Сине мој, сине мој, ако си Спреман да служиш, управи Срце своје!	20

Узео си Исака, без речи,
Погледа прикованог за земљу,
Све до четвртог дана. 25
Ћутке положио дрва, свезао
Дете, извадио нож. И ниси
Питао, из света пролазног,
Неразумљивог,
Не слабећ' душу своју – 30
Јеси ли ми зато дао да будем
Отац!? Хоћеш ли да ми га
Узмеш!?

Боље би било да ми га
Ниси ни дао! Ко је то видео!? 35
Ко је чуо за тако нешто!?
И ниси рекао –
То је мој плод, Оче мој,
Зар да сасечем корење!?

И ниси помислио – 40
Да је све у појасу, плашту
И гласниковом гласу!
Ни заплакао –
Јер, као што пламен страшни
Гута суво грање, тако и душа 45
Чиста, душом чистом, води
У Земљу Живих!

Осамарих магарца својега, Загрлих Сару,	
Опростих се с Елијезером,	50
Слугом вековечитим. Узех са собом Два момка и Исака, јединца Својега, милога. Кроз мрак, Буру и студен неподношљиву	
Одох у планину, свезах му руке	55
И ноге, положих дрва, принех нож И бејах спреман на ударац. И не скамени се рука моја! И не ослаби мишица моја!	
И не помути се ум мој! Не питах	60
– Зашто то радиш, Оче мој!? И не сагорех у пламену туге Који се утростручи. Не рекох – Да су дани зли, а време	
Варљиво, кад из мале колибе	65
Кренух к другом свету! Јер, чувах се гласина, чувах се Речи лажних и речи лукавих. Као и старац, громогласни, Што на тргу, јерусалимском,	70
Окружен народом, не нађе човека, Па реч своју усмери к земљи, К небесима.	

Још сам на планини. Без гнева и зависти!	75
Не бацам камење у вис, Не одапињем стреле у небо! И нисам на уском путу, Да ме кушају, гоне, као Помахниталог.	80
И Исак је ту, син мој, јединац, Свезаних руку и ногу. И дрво је ту. И нож је ту! И још се множе Људске сенке земљом И мрак тавни доносе.	85
(Иако далек од сваке наде, Ти видиш срце моје, ти знаш Молитву моју и пре но се помолим) Ал', тихо је у срцу, јер то Не зависи од њих. Спреман сам!	90
За ударац, Оче мој! Рекох – Док из траве, густе, заталасале, Израњаху главе цветова дивљих, Што расту до звезда. Венац! Већ сплићем венац, Оче мој!	95

- Чија је ово хумка, Оче мој!?
 Који је ово дан! Зар га у
 Гресима проведох, Оче мој!?
 Јер, домови опустеше земаљски 100
 И капије се затвараху земаљске.
 Узех два момка и Исака,
 Сина, љубимца мојега.
 Прикупих дрва за ломачу,
 Нож наоштрих, жртвеник спремих, 105
 И одох тамо где рече ти,
 Оче мој.
 Не трепнух, ни главу не померих,
 Ни уста не отворих.
 А на небу, као јата птица, 110
 У групама, промицаху облаци сиви.
 Узех у руке своје огањ и нож.
 Тад рече Исак, син мој, једини,
 Сунце незалазно –
 Ето огња и дрва, оче мој! 115
 А јагње, за жртву,
 Где је јагње за жртву, оче мој!?
 Купих моћ те речи!
 Кроз шумски густиш
 Пробих се до скита осамљеног 120
 И пробудих из смртног сна!

- За све се постарао Отац мој,
 Он све види. Зна за муку, сузе
 И ништа не заборавља, рекох –
 Везујућ' сина, јединога, љубимца 125
 Својега. Сместих га на жртвеник, врх
 Дрва. И кренух руком својом.
 Да, немо, потегнем нож.
 А небо, опет, баци свој пламен
 И земља се, пода мнош, отвори. 130
 Па, у тешким ланцима, ступих
 У битку невидљиву,
 Три дана и добар део четвртог.
 Тад чух, на брду,
 Где се Господ постарао – 135
 Не дижи руку на дете своје!
 И још –
 Не чини то, оче мој!
 Зар да убијеш!?
 И семе се земаљско умножи, 140
 Као звезде на небу, као песак
 На брегу морском. И из њега
 Рађаху се народи многи.
 Зар ти не рекох, брате
 Мој, највољенији – 145
 Чух, како и певах!
 Ко стрепи, мир свој налази
 А онај што из плача у себи
 Нож вади Исака добија!

Упамтио сам ту причу, Од речи до речи, о Аврааму, И сину старости његове, Исаку. И рани земаљској, страдалничкој, Кад те туга обори, па ти је све равно –	150
И бездан таме и пламена. И понор, Таласи свирепи, олује грозне, пакао, Па ти се ни смрт не чини страшном! Није то сећање на утвару, На сном овенчану, седу, главу, Ни проста мера какву плод доноси.	155
Већ реч Очева што утеху призива И жалост прогони. Ставих је У недра своја да нас од греха Отргне, пут покаже и помогне Да на небо однесемо	160
Сва блага наша. У сенци, скривен – Зар да говорим, јер све могах рећи!? О жртви, испиту, гласу што из срца Допире. Као и кројач, бајковити, Што, за живота, доспе на небо И озго осматраше свет. Па не знаваше законе што У земљи, скривени, попут семења, Трошаху хлеб свој!	165
Трошаху хлеб свој!	170
Трошаху хлеб свој!	175

СНОВИ СВЕТОГ ПУТНИКА

... И који не сабира са мнош,
расипа.

Светио Јеванђеље ѿ Луки, 11, 23

ПРОЛОШКА

... Јер на земљи се, душо моја, о, душо
Душе моје, као лишће на дрвећу, као тела
Несустала, смењују синови људски!

I

Као што ратар вредни, радосна душа земаљска,
Док вуче бразду и баца семе златно,
Усред зиме, по мразу, у сусрет иде
Плодној жетви и плоду зрелом што сјаји
На гумну замишљеном, носећ' га кући својој. 5
И као што кормилар, неустрашиви,
Сад смирен, у врху таласа који прети,
Без страха пред снагом мора побешњелог
И ветра којег се клоне сва срца незасита,
На крају пута тешког види благо небројано. 10
Као што војник стасити, хрлећ' ка киши
Стрела, и не осећа и не види ране своје,
Већ хита к венцу победном, божанственом,
Тако се и ми што, пузећ', приступамо к Њему,
И не узмичемо ни самом смрћу, 15
И држимо се пута тесног што води
У живот, не предајемо лако.
Јер, као што се први, гдекад, подневши труда,
Враћа кући шака празних, без рода заслуженог,
А други, неретко, иако предан једру своме, 20
У сусрет иде стени, ил' хриди некој, под водом,
Тако и трећи живот изгуби
И кад победи све противнике славне!

Па се и ми, сад утешени добром вечним,
Што растемо, све хвалећи се, у невољама 25
 Нашим, сећамо ланаца тешких, рана
 Неисцеливих и лека тајанственог,
Ал' не од биља земаљског, него од речи
Потеклих с небеса, јер га не држи рука
Лекара простог, већ вечност што капље 30
 С усне Пророкове –

Јер је све ово што око види знамења лажних
Траг. А оно што не види сад бива делање
Вечно, добро што води спасењу вечном!

- И као дрвеће које, кад зазими, не издржи 35
Удар мразни и изгуби живота сок,
Па наго, с пролећа, бива посечено
И изгнано из шуме, заувек, огрева ради,
Тако се и душа грешна, све даље од Бога живог,
Из блата, сабира на трен, па у дан последњи 40
Бива хитнута у огањ неугасиви.
Јер, све се, изнова, рађа! И дрво, огољело,
Празно и душа грешна, опустела.
И ветар што витла врховима дрвећа!
И лишће што плаче, сад певајући, 45
И спушта се, сасушено, над вечни
Починач праведника. Јер, на земљи се,
Душо моја, о, душо душе моје, као лишће
На дрвећу, смењују синови људски!
- И тај лист невини, што шуми, безбрижан 50
И игра на поветарцу, сад суши се
И трули, ал' изнова се рађа, сад сунчан,
Кад олиста природе књига и украси се
Плодовима и цвећем обуче у пролеће,
Јер, шта је живот наш земаљски, ако не живот 55
Листа на дрвету! Јер, шта је суза наша,
Ако не суза Искупитеља! Јер, шта је
Светлост наша, ако не светлост цветова

Дивљих, што на слободи, орошени, у капи
Свакој спуштају зраке налик сунчевом зраку. 60
А кад се у сузама и праху, док гледах срце
Своје, далек од наде сваке, сетих Оног
Што ме благом мишљу, с извора хладног, као
Путника намерника, вођаше к Писму
Непролазном, па, усправљен, ставши на ноге 65
Своје, стигох на место шатора давног, рекох –

Шта ме се тиче човек и стаза
Земаљска, обмањива! У Бога се уздам!
Јер, као што, на ливади пространој,
Стасава звук травке сваке, светле и чисте, 70
И као што се сунце огледа у капи росе,
Тако и праведник седа за свету трпезу
Сам, у себи самом, гласећ' име Његово.

- Беше то, брате мој, највољенији, тихи и пријатни
 Мирис смирења кад кренух према теби 75
 И под кишом крупних суза, узростом,
 Као пали. Тад устах из сна после дугих
 Година лутања и излих молбу срца,
 Па принесох и прву и последњу сузу.
- И хтедох ући у земљу обећану. 80
 Главом, погнутом, и руку везаних ужетом,
 Као осуђеник, измучен болешћу
 Неисцељивом! Јер, Господ види све!
 И оно што је дато, за живот пролазни,
 Даје у своје време. Кад заблиста 85
 Душе твоје, брате мој, највољенији, бела хаљина
 И кад дете и суза буду у теби! А будеш ли
 Праштао, а не узалуд узимао име Божје
 И тек кад у срце удариш страхом Божјим
 И сакупиш душу своју, зауздав хладне 90
 Таласе ума –
 Ето мајке и чеда
 Њиних у дому твоме. Ето Цара царева!
 Јер, молитвом, кроз време и простор,
 Хита душа жељна смирења, за Спаситељем, 95
 У пратњи ученика Његових, не осврнув се
 На сећања надолазећа. Јер молитвом,
 И усред галаме мноштва, у врху
 Свих дела добрих, без видљиве

- Природе и наука људских, кад у себи 100
 Откриваш призор и знање које није
 Од овог света, у дубини срца
 Кидаш окове и облачиш се у душу своју.
- Беше то, брате мој, највољенији, тихи и пријатни
 Ваздух смирења, кад себе опремаш 105
 За живот и свет у коме ћеш вечно
 Живети, све даљи од света, као странац,
 А да никад не сазнаш хоћеш ли бити
 Позван на разговор с Господом и да
 Кажеш – 110
- Сада ил' сутра умрећу! И из себе самог
 Извешћу душу своју, јер је и живот најдужи,
 Овоземаљски, као и венци исплетени из пене
 Морске, само трен један, обмањиви.
- Беше то, брате мој, највољенији, тихи и пријатни 115
 Ваздух смирења. Кад погубиш душу
 Своју да би спасао душу своју!
 Па као свети апостоли Петар и Павле
 И капетан Корнилије, отпловиш видевши анђеле,
 Без помисли љутитих, с раном живом, 120
 Све мерећ' келију своју, јер ће те она
 Научити свему. И да предаш многомилостивом
 Све туге наше, све наде наше и да се
 Клониш таласа гневних, почетних
 Делатеља греха и уселиш у векове векова. 125

Јер, таква су светла, вечна, отачка.

Кад, залутали, изабрах вође своје и веру своју
 И избаких сва зла што, изнутра, излазе
 И погане човека, брате мој, највољенији,
 У изворима – 130

Тад видех светла, вечна, отачка!

Кад крепих се речју с усана, што славе
 Славу Очеву –

Тад спазих дела, вечна, отачка!

Кад додирнух руб неба озвезданог 135
 И исту светлост, кап у њему, тад рекох –

Таква су дела, вечна, отачка!

Ил' кад на пучини мора хитах к бродовљу,
 Што га носаше исти ветар, ил' сањах ливаду,
 Пространу, плодну, ил' лишће што сјаји у 140
 Крошњи дрвећа –

И то су, рекох, дела, вечна, отачка!

Па и лет први у земљу изабрану,
 То светло што ме вођаше уском стазом срца,
 Кад се утврдих у Њему, и прилепих 145
 Уз Њега, у сузама, у праху, изван буке

И вреве светске, у тихости келијној, док тама
Гробна грабљаше душе грешне с лица земље –

Јер, таква су светла, вечна, отачка!

Што ме пред огњем, пред безданом, враћаху, 150

Као вода очишћујућа, простој речи
Искупитеља, невином шуму листа, као

И душа кад се у сну одмара,

На починку вечном, ван гипке колевке

Земље, на уласку у вечност, у тихе 155

Врхове гора и вртове сеновите,

Кад иђаше из силе у силу и кад га,

Устремив очи своје, видех у

Недрима неба, у Књизи непролазној,

У исписаној таблици душе Оног што 160

Плаче лицем својим и лицем свих!

Јер таква су светла, вечна, отачка!

Кад у душу унедриш плач и заплачеш,

Због себе, у одељу своје, брате мој,

Највољенији! 165

И ви сте били на збору хришћанском, зар не?!

Ми смо хришћани, брате мој, највољенији!

Не питам за стабло хришћанско, ваше, већ
Да л' и ви бејасте на збору хришћанском?!

Ми смо хришћани, брате мој, највољенији. Ми 170
Учествујемо у савршавању тајне Господње...!
И живети не можемо ако не кушамо
Божју вечеру и славословимо Непостижном!

Као да се може хришћанин бити без
Учешћа у сабрању евхаријском. И као 175
Да се може учествовати у њему ако
Ниси хришћанин, брате мој, највољенији!
И не уселиш се у тиху ризницу плача,
С огњем божанским, што се усељује
У срца наша, из срца самога. 180

И као да није видљиво, брате мој,
Највољенији, и из Тмине која пробија кроз
Врата душе, иако човек лако склизне,
Да је чистима све чисто.

Сад иди и сузом умиј лице тела 185
И лице душе твоје, јер, нејак да се
Уздаш у снагу своју. И у тишини,
Ненарушивој, плачи и залиј ране,
Што чине велику рану, брате мој,

- Највољенији. Јер, другог пута нема! 190
 И чувај благо бесцено. Да га не
 Загубиш у валу свирепом, што се диже
 До неба, кад се буди чељуст необухватна
 И у врхове пушта снежнобелу пену.
 И реци, с дахом ветра пролећног и сјајем 195
 Звезде јутарње, из срца чистога –
- Ево капи росе, што блиста, ево травке,
 Цвета, лишћа на дрвећу. И они, гле,
 Блистају! Да се очи насите и насладе.
 Ево живих извора вода. Ево хране 200
 Наше, речи наше, живота наших!
- Ил' скроман, сам у себи, иако богат
 Питаш –
- Откуда месеца мене и тихе смене доба
 Годишњих, откуда ваздух благи 205
 Што укрепљује и, као пламен, венама
 Струји, без стрепње и страха за сутра.
 Без слуха за гомиле глас што иде уз ветар!
- А знаш –
 Као и мирни и светли весник, 210
 Кад излази пред душу твоју,
 Да се једе биљка свака, па и горка!

И кад спустих поглед клонули, пред
Катанцима и резом, пред стражом земаљском,
К души, к телу и свим снагама људским, 215
Рекох –

Чашу коју ми је Отац дао,
У бури величанственој,
Зар да је не испијем, брате мој, највољенији!?

И кад чух реч пророчку. И слушах старије 220
И упућивах млађе, а небом, у групама,
Као јата селица, замицаху облаци тавни,
Громовни, печати неразориви,
Рекох –

Чашу коју ми је Спаситељ дао, 225
У бури величанственој,
Зар да је не испијем, брате мој, највољенији!?

И кад се тргох из дремежа, невољног,
И заигра срце од радости, не у кући,
Земаљској, већ у кући нерукотвореној, 230
Рекох –

Чашу коју ми је Свесвети дао,
У бури величанственој,
Зар да је не испијем, брате мој, највољенији!?

- Па и кад главу, тешку, оседелу, 235
Посух пепелом и обасјах светлошћу
Истине необориве,
Рекох –
- Чашу коју ми је Лекар Свесилни дао,
У бури величанственој, 240
Зар да је не испијем, брате мој, највољенији!?
И украсих је даром трпљења маштара земаљског,
Па славих, разнежих и потресох, изнова,
Рекох –
- Чашу коју ми је Непостижни дао, 245
У бури величанственој,
Зар да је не испијем, брате мој, највољенији!?
- И кад горех у пећи,
Ужареној, ил' кружих оштрицом мача,
Рекох – 250
- Чашу коју ми је Искупитељ дао,
У бури величанственој,
Зар да је не испијем, брате мој, највољенији!?
- И кад се отвори небо мрачно,
Па спусти кнезове, ваздушне веснике таме, 255
Рекох –
Чашу коју ми је Безгрешни дао,
У бури величанственој,
Зар да је не испијем, брате мој, највољенији!?

И кад запосех брег на којем песник седи 260
И спазих талас, велики, који прети,
И звезде озвездане и још хиљаде
Анђела небеских. И госта небеског,
Што се не види,
Рекох – 265

Чашу коју ми је Благи и Добри Исус дао,
У бури величанственој,
Зар да је не испијем, брате мој, највољенији!?

Каква ли је тама на месту где светла
Светлости не продиру, брате мој, највољенији? 270
Где анђели, свирепи, горчи од жучи и отрова
Свакога, обешчашћују и сурово туку.

Говорим теби и гласом својим говорим –

Тешко, тешко грешницима, јер свезани
Испаштају и злопате се у огњу неугасивом. 275
Јер, троструко проклетство своје оплакују
И у врелим таласима Велијаревим нестају.

Тешко, тешко грешницима, јер од туге силне
Сахну, па трулежни бивају, све хрлећ'
К провалији безданој, неутешни, у низинама, 280
Брате мој, највољенији.

Тешко, тешко грешницима, кад их одвоје
Од праведника и на видело изађе рој злих
Мисли, дволиког Јануса двери,

Без капи воде, без милости за сужње, 285
Стражара љутитих, с узама
Неразмрсивим и оковима тешким, оловним.
Тешко, тешко грешницима, брате мој,
Највољенији, пред судом, неумољивим,
Врелином, неиздрживом, кад се одвоје 290

Од праведника.

Јер их из одаја изгоне, јер су им руке
И ноге везане, а језик се од пламена суши –

Јер је све откривено и објављено,
Па и слепило срца њиховога, кад, хиљаду 295
Одапев стрела, ваљаху дане и године
Живота пролазнога, прелести ништавне
И ненасите, украсе свакојаке, па и кад заклетве
Своје погазише и у оскудици се свакој купаху.

Тешко, тешко грешницима, брате мој, 300
Највољенији, јер је мучна и смрт
Њихова. Јер, умиру горе него пси
Остављени, у гресима својим.

- Благо, благо, праведницима, брате мој,
Највољенији, у светлим и сјајним одајама, 305
Пред троном Владичиним, створитељем
Предобрим свега, јер, у насељима вишњим,
Таму распршив, узносе молитве своје
И у руци Божјој добрују –
- У посту трпељиви, у бдењу радосни, 310
Док шире руке и управљају очи
К небу и не предају се искушењу сваком,
Већ пред престолом Христовим, кад удахну
Ваздух и дођу к себи, исповедничке венце
Примају. 315
- Благо, благо праведницима, брате мој,
Највољенији, јер, кад се душа, лака,
Дигне и одлети у небо, хитра,
Хитрија од ветра лакога, трисвету песму
Узносе и њоме се наслађују. И у недрима 320
- Авраамовим благују, у румени вечерној,
У спокојству, што се за ведрога види неба.
Благо, благо праведницима, јер су семе
Изабрано, јер су пшеница царска, јер су залог
Поуздан, јер су со божанствена, јер су светлост 325
Светла! Све у Очевом растућ' крилу!
Па кад и у пустињу залутају,
Без одеће и без пратилаца верних,
Сећају их се хвалитељи живота њиховога.

Је ли што боље, на земљи, брате 330
 Мој, највољенији? Сејачу ведри, што
 Улазиш у сенку многоструку! Све пратећ'
 Сад насмејано, сад бледо лице месеца.

Све је јасно, као на длану, кажеш –

Ако си слаб и нејак у малом ко ће ти 335
 Подарити благо велико!

Страх ме, кажем, брате мој, највољенији,
 Таласа реке огњене, мрака у којем нема
 Трачка светлости. Страх ме од мука
 Непрекидних, неподношљивих! Дрхтим 340
 Пред казном, вечном, неизбројивом
 И обручем нераскидивим, што стеже груди.

Плашим се смрти, брате мој, највољенији,
 Горчине њене, тартара хладног, анђела
 Лепог и страшног! И војске, силе небеске! 345
 Злобних главара таме и свих дана у које плаках!
 Тумарања, безглавих, метежних, земаљских,
 Све од младости ране до часа смртнога.

Плашим се плача дечјег и сузе дечје,
 Знања крхкога света крхкога, па и 350
 Мирнога и светлога весника кад,
 Изненада, ступи пред душу моју.
 Плашим се, брате мој, највољенији,

Таласа морског кад се, бесан, пење уз
Обалу и стене подводне, у сенци морских струја, 355
Непредвидиве, узане оштрице мача,
Капи крви у ваздуху, случајне мрље од мастила,
Ноге своје о коју се спотичем. Правде
Очеве и патње Очеве и пута пространог, царског.
Греха што осваја, поробљује и баца 360
У окове страшне.

Плашим се страха мога сверадоснога,
Што ме као песника роди, врхова планинских
Кад забеле снегом, кристала чистих и мразом
Спаљене траве, грмова ружа дивљих, 365
Плода зрелога и плода незрелога.

И дрхтим, ветром покорен –
И кад доведем све под конач и у глави болесној
И у глави здравој!

Плашим се, брате мој, највољенији, 370
Семена трага, али и биљке узрасле. И таме смрти
И сенке смрти, облака сивих и густог ткања
Магле, шума листа клонулога, ћутања дубоког
Звезде јутарње и куће месеца младог, зрнаца
Неизбројивих песка морскога. Ноћи која се 375
Никада не завршава, већ те позива
На сан тавни.

И још кажем, за звездом апостолском, брате мој,
Највољенији, кад се од жеге тешке усија ваздух –
Не требају здрави лекара него болесни! 380
Овде су путељи славе, овде ћеш мрети!

Неутешан је то час, брате мој, највољенији,
 Кад се душа мучи, сва у страху и трепету,
 У ужасу, пред делом добрих и злих анђела.

Али, кад клоне у земљу потавнелу 385
 И сен смртну, у најдоње одаје њене,
 У земљу плача вековечитог
 Питаш –

Куд ли се деде имање наше,
 Весела мноштво, пустошна слава људска! 390
 Куд врата широка што излазаху на стазу
 Безбрижних. И ковитлаји бурни, ужасавајући.

И нема томе краја, брате мој, највољенији,
 Јер ко још, данас, о победама говори.
 И коме да отвориш врата душе 395
 Бесмртне. Да л' нози људској, онемоћалој,
 Што се отима блату и држи се мере своје,
 Ил' ветру што мами грмове дивље руже.
 Ил' да се загубиш у густом ткању магле?
 Ил' да похиташ у сусрет врелом 400
 Таласу срца, непобедном!

А кад измолиш молитву Његову,
 Силазећи низ лестве и очима својим
 Спазиш спасење своје, кад у срцу свечевом,
 У руци, видиш пламен неугасиви – 405

Кад те, преко рамена, стигне радосна
Вест Очева и, у бујици изобиља дневних,
Осетиш дах бар мало вечности,
У дивним и дивљим гласовима дечјим, 410
Кад сечеш ваздух, неустрашиво, плућима
Рањивим, не тражећ' разлог гневу пролазном
И сећаш се бродолома свих, и великих
И малих, буром сламан, буром величанственом,
Рођења сваког, па и нашег!

И кад суза кане, па, ломан, искорачиш 415
И кажеш –

Господ није створио смрт, брате мој,
Највољенији! Ево наде, нове, ево дара,
У дане дуге, кад се губи граница тачности.
Јер пропадљивом дарује непропадљивост! 420

А како отворити очи слепима
И уши глухима, кажеш, док се будиш
И нестајеш у последњем заласку сунца.

Јер шта је човек, ако не травка неузрасла, 425
Не тело, не душа, него и тело и душа,
Умивени, кад врху саме стреме,
Као и васкрсли, у Књици непролазној,
Кад се, крилима дигнув својима, све
По трагу Оца, таму распршив, у небеске
Стани утврде. 430

Па и они што пипаху ране незарасле,
Све пратећ' траг ексера фарисејских,
Једући с њим, вероваху да је васкрсао
У телу, да телу није немогуће да се 435
Уздигне к небу, јер је живљење
Наше на небесима! Зар у сенци, Очевој,
Зар не тражисмо сенку своју?!

А душа се, сва од дана дугих, стрела
Неумољива, у векове векова сећа, постоји, 440
Памти. И не сели се из тела у тело,
Као што и звезде небеске, и сунце,
И месец, и дивота разних мноштво, осетив
Жудњу што их вуче и свладава, остају
Вољом Оца свога.

Говорим теби и гласом својим говорим, 445
 Кад сумрак касни спушта завесу ноћи,
 А ти се, рукама слабир, о врат вешаш Оцу –

Чујеш ли свету тишину гробља,
 Тихи плач људски, ћутање дубоко,
 Брате мој, брате мој, највољенији? 450

Хоћеш ли и ти да се кроз неми бол искупљујеш
 И певаш о страшној тајни смрти? Потоку суза!
 Сећању на живот, живота човечјег тугу.
 На крилима, изнад свих зборова таме.

Чујеш ли плачну и утешну песму 455
 Дрвећа, шум листа клонулога, кринова
 Јеванђелских, анђела небеских што,
 Певајућ', иду у сусрет души?
 Чујеш ли глас из куће нерукотворене, глас
 Одлутали, како зове оца, мајку, браћу, сестре! 460

Хоћеш ли и ти, чедо недоучено, на земљи,
 Међ' људима, поред маховином
 Обрасле стене, мотрећ' кап крви у ваздуху
 И у бело одевен млад месец, на небесима,
 Кад се разбудиш, одлажућ' час срце, 465
 У скиту своме, рећи –

Земљо, земљо у постељи твојој, тврдој,
У хуку ветра, твоје, врбацама твојим,
Поломљеним, у сату месечевом, небеском,
Сад живим пламом пламеним сузбијаш 470
Пламен безвремени!
И још –

Откуда страх, брате мој, највољенији!
Град је пун умилних гласова, серафима
Шестокрилих, херувима многооких, у 475
Дому Очевог, на имању Очевог, кад рукама
Нежним кидаш нежне латице руже
И кад се, не без греха, откриваш.
Где се и малим, брате мој, највољенији,
И на земљи, међ' људима пролазним, 480
Увећа ризница велика!

Ево твог сна, брате мој, највољенији,
 Свих звезда, великих и малих,
 Што се, као пахуље снежне, топе надомак ока
 Сузног, кад у блиставо сјајним хаљинама гласника 485
 Рајски настаниш врт, пространи и прекрасни,
 Над небесима. А усред њега тече река,
 Која га напаја и дели на четири дела,
 Па, као Свети Андреј, идеш по њему,
 Пун весеља, с венцем сплетеним од 490
 Цветова великих, обучен у рухо саткано
 Од муња.

И око тебе вртова мноштво, с дрвећем
 Високим, украшеним, с лишћем златастим.
 И птица пој, с крилима белим као снег, 495
 Који се дизаше до висина небеских.
 А у средини, река успавана,
 Што вртове напаја и ветрови тихи, са свих
 Страна, доносаху мирис божански.
 И кретаху се гране и ствараху 500
 Дивни звук лишћем својим!
 А ти стојиш, изнад свода небеског,
 У заносу, видећ крст велики, налик
 Дуги! И целиваш га! И сузама заливаш,
 Па, прошав га, спазиш провалију бездану. 505
 И ходаш по ваздуху, сад изнад другог,
 Сад изнад трећег свода, небеског,

Па, пењућ' се, охолом окрећеш леђа,
Ал' смирен, пресецаш пламен сверадосни,
Који не жари, већ озарује, док сумрак 510
Касни спушта завесу ноћи. Тад
Ослушкујеш глас умилни –

Успећемо се још више!

А смењују се лица младића,
Што им из очију сева пламен 515
И сијају јаче од сунца. И мноштво
Изабране војске небеске.
И свет стари задоби изглед!

Па кад се спусти завеса небеска,
Угледаш Оца свога, као и старац из 520
Књиге непролазне, кад на престолу,
Окружен анђелима шестокрилим, завапи –

Јао мени! Јер се удостојих, очима
Недостојним, да видим Оца свога!

Чух ли глас твој, сестро моја, у сну, 525
 Док веје ветар јесењи, дижућ' увис
 Тек попадало лишће. Је ли час?
 Ил' кажеш – шта ако се круг затвори?

Једном се и то мора догодити!

Ил' говориш, говориш, гласом света 530
 Невидљивог, плачем из себе?
 Буди ли те шум воде, у дубинама
 Земље, што тече долином сенки умрлих?
 Јер у пролеће, кад божански се све
 Буди и дише, око нас, креће крв несустала, 535
 Све мислећ' да живиш, сестро моја.
 Оче, мајко, браћо, сестре,
 Као да запеваш, зашто ућутасте?
 Кад опасну напустих службу
 И запосесте мој починак вечни. 540
 Ту где се састају звезде, где леже остаци
 Поколења многих и за дана дугих
 Скупљах дарове земље.
 И ви, децо моја, нерођена, што ми
 С виса, сунчаног, страшног, донесте 545
 Муње глас, глас туге неисцељиве,
 Ветрова снажних бес! Што стојите уз
 Хладни камен као стражари на починку
 Сваком!?

Зар се вратио неко, брате мој, 550
Највољенији? Не враћа се ни један!
Јер, иако се сећам и држим мира свога,
За незнанца тело сам трошно и
Пропадљиво. Па ме мајка, којој хрлим,
Земља моја, грли и уручује Творчев дар. 555
Јер га не узех на зајам, већ усвојих,
Брате мој, највољенији!

А ја кажем да душе све памте, сестро моја,
Да им је горе боље него овде,
Јер из гнезда топлога, као и птице ревне, 560
Уздиху очи своје к анђелу, што их води
Тамо где Бог заповеда.

Тај видик је почео да ме осваја –

Уокруг никог! Врхови планински још
Беле се снегом. Све је тихо у земљи 565
Утехе, месту одмора нашег.

Тек отвара се природе књига чиста!

Тад спада завеса с очију душе моје.
А врт зазеленео, из недара Авраамових,
Украсиће се плодом сваким, 570
С пролећа, када се и дрвеће облачи
У пролеће и у свети мир дара небеског.

И као што корење невидљиво
Извија плод свој, дајућ' украсе
Разне. И оне добре и оне с трњем 575
Некорисним –

Тако се и душа грешна приноси
Огњу очишћујућем и рађа, изнова,
На почетку новог дана. Кад у срцу
Очевом, очима својим, угледа пламен 580
Непобедиви.

Јер Богу је све могуће, брате мој,
Највољенији. И за Њега нема чуда!

- Ево путника, брате мој, највољенији,
 Како на обали, одсутан, мери таласа 585
 Удар, који урлају, пене и венце
 Пенушаве плету. И не плаши се ветра
 Плахога, у дивним часовима дечјим.
 И хваљаше Оца, јер се сетио на време.
- Он зна да после гнева таласа гневних 590
 Брод свој усмери к обали мирној.
 Јер, кад мине бура величанствена
 И истински врати се облик, тад
 Јављају се боје небеске, сунце рађајуће.
- Њега се не тичу бриге земаљске, 595
 Ни метеж људски, ни мера изгнанства
 Нашега.
 Говорим теби, гласом својим
 Говорим, из земље страдања и плача –
- У Бога се уздај! Брате мој, највољенији! 600

Не, није то само лист изабрани из
 Књиге страдања и плача, нити сећање
 Празно на Име изнад сваког имена.
 Ни огањ божански, што се, из срца
 Самога, у срца наша усељује. 605

Та прича о убогом и сиромашном
 Лазару и о богаташу, којему притицаше
 Све, као с извора. Па у свили и
 Скерлету улазаше, пространим путем,
 На широка врата. И, тако насићен, 610
 Наливен, весељаше се сваки дан.
 И није се Бога плашио, ни људи стидео,
 Већ по ветру повољном хиташе к бродолому.
 А све је, за дана кратких, земаљских
 Било његово!Таланти неизбројиви, смех, 615
 Сребро, стомакоугађање без мере.

Јер, није знао да се испод речи,
 Као испод лишћа ужутелог, кад
 Уђеш у савест своју, и ваздух
 Лаки разлива и извори божански 620
 Теку. И море се, спокојно, разастире.
 Грабио је, брате мој, највољенији
 Кроз широка врата, путем пространим,
 Којим иђаху многи. Беспутним стазама мајке
 Земље, све даље од куће истините. 625

Беше то дрво украшено лишћем
 Свакојаким, без плода спасоноснога.
 А Лазар убоги, ветровима супротним ношен,
 Лежаше пред вратима његовим, у ранама
 Незараслим. И гледаше како их језици 630
 Псећи лижу, без снаге да их отера,
 Општим се тешећи јадом.
 И чињаше се као да је на овај
 Свет дошао као сведок туђег добра.
 Јер улазаше на уска врата и иђаше 635
 Путем уским, тескобним, тражећи
 Дар бесцени, као што и богаташ,
 Путем широким, доспе до теснога
 И тегобнога краја.

А кад дође време свршетка нашега 640
 И убоги Лазар оде к Богу на исповест,
 Однесоше га, блистајући, анђели лаки,
 Све до места починка.
 Богаташа нико не сачека, већ из
 Пакла огњенога гледаше, издалека, 645
 Авраама и Лазара, у наручју његовом.
 Онај што се весељаше и у сну и у
 Сенци, пространим путем и вратима
 Широком, дође до краја узанога.
 А онај што се трпљењем наоружа 650
 Беше награђен добрима вечним.
 Нема ту одбране, брате мој, највољенији,
 Кад ти се чини да се, у густом ткању
 Магле сутоње, гасе све твоје наде, а

Душа се лака, крилата, диже к небу – 655

Ко се наслађивао, хранио ласкавце
И готоване, наливао вина чашама
Великим, сад се у муци купа.

А ко се мучио, удова слабих, сад утешен
Бива, у срцу усправљен, у трпљењу 660

Рођен. Јер је међу њима провалија
Велика и нема прелаза с једне
На другу страну. Само се, у казни
И награди, буром сламаних синова
Људских, радосних што живе, 665
Мери пуноћа вечне вести Очеве.

Тако се, брате мој, највољенији,
Богаташ, безимени, и поред иметка силнога,
И нашао у огњу пакленом,
Без дома Очевог и имања Очевог, 670
А убоги и израђавани Лазар у
Наручју Аврааомовом. Па кад сравниш –

Ако ти бура на мору бесном,
Отвореном, измучи већ ојађену
И измучену душу, не дај брод свој 675
У бесцење. Не дај се чедо, недоучено!

Јер као што се дрво по плоду познаје
И као што се, без уља, гаси светиљке
Кућне плам. И као што се, у сузи
Раскајања, разнежи и потресе душа 680
Људска и кроз бол тихи искупљује,

Тако се у срце само удева конац Божански,
У молитву Очеу, у сузу њену.
И кад у обиљу пливаш и стојиш у њему
Сети се речи старца – 685

Ко падне, зар не устаје?!
Ко зађе, зар се не враћа?
Па из уста златних прими
Наук који је тежи од самог пакла!
Јер, сиромах није онај ко нема ништа, 690
Већ онај који много жели! Као што
Богат није, и поред иметка силнога,
Онај што ликује, окружен стварима
Многим, већ онај што много не
Потребује. 695

Кад мирни и светли весник
 Изађе пред душу твоју, па мислиш
 Да ти је сунце за леђима, да ти
 Ноге дуга претиче сенка, нећеш знати,
 Ако чисто је све, докле сеже твоја моћ, 700
 И нећеш гледати у огледалу, у загонеци,
 Већ лицем у лице. И нећеш видети
 Да путник небески простором хита силним
 И да се сунце јарко, радосно, радосним
 Пегама боји. 705

Кад мирни и светли весник
 Изађе пред душу твоју, па мислиш
 Да ти је сунце за леђима, да ти ноге
 Дуга претиче сенка, небеске напустив
 Дворе, јездећи ваздухом, све шумећ' 710
 Крилима својим, а звезда јутарња, ноћ
 Растерујућ', к новом хита дану. Кад ти се
 Учيني да у пљуску звезда, непогрешиво,
 Можеш пронаћи своју звезду, биће то
 Час кад можеш да погледом продорним 715
 Осмотриш све, па, снагу одмерив своју,
 Као да чујеш глас лире и песму с њоме,
 Хранећ' наду исту, неусколебиву,
 Без знања да још увек живи у теби.
 Па кад се, изнова, у зрак небески 720
 Дигнеш високо и поиграш се, сад стремећ'

К земљи, орошеној знојем молитвеним,
 Схватићеш да је узалудан траг
 Оног што зида по песку куле људске,
 Рукотворене, а ти у обиљу пливаш 725
 И стојиш, на висини, и не надаш се
 Утехи што је доносе сузе раскајања.
 И вежбаш у молитви Очевој, дишеш
 У њој. Јер чистим ваздухом пловиш
 И душин те обузима плам, па се винеш 730
 У небо! И на путу том спазиш човека
 Клонулога сенку.

Кад мирни и светли весник
 Изађе пред душу твоју, па мислиш
 Да ти је сунце за леђима, да ти 735
 Ноге дуга претиче сенка и јавља да те води
 Тамо куда Бог заповеда, све у славу
 Милог и благог ткања душиног,
 Кад изнад вода чистих, плаховитих,
 Угледаш рој звезда, умножених. 740
 А хтео би да се ослободиш сенке
 Своје и великог немог трзаја што
 Излази из ње. Док облаци тавни
 Парају чисто небо.
 Биће то равно раду руке хранитељске 745
 Која те бодри и све чини видљивим
 И јасним, као и кретња свака
 Кад усталаса мир површи водене.
 Кад мирни и светли весник
 Изађе пред душу твоју, па мислиш 750

Да ти је сунце за леђима, да ти
 Ноге дуга претиче сенка,
 Окружен растињем дивљим, све
 Држећ' очи у страну, као дете слабо,
 Из крила мајчиног у човечји 755
 Узросташ лик и све недаће те
 Смелим чине, сад збуњен, ширећ' своје руке,
 Па, у заносу, у хаљини белој и сјајној,
 Оденув тело, на тврду клекнувши земљу,
 Тиху казујеш хвалу, и молиш за сенку 760
 Којом расплићеш другу сенку. И гласиш
 Сетву анђеоску!

Кад мирни и светли весник
 Изађе пред душу твоју, па мислиш
 Да ти је сунце за леђима, да ти 765
 Ноге дуга претиче сенка. И говориш, а
 За речима ти сузе теку, јер стрепиш
 Да одлазећ' са земље не зароби те
 Кнез ваздушни, што се не види и не чује,
 Ал' ваздух задахом квари! Јер знаш 780
 Да ниси створен да би нестао, брате мој,
 Највољенији, већ да душа бесмртна
 Бесмртну песму у теби пева. Па не питаш
 Пророковом главом –
 Кад човек умре, хоће ли опет живети? 785
 Јер знаш да када човек умре, умире
 Тело човечје, а душа остаје! Јер се душа
 Сећа дела својих и памти. И не сели се
 Из тела у тело. А када је душа жива
 Жив је и човек! 790

И још те питам, путниче кратковечни –

Ако семе златно не умре и не
Иструли хоће ли, сред поља, узрасти
Плодови родљиви наши!?

Ил', ако се земља, златоносна, хитне 795
У огањ неугасиви, зар нећеш рећи –

Ево злата, брате мој, највољенији!

И зар се од песка и смеше свакојакe,
Зар се не излива стакло спасоносно!?
И рука Очева, зар!?! Зар не може рука 800
Очева што огањ плаховити може!?

Зар је лакше створити човека,
Живога, анђеле небеске, сјајне,
Од земље и свих добара њених!?

Зар се не може обновити тело 805
Пропадљиво? И зар се једном ватром,
Ватром вековечитом, зар се не пале
Светиљке многе.

О, још неразумних зар има, брате мој,
Највољенији, који питају какав нас 810
Крај чека? Па не виде светлост која
Залази, ни зору која, изнова, руди,

На место одмора нашега.
И да л' неоплакане, још увек, још увек,
Скитају душе многе!?

815

Не, нема смрти, брате мој, највољенији,
 Ни буре, непогоде, природе гнева хировитог.
 Ни јутра умивена, ни вечери стасале, тавне,
 Јер је свагда дан. Ни јесени, ни зиме мразне,
 Јер је свагда пролеће. 820

Овде су сви будни, заувек, без
 Умора, без туге, болести несустале.
 Без опасности, недаћа људских, дневних.

Овде је светлост без облака. Овде је
 Светлост без таме. Све је овде младо 825
 И лепо и нема омразе, ни гнева људскога.

И сви се радују иметку скромном.
 Као што је мио и велики човек у стварању
 Своме. И дар речи има. И у зору се небеску,
 Кад изнутра се гласи, загледа и хита к њој. 830

Овде сви воле једни друге као себе!
 Јер, као у заносу светом, орадошћеном,
 Сви виде једни друге у блаженству,
 Као себе саме. Као кад се ткање, на разбоју,
 Приведе крају и чунак до краја дође. 835

У Граду Горњем, рекох, брате мој,
 Највољенији, где смрти нема! Где се не
 Умире и живи у свету живом, где је
 Боље него на земљи! Где нема огња
 Видљивог без оног скривеног, унутарњег, 840

Где клизи звонка реч псалмопојца –
Да је чаша у руци Господа,
Да вино ври и да је пуна!

Каквим ме то даром дарујеш –

Док једни моле, други посте, трећи 845
Служе, а сви добијају по мери вере своје!

Говорим теби и гласом својим
Говорим –

Ако примиш душу живу од Бога
И не знаш шта је то, али верујеш 850
Да си велики. Ако си по образу
Његовом створен, ако је Он у теби.

И још се, у светлости Његовој,
Иако прашине прегршт, пењеш
К небесима, а све у телу земаљском, 855
И кушаш природу анђела небеских.

И чини ти се да си у срцу света,
Да си нешто на свету, јер на себи
Имаш оружје и усне ти хвале моћ
Његову, па се, кад уђеш у отмено 860
Коло, не срамиш пред оним што
У светлим одежама ступају.

И из тела трошнога износиш душу,
Увек чисту, као пламен који се из себе шири
И, у молитви, изливаш потоке суза, 865
Јер, ако суза нема, ни блага
Нема, брате мој, највољенији.

Па се, уз помоћ мирнога и светлога
Станара неба, дижеш к Господу,
Све мислећ' да с ризе душевне 870
Скидаш и видљиве и невидљиве мрље
Земаљске, а откриваш нове и нове,
Све даљи од таласа и ветрова света,
А ум ти, а тело ти, а срце ти, а душа ти
Постају дом Божији! 875

Где ли си сада? Где ли си? Где?
 И знаш ли, брате мој, највољенији,
 Где ћеш сутра, грешан, осванути!
 Да л' се, у дану судњем, брате мој,
 Највољенији, дана будућег сећаш!? 880

Није ли то, на теби, рука грабљива,
 Која те и у сну искушава?
 Па те стеже, све до места жалости,
 Кад се, немиром испуњен, поводиш
 За самим собом. Сећање на то 885
 Свагда спава и устаје с тобом.

Где ли си сада? Где ли си? Где?
 Брате мој, највољенији.
 Да л' још мотриш на главу змије?
 И све откриваш древном старцу? 890
 Да л' још сејеш сузама својим?
 Радостан што живиш, па се
 И не јадаш више. Јер они који не
 Плачу из себе самога, плакаће вечно!

Богу ништа није тешко, брате мој,
Највољенији – 895

Као птица која тражи гнездо своје
Кад се, трећег дана, окрећеш тамо-амо,
Као у пијанству, јер те трују, изнутра,
Као гас тешки и непријатни, 900
Кад, изокола, у мозак улази, па се узнесеш
К небу, потом, радознала, шест дана,
Пењеш висовима рајским, ал' обиђеш и
Место где плачу и шкргућу зубима, где се
Не носи ништа од добара земаљских! 905

И чекаш дан четрдесети да те Судија
Свесилни приведе делима твојим.

Не, ти не умиреш, душо моја!
Већ, излазећ' из тела свога, хиташ
У свет живи, где је боље него овде 910
И кидаш узе које те сапињу. А мирни
И светли станар неба води те куда Бог
Заповеда. Ка колиби твојој, кад се
Осамиш и, у покајању, у плачу
Молитвеном, сећаш се грехова својих. 915

И као што, с пролећа, показујеш све
Што имаш у телу своме. Све што си стекла,

И плодиш сузе вреле и брижиш о тихом
Плачу срца. И као што Господ,
Од праха, из земље, даје природу другу, 920
Стварајућ' сваку природе врсту –

Тако се и дрвеће земаљско, кад оде зима,
Васкрсом украшено, одева силом сунца и
Ветра и пушта из себе, сред поља, зелених,
Семе божанско, рађајућ' лишће, цвет, плод, 925
Као и цвеће пољско, кад се с њим облачи
Земља и трава.

А ти грлиш расуто грање и лишће
И сладиш се укусом плодова једрих.
Ал' лицем се, ненадно, разлије румен стидна, 930
Јер знаш да месец сјајни, озго, прати сваку
Мрљу земаљску. Па страсти умиваш
И скидаш их, као што се, с ране незарасле,
Скидају крсте.

И као што се једном ватром пале светиљке многе, 935
Тако и тела наша бивају једно у самом
Христу.

- Ево извештаја, брате мој, највољенији,
Из земље изгнанства нашега. И није то
Слово о греху, који, очас, осваја, поробљује 940
И баца у окове, ни бег само од Оног чије
Име носимо и чије царство не беше од
Овога света. Наук је то, безвремени,
Да се коров лако чупа док је млад и да га,
Кад се укорени, ни сила највећа не може 945
Уклонити!
- О јеромонаху Титу и јерођакону Евагрију је
Реч, о монасима Кијево-печерске лавре.
О пријатељству и једномислију који беху 950
За поуку и дивљење браћи осталој.
- Али не беше све како Бог заповеда!
Јер браћа беху неотпорна, и у сну и у стању
Будноме, без страха спасоноснога. И ум им се,
Са знањем пролазним, спушташе к земљи!
И отад не могаху ни погледати један 955
Другога. А онда се Тит разболи, без наде
На оздрављење и посла глас Евагрију,
Све молећ' за опроштај његов, што овај
Одби. Али га, браћа остала, доведоше на
Његов самртни одар и Тит, већ мртав за све 960
Земаљско, а са срцем осетљивим, које га
Чињаше великим, придигнув се, паде пред
Ноге његове, па, с уздахом, што из груди

Излазаше, кроз сузе, заусти, знајућ' да су нам
Код Силнога и власи косе избројане – 965

Опрости ми, оче, и благослови!

Као да хтеде, у смртном часу,
Да утврди да светлост нема ништа
С тамом, као ни судија праведни
Са судијом безаконим. 970

Никада се нећу помирити с њим!
Ни у овом, ни у будућем веку!
Оте се Евагрију!

И као да нас подсећаше да по земљи
Пузи змија злобна која, очас, излива отров 975
Смртоносни, па, отргнув се од браће своје,
Паде и умре! И не могаху му руке савити,
Ни уста затворити, ни очи склопити!
Сав склупчан у греху који, очас, осваја,
Поробљује и у окове баца. А Тит болесни, уста, 980
Јер болест оде, сад здрав, као да никада
Не беше болестан! Јер беше кристал чисти,
Јак, као борац, кад се, у срцу занет,
У жару битке, смешта у загрљај сигурне смрти.
Па из осаме и тишине манастирске и свих 985
Мириса божанских, као путник кратковечни,
Мољаше да у ревности силној нешто
Не забрља и слављаше што се избави из
Замки демонских да чини зло зла ради!

- Хваљаше Оца што га научи да се, на земљи, 990
 Међ' људима, где се човек, плод незрели,
 Гаси у блеску властитоме и мири с оним
 Што има, јер се и малим увећа ризница
 Велика, кад, сам у себи, угађаш себи и
 Достојном и недостојном достојно вратиш, 995
 Па и кад врхови планински забеле
 Снегом и око срца ти хладно –
- Да се држи мере Очеве, што крепи,
 И, као пламен вековечити, венама струји.
 И век векује у њој. Па и онда кад се 1000
 Разбуди и распева лира и чини ти се да си
 Дотерао све под конач да знаш за наук
 Да се коров чупа лако, док је млад,
 И да га, кад се, временом, укорени,
 Ни сила највећа не може уклонити! 1005

- Зар ниси чуо, зар си оглувео!?
 Плач и сузе су дар Спаситеља.
 И кључ и врата, брате мој, највољенији!
 А ти опет говориш, говориш,
 Гласом света невидљивог, плачем 1010
 Из себе, из земље изгнанства нашега
 И сејеш сузама, потоцима суза.
 Јер знаш, ако суза нема ни блага
 Нема.
- И сетио си се на време. И хвалиш 1015
 Оца својега и тешиш се јадом земаљским.
- Зар се не роди тада, путниче кратковечни!?
 Кад са земље, из себе, у себи, у души
 Својој гледаш плод како узраста!
 И тражиш душом својом! И летиш 1020
 Душом својом. И око ти је здраво.
 И светлост у теби светлим зрацима
 Сјаји. И све си даљи од ветра света,
 Од таласа света, од сенке своје,
 И снова својих. А све ближи 1025
 Оцима древним. И у сну и у
 Стању будноме. И мислиш да си се
 Смирио и без битке.
 Па ипак молиш Благог и Доброг
 Исуса да се врати битка и трпљењу се 1030

Научиш. И плач и сузе да се врате,
Јер душу крепе и дижу.
И понављаш, колена приклонивши,
Као и Спаситељ у врту Гетсиманском –

Бдите и молите да не паднете
У напаст!

1035

- Зар није то дар душе што се у болу купа
И радост ока што за сузама чезне,
Брате мој, највољенији –
- Зар Он није јео на мору Тиверијадском!? 1040
Зар Га анђели небески не узнесе к Оцу,
К небу, брате мој, највољенији!? И зар
Слепому не отвори очи и зар не постави
Границе мору!?
- Зар руке и ноге Његове не беху приковане 1045
За крст!?
- И зар за Њега анђели небески не рекоше –
Устаде, није овде!
- Зар не плакаше на гробу Лазаревом!?
И зар мртвацу четвородневном не нареди 1050
Да устане!? И зар не припрети, скривајући
Подвиге своје, и мору и таласима морским!?
- И зар, с пет хлебова и две рибе,
Не нахрани пет хиљада људи, осим жена
И деце!? И духове видљиве и духове 1055
Невидљиве.
- Зар не свадбоваше у Кани галилејској!?
И зар не претвори воду у вино!?
И зар с распећем не помрачи сунце
На небесима!? Зар Њему, уз кликтај анђела 1060

Небеских, не објави Отац –
Седи мени с десне стране!

И зар се не усели у дворе непролазне
И у живот вековечити. И зар, нас ради,
Ниси шибан, попљуван и распет – 1065

Исусе недокучиви! Што ме примаш у страху
Моме, јер су греси моји бројнији од песка
Неизбројивог! Што ме поучи да не трчим
За сенком, већ да тражим душом својом
И да је велики онај који љубав велику има! 1070

Као што душа жедна, земаљска, изворе воде
 Нађе, а душа гладна, обневидела, за комад
 Хлеба моли, тако и ти утеху души својој
 Тражиш. И пре него те стигне ветар
 Смртоносни, сећаш се дугова својих. 1075
 Па кажеш –

Тешко мени, безбрижноме! И тешко теби,
 Душо моја, јер се у стид обукосмо,
 Пред збором анђела небеских! Јер време
 Иде, душо моја, а нигде плода 1080
 Спасоноснога!

И док се леде кости твоје, и вадиш
 Марамицу, на коју капљу сузе, питаш –

Јеси ли дошао да служиш или да
 Господариш!? Јеси ли достојан венаца 1085
 Очевих!?

А кад се душа слаба уздигне, у часу

Благом, да не би плакала у све векове,
 Тамо где су нам оци наши, тиховатељи
 Наши, ето пута наших – 1090

Тад ниси сведок стида свога, јер биваш
Све оно што ниси био, странче кратковечни.

И све скривено сад отворено бива.
Па с усана стараца древних, док се, носећ'
Крст свој, пењеш к Граду горњем, читаш – 1095

Ако заспиш када је време жетве, брате мој,
Највољенији, дом ти неће бити у изобиљу!

И нема дана, ни ноћи, брате мој,
 Највољенији, кад нећеш рећи, као и
 Трговац лењиви, што, у даху, расу 1100
 Имање своје –

Тешко мени грешноме! Хоће ли ме
 Стићи огањ безакони и сагорети као плеву!?
 Јер се не постидех пред Оцем својим
 И још ме држи зла навика. И задремах, 1105
 Брате мој, највољенији, све даљи од обиља
 Благости Очеве.

И још –

Прими ме у страху моме, у нечистоти
 Мојој. Не одбиј мољење моје. Не зауздај 1110
 Пламен који се, из себе, шири, уздахе
 Моје. И крепи у невољама мојим.
 Да се сећам живота вечнога
 И достојно се спремим за њега. Јер, као
 Што грана крта попушта под теретом 1115
 Сваким, тако се и душа слаба, људска,
 Сурвава у крило земље.

Шта још чекаш, зашто стојиш,
 Брате мој, највољенији. Сто, двеста,
 Хиљаду година! 1120
 Да л' се још шалиш непристојно и смејеш
 Неразумно! И држиш се беса надменог
 И лире слаткозвучне. Сад кажеш –

Нема другог живота осим овог!
 И у свету душа је исто као и овде! 1125

А шта ако узвратим –

Зар се тако отвара срце своје, врата немира,
 Странче кратковечни. Јер и немир враћа
 Човека себи самом и подсећа на дар
 Изгнанства земаљскога. 1130

Има један који се вратио!
 Селећи се
 Из стана светог у стан свети! Па је и дању
 И ноћу дом наш отворен. А ти мислиш,
 Док из срца ганутога, уздаси иду, 1135
 Да је сат стао!

Јеси ли још ту, брате мој, највољенији.
 Да л' још летиш. Ил' светлиш, из
 Скита скривеног, што нас за собом води.
 Ил' те, кад пређашњи губиш облик, 1140

Још плаве ветрови, дивљи, смрти.
Ил' се, с груди трагајућ' хаљину, са свим
Што дише, умиваш у плачу своме.

До мене не допиру таласи и ветрови
 Света. И Господ ми је душа. Боје 1145
 Небеске, сунце рађајуће и звезде
 Озвездане сјаје над колибом мојом.
 Кад се усамим, у плачу молитвеном,
 Сећам се грехова својих. И не отварам
 Срце своје свакоме! 1150
 Зато и кажем, брате мој, највољенији –

Ако немаш душу чисту, ни тело
 Нећеш имати чисто!

А ако тражиш душом својом, летећеш,
 Слободан, изнад гора и мора. Бићеш стена 1155
 Из чијег срца извире вода анђеоска.
 Јер, презре смех и замили плач. Јер, ако
 Извора суза нема, ни блага нема!
 Јер, каква корист од вредна баштована
 Ако не падне киша и, озго, не намири 1160
 Врт успавани. И као што се тавни,

Громовни, облак из даљине гласи.
 И, претећ', креће према теби. Па страх
 Осетиш и, кроз њега, присуство Божје.
 И као што тама тавна узмиче пред сунцем 1165
 Излазећим, тако и ја, с радошћу, хрлим
 Спаситељу, с вером у срцу своје.

И у псалам, вековечити –
Сад те храним хлебом сузним
И сузама напајам троструком мером! 1170
Па растем, гранам се и снажим,
Испуњен страхом спасоносним!
А мртав, за све земаљско. А ништа!
И свагда мотрим на главу змије.
И свагда се откривам дивном старцу 1175
И муци невидљивој.

А где је светлост очију твојих,
Брате мој, највољенији!?

Кад се и месеца младог помрачи лице,
Па се, олујом гоњен, склањаш у шуме високе, 1180
Што даље од силне таме. Од палих кнежева

Таме, што гмижу, по земљи. И прах једу.

И плаше се силе крста. Тад дрхтиш

И тресеш се од смрти долазеће.

И људски губиш лик, док грлиш хумке 1185

И сузама их напајаш. Па те анђели небески

Узимају и стављају пред престо Суда,

Бесмртног, Оцу нашем што понесе

Свеопшти дуг.

И као Арсеније Велики вадиш 1190

Марамицу на коју капљу сузе.

А кад те разбуди звезда јутарња,
Предивни гласник дана, и нестану
Сенке људске на земљи, што намножене,

Мрак тавни доносаху, тад крицима 1195

Радосним хрлиш к путнику, к странцу,

Брату возљубљеном.

Као и душа кад се у болу купа,

Као и очи кад за сузама чезну!

Сад си све оно што ниси био, странче, 1200
Кратковечни!

Сад знаш –

Да се вечно веселе праведници
И да вечно пате грешници!

Сад осећаш – 1205

Док сунце анђеоско, блиставим
Зрацима својим, сунчевим, с траве
Купи тек стасале капи мразне!
И до тебе не допиру таласи
И ветрови света. А ум ти, а срце ти, 1210
А тело ти – постају дом Божји.

Сад видиш –

Да се обнови Сион и зидине
Јерусалимске! И сећаш се
Грехова мноштва. А сећање на то 1215
Сад спава и устаје с тобом!

Јеси ли видео древно слово Светог
 Андреја? Христа ради јуродивог,
 Који, као стуб огњени, блистави,
 Пролазаше крај куле коју дизаше 1220
 Цар Константин.

А кад се отвори небо, као што се
 Отварају проста врата земаљска,
 Из њега се разлеће јато ластавица.
 И голуб, снежно-бели, што, у кљуну, 1225

Носаше златни лист маслинов,
 Спуштајући га на главу Светога,
 Јер му срце беше у светлости.
 На светло Божје, на земљи,
 За које не знаваше нико, 1230
 Све док не прође кроз место
 Шатора давног, до дома Божјег!

До Оца свога, захвалан што га
 Научи да каже –

Опрости! 1235

Не беше такве болести душе
 Као у мрачних и слепих фарисеја.
 Ни њиве јалове као њиве срца њиховог,
 Јаловог.

Ни хлеба таквог не беше, као од 1240
 Лажног квасца фарисејског!

Ни празне приче као ове –

Да о вечности причаш оном чија се
 Душа ваља у праху земаљскоме.

Па кад ударише на славу своју, 1245
 На избавитеља, на Цара свога,
 Зар се ти од тога не уплаши?
 Јерусалиме, Јерусалиме!

Светољупци, што, у човека,
 Изнутра улазаху, све ближи 1250
 Земљи, све даљи од плача и молитве
 И ока сјајнога, безгрешнога, јер очима
 Својим не видеху.

А ја кажем –

Сви дани у које не плаках, беху 1255
 Изгубљени, брате мој, највољенији.
 Јер, очима својим не видех спасење своје!

Ако си пао, устани! Шта чекаш, брате
 Мој, највољенији. Ако си, опет, пао,
 Одмах стани на ноге своје. Ако си зашао, 1260
 Врати се! Још има уља у светиљци твојој!

А кад те тежина гнева твога притиска
 И не да ти да полетиш, сети се тихог
 И кротког. И кад ударце примаш,
 Нека ти душа буде светла и чиста. 1265
 Па кад наслониш уста своја на ухо моје,
 Да поновиш –

Откуд слава небеска човеку који иште
 Славу земаљску!

А кад хиташ пристаништу тихом 1270
 И чини ти се да великом облику стремиш
 И ти се, растућ', мењаш, сети се –

Да море успавано, још јуче, копно
 Усивело беше. И добро и зло из облика
 У облик иду. И да час рођења данас, 1275
 Час смртни сутра бива!

А док се пробија проста сила ветра,
 Блистају природе мене. И дан сјајни
 Сад ноћ тавну обасјава, пре него настани
 Крило њено тавно. 1280

Па и кад људски изгубиш лик и страх те
Смртни обузме, па се питаш да л' се
Теби такав усуд спрема. Кад дрхтиш,
Пред сенком сваком, јер ти јуриш ветра
Побеснелог сломи отпор једара 1285
Незаштићених –

Устани! Јер и немир човеков враћа
Човека себи самом. Јер, ако се и цвет,
С пролећа, изнова, отвара, ни ти се нећеш
Предати огњу као плева. 1290

Устани, јер растеш, гранаш се
И снажиш. Зар и онај који падне, зар и он
Не може устати, брате мој, највољенији!
И доћи у кућу своју и рећи –

Враћам се Оцу своме, јер ме чека, 1295
Јер је велики, јер љубав велику има.
Јер је велики, јер је мали у очима својим.

Јеси ли кренуо тесним и тегибним
Путем, брата мој, највољенији!?

Јеси ли се привезао за Њега!? 1300

Јеси ли припремио душу своју,

Јеси ли учврстио срце своје!?

Да би, трпељив, узрастао до

Смирености, до патње прогоњеног,

До заразе неизлечиве. И плате 1305

Заслужене и плача добродошлог.

Да се, у радости, купаш. Не због злата,

Не због хране, не због славе,

Већ због љубави и милости Његове.

До чаше Очево, до правде Очево, 1310

До патње Очево. Да се, попут траве,

Очас, не сасушиш. Кад на глас

Син ново засја сунце!

То је мој знак! И ожиљак се стари види,
 Од њега нема тврђег камена. Ни пролеће, 1315
 Сокова пуно, ни проста сила ветрова.
 Ни природе блиставе мене, ни тиха звезда,
 Јутарња, не могу избавити те душе
 У кожи лисичјој.

Тежак је ово дан за мене, брате мој, 1320
 Највољенији! Кад си странац самоме себи
 И деци својој, па не разумеш речи које
 Изговараш, па те стеже у грудима,
 И измиче ти тло под ногама.
 Кад ти селе место рођења, 1325
 А кров од куће мењају демони ваздушни
 И не признају ти име Његово.

Тежак је ово дан за мене! Зато и кажем –

Где су те Божје светиљке на земљи!?
 У малом сну, у врховима дрвећа, у гнезду 1330
 Заборављеном!?

То је мој знак! И ожиљак се стари види,
 Од њега нема тврђег камена. Ни пролеће,
 Сокова пуно, ни проста сила ветрова.
 Ни Природе блиставе мене, ни тиха звезда, 1335
 Јутарња, не могу избавити те душе

У кожи лисичјој.
А не плашим се часа који иде, већ дрхтим,
Ужаснут огњем у мени. И у плачу се
Умива све што дише! И док небо облике 1340
Мења постах сведок стида својега.
И заболова душа моја.
Јер ме муче у кући Очевој, јер ми, међама
Земаљским, ограђују имање Очево, јер ми прст
Стављају у око Очево. Јер ми отимају стадо 1345
Мало које у царство своје позва Глава небеска.

Тежак је ово дан за мене, брате мој,
Највољенији. Где је сад светлост која
Не залази и око зоре која се буди,
Божури оземљели и живи цветови 1350
Небески. Па кад, као душа пророкова, чух
Глас који ме дозива, заустих –

Говори Господе, чује слуга Твој!
Нека се реч Твоја слије као роса.
Говори Господе, чује те семе, залутало, 1355
Аврамово! У овој ноћи кад гласу дадох крила
Место рођења нашег дом молитве
Нек се зове!

Нови Сад, 17. фебруар 2008.

Још гледаш у душу своју, брате залутали!?
 И скиташ пустињом света да се нагледаш 1360
 Земље и дела Његових. И клониш се покоре,
 Јер не желиш да гледаш и да служиш. А он
 Иде за тобом, кажњава те. И ране отвара
 Отровним стрелама.

А немаш снаге да побегнеш!? И немаш 1365
 Где да бежиш!? Ни времена немаш брате
 Мој, залутали!?

Ни срца немаш, ни у срцу молитву, немаш,
 Брате мој, залутали!?
 Ни грех свој не видиш, све даљи, све даљи 1370
 Од плодне њиве, све ближи каменитој,
 Бесплодној земљи.

Слуга си неверни и непотребни, слуга си.
 Па у мраку густом Господ скрива лице
 Од тебе! 1375

- Кад велики истиснеш пламен
 И вежбаш срце своје да се успне
 До врха невидљивог. Да га у сну
 И на јави тражиш, да иде за тобом.
 А чекаш да се смири море и да ветри 1380
 Повељни преузму душу твоју
 И да на реч син засја ново сунце,
 Па шапућеш у срцу своме, као и
 Мајка пророкова, да ти се глас не чује
 А уста се сама покрећу. Кад си странац 1385
 Самоме себи и не разумеш речи које
 Изговараш па не видиш живе цветове
 Небеске и измиче ти тишина тиха,
 Рајским ветром ношена, што веје у теби,
 Као сужњу у ланцима, без снаге да у 1390
 Отпору познаш луку спаса.

Као семе залутало, Аврамово.

- Кад велики истиснеш пламен
 И вежбаш срце своје да се успне
 До врха невидљивог, јер те Отац 1395
 Дарује даром великим. Да грех свој
 Видиш и да се, у дому, тихоме, предаш
 Плачу дечјем. Да као и душа пророкова
 Чујеш глас који те дозива, па кажеш –

- Говори, Господе, чује те слуга Твој! 1400
Нека реч Твоја падне као роса.
Да ризе, укаљане, опереш у реци
Суза, да их, изнова, забелиш.
- Кад велики истиснеш пламен
И вежбаш срце своје да се успне 1405
До врха невидљивог, па кажеш –
- Зар и сунце радосно, и звезде
Озвездане, и месец одлутали
И небо занебесано, зар ти
Све то не подари Отац твој!? 1410
И реке, и мора, и дрвеће, и звери
Земаљске, сав свет видљиви
И свет невидљиви, зар се не купају
У отменим бојама Очевим!

ЕПИЛОШКА

Сад знам –

Време иде, а плода нема, брате мој,
Највољенији, ни блага земаљског нема.

А дисах тихо, још тише. И о томе
Певаху анђели небески и душа се
Храњаше ваздухом тајанственим. 5

Сад знам –

На путу тесном, мало је путника,
Брате мој, највољенији.
Јер, као што лађу, без кормилара, 10
Таласи бесни љуљају тамо-амо,
Тако се и изгнаник слаби губи у
Немиру живота, као слуга истински,
Нижи од твари сваке.

А шта је човек, ако не травка неузрасла, 15
Не тело, не душа, него и тело и душа,
Умивени, кад врху саме стреде,
Као и Свесвети, у Књизи непролазној,
Кад се, крилима дигнув својим, све
По трагу оца, таму распршив, у небеској 20
Стани утврди. Па смирен, без гнева, све
Праштајући, из малог у велики пређе

Облик и узима што му срце жели
И украси се зеленог ловора лишћем.

Сад знам –

25

Дошљак сам и пролазник, као и отац
Мој. И отац његов. И сви у молби.

Јер, ни на земљи, ни на небесима,
Нема јачег оружја од имена Његовог.

А у сну малом, у врховима дрвећа,
Још има светлости која залази и речи

30

Иза којих сузе теку

О ПАСТИРУ И КАМЕНУ СА
СЕДАМ ОЧИЈУ

Сребра, или злата, или руха,
ни од кога не зажељех.

Дела айосїолска, 20, 33

Теби,

О, тихи, о, благи Оче мој, сузи вековечитој,
 На дан Пречисте Мајке, приносим свитак
 Нежни, још дрхтећ' пред листом, најмањим,
 Не жалећ' ни за даном, ни за временом дугим. 5
 Јер, као што корен, горки, дрвећу плодове
 Слатке даје, тако и сузе, будећ' наду,
 Радост срцу доносе.

Теби,

Што си, крилима крилатим, секућ' ваздух, 10
 Изнад милог зрака сунчевог, хора анђела
 И арханђела, с уљем, и без уља,
 Разгорео плам у лампи мојој.
 Да се, у веку потуљеном, што плете уже,
 Безименог, душа не угаси, 15
 А тело не уваља у блато.
 Као што си, у недрима, грејао камен,
 Несаломиви, стрелу што се у муњу одевала,
 Првог од првих, јер се први одазва,
 Ал' и први, три пута, одрече Учитеља, 20
 Па се, с извора суза, из дубина самих,
 Сети утехе, угодније од сенке сваке.
 Као што врати залуталога, отрезни хулника
 И гонитеља, што претрча земљу,
 И море и ваздух, и у тамници се 25
 Осећаше као на ливади пространој,
 И реч спушташе до дубине највеће.

Тако и ја, милошћу Твојом, у истом свету,
 Под истим небом, с отровом, што расте
 На њиви земаљској, утваре открих – 30
 Јер, у бури се нађох, не силом ветра,
 Већ ватром срца које плови.
 И љуљах се као брод, усред таласа
 Великог, па хитах да се спасим,
 Пре бродолома, као кад згреших 35
 У врту изобиља, где дрво свако и
 Извор сваки и река свака беху твоји,
 Све бранећ' брата у мени, човека
 Од човека, да не стрепим и не стењем –
 Ето, нашао си ме, непријатељу мој! 40
 Беше то час кад рађаху се сва светла
 Небеска. Стазом од венаца указа се
 Свет тихих синова земље.
 С врхова гора, из колиба, сенки крошњи,
 Сад јављаху се они, што од људи 45
 Анђели посташе.
 Па, као што пастири, ревни, воде стадо
 Тамо где је трава дубља, да се сито насити,
 Тако и ја похитах ка тајни неба,
 Тек извесној, Оче. 50
 Тад у чистом оку Изумитеља,
 Што ишчезну, док ходаше с Тобом,
 С виса што сезаше до неба,
 Видех ватру коју нико не виде.
 И звезде се окретаху, у реду савршеном, 55
 И не залазаху, јер још не беху везане,
 Звезде немирне,

Ал', у тајној години, ишчекиваху казну,
 А небо, пространо, прошара светла сноп,
 Што се никад не гаси. 60
 И разграна се дрво свако, с мирисом вечним
 И плодом дивним,
 Јер ме ветар, силни, дизаше са земље
 И угура кроз отворена врата неба.
 Ни стуб земље, што се затресе, из темеља, 65
 Ни јагањци, млеком пресићени,
 Ни уста Пакла, незасита,
 Ни земља сува, што рода не даје,
 Па, остаје празна, ништа ме не помери,
 У часу кад, пером и мастилом, 70
 Градих Оца у себи.
 Знао сам да се кућа, благословена, од свитања
 До сумрака, не гради туђим трудом,
 Већ с каменом са седам очију,
 Што придржава углове земље. 75
 Као у Светом Спису –
 Да спаваш, а да ти срце буде будно.

Све ријеке теку у море, а море се
не препуња; одакле теку ријеке,
онамо се враћају да опет теку.

Књига пророковједникова, 1, 7

I

- Што чекаш, што оклеваш!? Време је
Чедо, недоучено, за хитри трептај
Ока. Видео си врт Јаковљев
И све остало из дома Израилјева,
Још пре изласка из сенке кћери зорине. 5
И гле –
Опасан искрама, у сили својој,
Сеђаше над кругом земаљским, разастирућ’
Небеса као платно. А ти се сладиш с чокота
Својега и смокве своје, као у старо 10
Време, за нараштаја прошлих,
За хиљаду хиљада, за блага будућа.
Зауздао си звездаре и слепе очи слепих,
Што вребају из мрака. Децу ветра
И ништавила, ватрене синове, преступничке, 15
Отежале од плача, пред градом нестасалим.
Озго, из дубине, озго, с висине,
Из грма Давидова, док су стреле још
Оштре, а лук, у мраку, запет, из утварне
Речи сина Амосова, за време Озије, 20
Јонатана, Ахаса и Језекија, царева
јудинских, кад земља оста пуста,
А вино се, устајало, помеша с водом.
Па сви кедрови Ливански, велики
И високи, и сви храстови Васањски, 25
Све горе усправне и сви хумови издигнути,

Свака кула красна, сваки зид тврди,
Казиваху да се клонимо човека
С дахом у носу.

Тад дете устајаше на старца и непоштен на	30
Поштена, па, одмахнув руком, на брегу родном,	
Ограђеном, с лозом племенитом,	
Смирен, усред поста, слушах песму	
О винограду. И као што се вода морска	
Разлива неутешно, тако се и земљом	35
Шири познање Божје –	
Кад водиш народ свој, заводиш га.	
Кад те воде, пиши пропало!	

А кад се сунце помрачи,
Па месец још не пусти светлости своје, 40
Заридах из гнезда пред Градом, на
Стражи даноноћној. Изух обућу,
Искорачих бос, чинећ' сен крилима тек израслим,
Све равнајући стазу праведноме,
Док гладан сни да једе, а жедан да пије, 45
И слезу се горе и брегови, знајућ
Да нисмо ништа и да дело наше није ништа.
Јер ти земљу разносе реке подивљале
И из таме и мрака вребају очи слепих,
Кад се душа дели, служиће' 50
Другима, живећ' за друге,
Јер ти плене и отимају имање Очево
И газе као блато на улицама.

Пробах већ истањену кору тумача царевог
Сна, године треће царовања Јоакима, цара 55
Јудина, кад Навукодоносор, цар вавилонски,
Нападе Јерусалим и опколи га,
У дане кад беше у туговању,
На Тигру, за време цара Кира,
Човека с лицем сјаја муње. 60
Па, у занат нови, иштућ' молитвом,
Дух уроних у Писмо истинито,
Са златом и сребром у ризницама својим.
А кад подигох очи ка дому одметничком,
Угледах човека, 65
Обученог у ризу ланену и бедра
Његова, опасана чистим златом из Офаза.
Тело му беше као топаз персијски,
Лице као сјај муње, очи као светиљке
Огњене. 70
И одох у живот као у стид вечни.
Јер се затворише и запечатише речи
До свршетка времена.
Тад спазих огањ – и не огрејах се!

Данило, Данило, узми ручак Који ти посла Бог.	75
Зар си ме се сетио Боже? И ниси оставио оне који те воле! А онај што га предаде, седмога Дана, дође на јаму, где га угледав,	80
Заусти – Велики си, Господе Боже Данилов И нема другог осим тебе! Украшен венцем зеленим, с виса, Помислих на камен, прах земаљски,	85
И сав род грабљиви, Не дајућ' да ми се узме остатак Година мојих, Сећајућ' се младића што загради Уста арсланима.	90

- То беше Мајка Његова!
 Што је ишла с Њим до Голготе
 И чула закивање ексера, уздах,
 Видевши како га зној пробија
 И снага издаје. 95
- И праћаше га, под крстом,
 С трновим венцем кравим.
 То беше Мајка Његова!
 Што је хтела да Га учини пажљивим
 Да ноћу, у миру, разговара са 100
 Сином својим и главу Му,
 Уморну, прихвати на своје
 Материнско крило. И да утеше
 Његове разговоре душу њену.
 То беше Мајка Његова! 105
- Као румен вечерња, што, на западу,
 Сунце радосно испраћа, па се,
 Изнова, обасјавајући свет, рађа с истока.
 А у колиби од грања зеленог,
 Кроз које се пробијаше небо, 110
 У сну дотицаше одећу његову,
 Гледајућ' звери земаљске, птице небеске,
 Љиљане пољске и траву која данас јесте
 А сутра није. И град у којем
 Ни камен на камену неће остати, 115
 А да се неће разметнути.
 То беше Нежна Мајка Његова!

Z

- Тад оде светлост, а небо се
 Плаво прошара звездама,
 Ту где се бол осећа и земља сузама 120
 Залива. А из Мисира бежаше,
 Пред гневом Иродовим –
 Дете из пећине витлејемске, из стабла
 Јесејева, учитељ с горе Јелеонске,
 Син Божји, с крста, 125
 Извор с којег вода извираше,
 С очима великим за живот око себе.
 Диван у савету, велики у мудрости,
 О којем, у радости, клицаху горе, брегови
 И цвеће пољско. 130
 И сви који се, као дете у утроби,
 Из мрака у мрак, из туге у још већу
 Тугу, отежали у плачу, окретаху.
 Уз тебе започех песму, уз тебе ћу је
 И окончати, Оче мој. 135

Ево ме Тире –
Да очистим прах одметнички и учиним те
Градом пустим. Јер не пазаше срцем
Својим и не гледаше очима својим.
И не слушаше ушима својим. 140
Па нек' те велика вода покрије
И нек' се множе кћери сирске
И кћери филестејске.
За три зла, и за четири, што учини,
Нећу ти опростити! Јер је близу дан 145
И реч утваре сваке, реч сина Вузијева,
Којем се, године тридесете,
Месеца четвртога, петога дана,
Кад бејаше међу робљем, на реци Хевару,
У земљи Халдејској, отворише небеса. 150
Ево ме Тире –
Да те као дрво заложим
И предам огњу да те једе.
Да очистим прах твој и претворим га
У камен, док се у страх облачиш 155
И велика те вода покрива.

- Још излазећи из густог мрака простог
 Света, где се бол не осећа и земља
 Сузама не залива. А, зора, руменилом,
 Злаћаше златни Исток, 160
 Као на њиви родној, спасоносној,
 С бригама умноженим, чух глас
 Из себе –
 Једна је слава сунца, друга месеца.
 Па ни све звезде, велике и мале, 165
 Не носе исту славу. Од сада па до века.
 И као што се, кад киша росна
 Натопи земљу, све прене животом новим,
 Тако и све очи сузне и све руке рањиве,
 Кроз сва колена и колена, 170
 Као и Илија дуговеки, огњеним колима,
 Парају небо.
 Као у чуду-сну, где се брат Теодосије,
 Жртва зацареног брата Константина,
 Јављаше братоубици, држећи чашу 175
 пуну крви, па, отварајући рану живу,
 Рече –
 Пиј брате!
 Док из златних уста, из грма,
 Што вечно гори, уз лек молитвени, 180
 Певаше умилна душа –
 Ако се утиша ветар, чедо, недоучено,
 И море стишано бива.

Као храст којем опадаше лишће,
Као врт што оста без воде, 185
Као кад од мрака правиш светлост,
А од светлости у густу мрак залазиш,
Као и кћери Сионске, што на хуму
Јерусалимском изломише јарам,
Тако и ти, чедо, недоучено, 190
Нећеш, од пете до главе,
Имати ништа здравога у себи,
Ако не питаш Господа –
Хоће ли те тешити реч мртвих,
Наместо живих? 195
Јер тако не би нигде,
Као у сенци и сну, у дому одметничком.
Где вам је зид отврдели
И креч, где вам је, Оче, којим га, брижни,
Мазасте!? 200

- О, благи, о, тихи, Учитељу мој,
 Што се уздижеш, спушташ
 И изнова рађаш. И у врху сенке,
 На ветру, држиш лиру,
 Што, вихорним трзајем крила, 205
 Сечеш тишину
 И затежеш велико платно неба,
 Што те, кад сунце гране, ноге
 Воде од видика до видика.
 О, благи, о, тихи Извидниче мој, 210
 Ти упијаш људски вапај,
 Браћу безимену и жетву јединствену,
 Кад у сан капци очни потону,
 Па из магле, густоткане, и хуја ветра
 Силнога, с гребена маховинастих, 215
 Усред дана, у тишини певаш.
 Ево ти нежно слово чеда, недоученог,
 Што, на стени голој, од страха мре,
 Док се свет топи као зимско иње,
 А ноге упразно ходе, 220
 Знајућ' да је земља постоље имену твоме.
 О, благи, о, тихи, Оче мој,
 Са страже даноноћне, помози да се срце
 Не смёте, да не навале воде силне,
 Да нам земља не остане пуста, 225
 Да се вино не помеша с водом,
 Да лист шуме и поље свако зазелени,

Да реч, скривена, не оде празна
И да ко је слаб каже –
Јунак сам!

230

- Узех жито и вино своје
 И вуну своју и лан свој
 И лозу витку, смокве. И заградих
 Пут трњем, зидајућ' зидом,
 И горком маховинастом кором. 235
 Да не нађеш пут свој, народе
 Одметнички. И звери пољске, птице
 Небеске и рибе морске – сви помреше.
 А ви се гостисте, не насићујућ' се,
 Док их ветар стезаше крилима својим. 240
 Још рекох –
 Не идите у Галгал, у Ветавен.
 Трубите у рог, у Гавеји, у трубу
 У Рами. Једући плод од лажи зађосте
 Од мене, у суво корито реке. А суд, 245
 Као отров,
 Расте и плави сад њиву моју.
 Као што Салман силни раскопа Вет-Арвел,
 Кад беснеше рат, па мајка страда
 Са синовима, тако ће се сви градови 250
 Твоји заљуљати, народе одметнички!
 А давао сам вам храну, вукао
 Узицама, човечјим, хранио биљем,
 Лековитим.
 Нећу доћи на Град, јер сам те познао, 255
 У пустињи, у земљи засушеној –
 Пропао си, Израилу, ал' ти је

Помоћ у мени.
Бићу ти као роса –
Да цветаш као љиљан, 260
Да пустиш жиле своје,
Као јела зелена и ливада пастирска,
Што се, с потока, налива водом чистом.
Да не касниш и не одлажеш дан за даном.
И позна Израиљ празну лозу винову – 265
Кад јој корен сахне.

- Тек осврнув се, гледах за педаљ даље
 Од ока,
 Док крупне сенке, с гора високих,
 Падаху, 270
 А множаху се дани века мојега.
 И пребирах, радознао, по срцу.
 Не одох даље од знања и муке
 Синова људских.
- У зноју, и дању и ноћу, не дах одмора 275
 Срцу своје.
 Јер тако бива –
 Кад су врата отворена и прозори
 Запуштени, чедо, недоучено, у кући силно дува.
 Још чух – 280
 Све што је било, то је већ сада,
 А шта ће бити, то је већ било!
 И да све хрли ка једном месту.
 Да одлазимо, крилима брзим, као што смо
 Дошли, као из утробе мајке. 285
 А шта бива после нас, не знам,
 Рекох,
 Да сузу своју не предам обали глувој,
 Седећ' под крошњом храстовом,
 Под сувом граном, на којој беше реч Очева – 290
 Какве ли користи од труда у ветар!

- Погледај врхове што се беле, под снегом,
 И милују кућу Очеву.
 Погледај како се, из земље, рађајуће,
 Рађају цветови неба. 295
 Како из постеља, вечних, скитских,
 Устају рајски украси земаљски.
 Па обале, што се шире, с песком неизбројивим.
 Послушај, чедо, недоучено,
 Мили и чисти глас лире птичје, 300
 Хук вода што теку својим током.
 Погледај облак, над легијама силним.
 Погледај и имање Очево.
 У томе је слава његова.
 И кућу Очеву, погледај. Пашњаке 305
 И легла звери, пастиров сан, изобилни,
 Што га води звездама сјајним
 И чедној месечевој мени.
 А кад ти хладна крв око срца
 Ускрати плод што гране од себе дарују, 310
 Снопље класја, житног,
 Нека ти и то падне у део.
 Погледај долине, са шумама што се
 Одевају у лишће, атове силне,
 Заигране, 315
 Под уздом, све пеном украшене.
 Па пчелињак, у хладу маслине дивље,
 Кад, с пролећа, испушта ројеве моћне,

- Што се шире, ка сунцу, тражећ’
 Гране врбе и камен спасоносни, 320
 Понекад и рупу у земљи –
 Све даљи од Стикса и тужног Ахеронта,
 Кокита и Лете
 И звука трубе с брежуљка,
 Каменитог, где дозрева опојна течност. 325
 Погледај травку, тек узраслу, како се,
 Нежно, нагиње пред јуришом северца,
 Крет лишћа на дрвећу и ударе таласа
 Бесних.
 И љиљане пољске, чедо, недоучено. 330
 Ако ти они ништа не кажу о Оцу,
 Ни златна реч, из уста златних, казати неће.

- Ако сам икада, свете мој, непоновљиви,
 И помислио да сам оно што нисам,
 Још био спреман да сузу своју предам 335
 Обали глувој,
 Хајде сад, песмо моја, неухватљива,
 Док има ватре на огњишту Очевом,
 А време, као и вино, храни тело твоје,
 Да л' оно, сад реци, што пропада, доиста, 340
 Сад пропало је!
 Па и реч кроз коју постаје све
 Што постало је.
 И док све крупније сенке, с гора
 Високих, падају на наша лица, 345
 У инат Великом Творцу,
 Па ступамо не у дан, у светло,
 Већ у таму што се провиди,
 Још дрхтим, стишујућ' се,
 Као море што се буди из кошмара, 350
 Шибано ветром силним.
 Па се, очајем мучен, на дневној пени,
 Клатим, стрепећ' да се, у души својој,
 Као кошута плаха, у страху,
 Горега плашим. 355
- Тад с највишег места, из чета анђеоских,
 Ка лењим кнезовима пакла,
 Што од мрака прављаху кров над главом,
 Јер ваздухом не струјаше ваздух,

Кренуше стреле силне. 360
Ту где живот замире, а смрт жива бива,
Са жаоком смртоносном.
А када се облаци тешки дигоше,
Квасећ, с неба, имаће Очево,
Све се прену. 365
Јер, тако бива кад, будећ наду,
Бесмртне певају душе.
И тако познах да на Очевом сеђах
Месту.

- Учитељу брижни, венци јучерашњи, 370
 Што попадаху с главе моје,
 Угасише снове о другој нади.
 Већ се спушта ноћ.
- А кад се раздани, зар не праши и прља
 Иста прашина 375
 И мије и чисти иста вода!
 Кад дођем до краја пута
 Нећу се окретати у круг,
 Нити ћу се сит ситити плодом,
 Што га се свак' лаћа лако. 380
 А ускоро ће и пролеће.
- Гледам твоју ливаду, с цвећем сијајућим,
 Ласту, траву, што из земље шири сламку.
 Дарове дивне милог врта земаљског.
 И снег се топи од сунца рађајућег. 385
 И вода се шири, па питка бива.
 Почеће и пловидба.
- И видеће се лађе, туђе, на обали Понта.
 Ма ко био, ма ко дошао причаће
 О бунтовној Германији која је 390
 Главу ставила под ноге вође.
 Ето гостију у мојој кући!
 Уз брза крила, ето и нежних
 Звукова лире.
- А кућа моја, авај, мене, 395
 Јер, бројим звезде на небу расутом,

Зар не беше кућа Назонова,
У скитској земљи!?
О, свете, недостојни.
Сад знам да сам оно што нисам. 400
И да ме смрт неутешна, иако бежим,
Стиже.

Авај!

Сву ноћ тражио сам нејаке, видао
 Душе рањиве, дизао сустале, 405
 С Јерусалимом, у Јерусалиму,
 Где Господ затезаше уже своје, бранећ'
 Дом Јудин и дом Израиљов,
 У граду истинитоме.
 Пред коњима безубим 410
 И коњаницима безумним
 Повијаху се и храстови Васански
 И кедрови Ливански.
 Па иако они, што пунише Град,
 Са штакама у рукама, 415
 Беху отерани,
 Постидех се утваре своје,
 А реч се сина Варахије, сина Идова,
 О онима које Господ посла 420
 Да обилазе земљу,
 Ули у четири ветра с четири
 Краја небеса, с хуком застрашујућим!
 И све их расија!
 Зар ти не рекох, чедо, недоучено –
 Ако си њиву корова ослободио, 425
 И узорао, онда, сеј и бацај!

Авај!

Додах жалост на тугу

И мир не нађох.

Што саградих, разградих, 430

Што посадих, раскорених.

Ал' ћу теби оставити

Душу твоју.

Зваћеш ме, брате мој!

Па иако ти се утроба усколеба 435

И срце се преврће у теби,

И кад се враћаш, мени се враћаш.

Умио си срце своје, од зла.

Јерусалиме, Јерусалиме!

Рекох ли, сине Нуријине!? 440

И не осуших се.

- Тад усних да сам крај реке, на обали,
 У ноћи, којој се крај не назираше,
 Кад пророчки знак видех,
 И спустих се низ њу, у часу 445
 Кад се благодот у ужас претвори.
 И гле –
 Из реке, сејућ' заразу,
 Излазаше Пакао сами, кнез лењиви,
 Што, некоћ, озго, с куле небеске, 450
 Пушташе ватру и дим и не беше му
 Дато да на врху зида градове сјајне,
 Јер, с Вечним не ходаше истом страном,
 Па му се име у Књизи не помиње.
 И мир не имаше, ни дом свој. 455
 И док звуке за песму слагах
 И сродих се с милим гласом лире,
 Јер облик ранији враћах,
 Слућах да су у блиставој кући
 Очевој 460
 Станови многи
 И да, листом, листа шума
 И поље, пространо, зелени се.
 Тад блиски по злу, вијорећ' на ветру,
 Што их познамо по именима разним, 465
 Пристизаху –
 И кроз тунел тавни севну на хиљаде
 Застава ратних.

У мраку, увенчан тугом,
 Знао сам да је доле лако сићи, 470
 Јер су врата, широм, отворена.
 Као и свештеник трачки,
 У хаљини дугој, што свираше
 На лири од седам жица,
 Сад прстом, сад пером Божанственим, 475
 Ил' на фрули пастирској,
 Па у туђу књигу и туђ мозак зађох
 И не тражих јемство,
 А Михајло и Гаврил беху приправни,
 Тако и ја 480
 Уроних у воде Стикса, па, у
 Виру њеном,
 Спазих руљу одметничку,
 Што у добру корен зла налазаху
 И улазаху на мала врата неба, 485
 Са друге стране,
 Клонећ' се красних пропланака.

И док зраци источни тераху Покорну таму	
И глуво доба сад огласи крет вечерњаче,	490
Још мучаху се они, с врха, Што шест крила имају И њима заклањаху лице своје И ноге своје. И летеху.	
Тад удари небеских војвода војски,	495
Иза магла, густих, што се дизаху, Док сунце ули у њ' златасте зраке, Па, с међа Очевих, У савршеном реду, налик јату Птица, хитаху стрелице	500
Убојите.	

А на вису се светом,
 Кад Отац просу обиље своје,
 Промени време и синови кнеза,
 Што владаше у ветру, кад све беше голо 505
 И откривено,
 Покрише лице своје,
 Да не виде земље, очима,
 Јер се с Оцем није шалити,
 Јер не сејаше да би сејао. 510
 Као што кроз прозор кућни
 Улази чисти, а излази нечисти ваздух,
 Тако и неста душмана,
 Што подизаху престо налик Очевом,
 Кушајућ' му снагу, 515
 А с њим и сенке, ноћне, дуголисне,
 Синова кнеза што владаше у ветру,
 Као и зрно пшенице кад се
 Расеје на све стране.

И небо поврати изглед дивни. 520
Тад ствари земаљске мерих мером
Земаљском,
Уз децу, што се, с муком рађаху,
С крил'ма, враћах се кући својој,
Сводећ' велико на мало 525
И питах –
Зар ни сунце, од стида,
Очима слободним не можеш гледати?

А под висом, с мирисне,
 Травнате, стране, с лахором 530
 Благим и хладом недостижним,
 Проби се лик, украдени,
 Што мрзеше Очеве зраке
 И звезде, што, пред њим, бледе,
 Јер паде, 535
 Па сем зла, у души његовој
 Ништа не беше.
 Јер дуговаше, па, дугу предан,
 И љубав Очеву називаше клетом.
 Окружен Паклом и сам Пакао беше 540
 И сви анђели што их заведе
 Празном хвалом.
 И рече –
 Где год да крећем, Пакао је,
 Зар повратак и покорност лажна!? 545
 Ах, кајање и терет,
 И пад не би учинили дубљим
 И грех још већим.

Је ли то син Аматијев,
 Што бежаше од Господа, 550
 Што, на дну лађе, заспа,
 А бура се велика поиграваше њоме,
 Што заглави у трбуху, рибљем,
 Три дана и три ноћи,
 Јер, не знаваше да је и море Очево, 555
 И не схваташе, са срцем тврђим
 Од храстовог пања,
 Милост Божју у Ниневији,
 Па напусти град, колибу начини.
 А кад грану сунце, навалише ветри, 560
 Суви, беше му неподношљиво.
 И пожеле да умре.
 Тад седећ' у хладу,
 Обрадова се тикви, што израсте,
 По заповеди Божјој, 565
 Као сен над главом његовом,
 Ал' и ражалости,
 Кад, пред зору, црв припрети
 И тиква усахну.

Теби је жао тикве, 570
 Јоне, Јоне,
Плода око којег не беше труда.
 Јер, једну ноћ израсте,
 А другу усахну!
Па како да пастир не жали 575
 За стадом својим
 Које не зна шта је лево,
 А шта десно.
И, са земље, у реду за небо,
 Висећ' у ваздуху, 580
 Не да души да се смири.

Брат Јаковљев,
 Што безнадежне видах,
 С именом од којег многи зазираху,
 Што се спуштах на дно 585
 Горчине људске,
 И горех за веру, једанпут
 Предату Светим,
 Што нагледах се облака, без воде,
 Кад витлаху их ветрови бесни, 590
 Древећа без плода, почупаних,
 Звезда падалица,
 Гунђала дневних, раздору склоних,
 Што од светлости добих одећу
 Апостолску, 595
 Изустих ли –
 Како Арханђел Михаило,
 Везујућ' кнеза таме,
 Не изрече суда хулнога,
 Већ остави да му Господ 600
 Припрети,
 Па сместих у малу свеску,
 С печатом седмог од Адама,
 Чију реч, загубљену, из прашине дигох.

- И болест, немаштина, част узљуљана, 605
И смрт страшна, палата царска и колиба сиромаша,
Блага земаљска и два светла велика.
И извор, роса и свеж ваздух,
И тело што слаби, и лепота што се гаси,
И обућа већа, што те, у ходу, спутава, 610
И црв отровни, и шкргут зуба,
И уста увежбана у страху,
За земљу прикована.
И језик и реч што нестаје,
И дрво, голо, без листа, 615
Ал' и плод узрели. И врхови гора,
И перо брзописца,
И срце, слабо, у сујети –
Сви празно име граде!
Без Оног што све спаја и саставља. 620
Што нас, од зиме, ка пролећу води,
Па к лету лети, и јесени. И зими опет враћа.
Сад знаш –
Кад си за сузу, а не за реч, за молитву,
Јер, усну тек помичеш. 625
Па, ако ти је дато да будеш богат
Не чини себе сиромашним.
Већ се, као и Авраам, у служби анђеоској,
Дичућ' колибу, уз дрво, порадуј
Сенци од лишћа. 630
Јер, много је уздаха твојих.

Зар Мојсеј, пробивши стену, не подели
 Море Црвено!?
 И син Амосов, зар не натера
 Сунце да иде уназад!? 635
 А Јелисеј?
 Зар не промени природу воде!?
 Па Илија, и руно његово, с којим подели
 Јордан.
 Зар Павле не отера болест 640
 И, речима, не изгризе окове!?
 И сенка Петрова, зар не заплаши смрт!?
 Зар прах мученика не разагна зло!?
 Је ли ти то довољно, чедо, недоучено,
 Да се вратиш Оцу брижнијем 645
 Од другог оца,
 Дижух' се, под звездама, што никада
 Не залазе, и увенчаш венцем целим!?
 Да у сан, што ти уста отвара, уђеш
 Да путујеш, све тражећ' луку мирну. 650
 И из душе твоје изађе –
 Веруј!

На земљи, стихији, ил' мору, заталасаном,
 Под светлом сунца и у сенци месеца,
 За дана и ноћи многих, 655
 Од сенке сваке стрепиш,
 Па ти и каменчић јунак бива.
 И мислиш да сви иду на тебе.
 Бежиш и кад те нико не прогони,
 И ваздух удараш, њиме се храниш, а побећи 660
 Не можеш, јер, рану, неизлечиву, носиш.
 Као што се, без греде, кућа
 Урушује, јер зидови од себе падају,
 Тако и ти, кад из врта се враћаш,
 Носиш гране с плодовима зрелим, 665
 Што се не суше,
 Ал' дрхтиш пред вратима бронзаним,
 У страху да се не оклизнеш,
 Пред резама, гвозденим, поломљеним.

А шта те спречава да будеш као Павле, 670
Да живећи не умреш, да и кад
Умреш живиш.
Да, уз сузу апостолску,
Од првине ка целини хиташ.
Кад си богат чедо, недоучено, ништа те 675
У тугу не може бацити.
Као у Писму, истинитом –
Ако дрво, на време, крешеш,
Раст још бујнији бива.

А ти се плашиш једне смрти? 680
Како ли је оном што, свакога дана, умире?
Због казне Каинове, плашећ' се
И сенке саме –
Јер не знаш да ватра једне гута,
Других се плаши, да они са сеном, 685
Ил' трском, дивљом, ватру распаљују,
А они, са златом ил' сребром, дуговечним,
Блиставији бивају.
Као звер озверену, још глад те гони
Да плен потражиш нови. 690

Шта би, Одметниче!? Зашто си
 Застао!? Зар ниси добио шта си хтео!?
 Јеси ли стадо уништио, тело
 Измождио, децу погубио,
 Зашто си застао? Јеси ли добио 695
 Оно што си хтео?
 По свом послу, из тамнице Пакла.
 Јеси ли њиву очистио, коров
 Уклонио, узорао? Јеси ли бацио
 Семе? 700
 Шта! Војну си покренуо, све си
 Добио? Није похулио!
 Јер, из ране, израђаване, израђаше
 Лице још блиставије.
 Па и очи, и уста, и руке, и срце, 705
 И језик, у једној служби беху.
 Зар ти не рекох, Безимени, да на
 Огањ огњем не идеш.

Као код дрвећа, кад се плод откида,	
И лишће, и гране, попуштају,	710
Ако корен остане –	
Ето дрвећа, у слави већој, лепшег	
И присталијег.	
Е, то из уста златних, о статуама,	
Кроз реч златну, излазаше,	715
У граду што беше мајка градова	
На Истоку,	
Па се, крчећ' њиву нову, по бразди	
Родљивој, сетих красног хора дечјег,	
Свег иметка Очевог.	720
Јер је душа од света скупља!	

Кад си на стени и таласи морски
 Не допиру до тебе. И препушташ се
 Милом звуку трубе небеске,
 Реч спуштајућ' до дубине највеће, 725
 На врху, у слави многој.
 Ал' и кад ти красни круг сунчев
 Помућен бива облаком густим,
 Сети се душе, храбре и будне,
 С ногама у веригама, с рукама у ланцима, 730
 Што увек иста беше –
 Сад у Египту, сад у Коринту,
 Сад у Македонији, сад у Италији,
 Сад на мору, сад на земљи,
 Сад на суду, сад у бури, 735
 У тузи и оковима,
 Од чије се песме, у поноћ, тамница
 Затресе!

Нек' ти је благословена суза што се	755
Слива с лица Стефана каменованог,	
Мирно, као и сен грнчара вредног,	
Док, с трудом, гњечи земљу меку.	
И нек' ти реч његова, искидана болом –	
Господе Исусе, прими мој дух!	760
Оснажи кров над главом,	
Да се склониш пред тугом Гласниковом,	
Кад сан одлута из очију твојих.	
Јер, он, клечући, у сузама нестајаше,	
Бришући траг мотрилаца ревних,	765
Спремних да му за врат стану,	
А, потом, усни!	

А ти, стихотворче тихи, што се клатиш,
 У врху крошње, у бури, на ветру,
 Држећ', у руци, лиру седмоструну – 770
 Немоћну и осиротелу,
 И нога ти лака, кад сунце гране,
 Путује тамо где се земља шири,
 А море бива све уже,
 Док се, с небеса, у јатима, 775
 Сручују звезде, велике и мале,
 Па од страха мреш,
 Пред ројем сиротих створења –
 Још не знаш да ти ноге упразно ходе,
 Да ти из душе, занемоћале, излазе 780
 Хладне и слабе речи
 И сладиш се са стабла што
 У невреме плод доноси.

- Ни венац Муза, ни вранци окићени,
 Ни месец, што, крећући се амо-тамо, 785
 Прославља своју звезду,
 Ни хук воде протичуће, ни робље,
 Што беше везано силним ланцима таме,
 Ни стреле муњоносне, кад из облака,
 Крећу ка циљу одабраном, 780
 Ни ноћ што граби к своме крају,
 А сећање цвета, док ти у тишини певаш,
 На крову гнезда тек стасалих змајева,
 Огњених,
 Ни отров што, у браздама, расте 795
 На њиви земаљској, ни студенац,
 Кад засуши,
 Ни звезде кад устегну светлост своју,
 Не гасе сећање на дивне судије и
 Просте речи Божје. 800
 Па, ипак –
 Још иду дани, а дом се велики, родитељски,
 Развали, а мали попуца.

Ал', као што се ни удови, упаљени,
 Ватром не хладе лако, тако ни душа, 805
 Залутала, не налази лека за прошле дане,
 Па на путу за небо, с ватром под крилима,
 Осматра и зверје пољско, и птице
 Небеске, и рибе морске, и велику,
 Велику војску скакаваца, па понављаш, 810
 Да је закрилиш и заштитиш,
 За награду већу и венце блиставије,
 Јер, скривена реч отићи празна неће –
 Да је тек сенке мимоход време наше,
 Све чувајућ' се, у веку потуљеном, 815
 Да име неизрециво не припишеш
 Камењу ил' дрвећу сусталом.

Ако се земља тресе и колеба
 А ти, силан, у ватри, премешташ горе,
 А љубави немаш – ништа си! 820
 Ако имаш Тир и Сидон,
 И све крајеве палестинске,
 Ништа си – ако љубави немаш!
 Јер, верујеш, и надаш се, и све трпиш,
 И ништа ти не погађа и не ремети душу – 825
 Ако љубави имаш!
 Ако језике човечје и анђеоске говориш,
 И онај с отровом под устима,
 А љубави немаш,
 Звоно си које јечи! 830
 Она не завиди, не горди се
 И никад не престаје –
 Као шатори кидарски, као завесе
 Соломонове, као кћери Јерусалимске,
 Као грозд кипров из винограда Енгодских, 835
 Ако имаш Оног који држи сав круг
 земаљски и небеса педљом мери.

Као што и Христос, живи,
Уставши из мртвих, блистајућ', више не умире,
Тако и ти, брате мој, највољенији, 840
Не питај ко ће те избавити
Из тела смрти ове!
Чекајућ' да се огласе гласници Божји.

Ако ти је ишта скривио,
 Ил' дужан остао, брат мој, 845
 Највољенији, зидајућ' по туђем темељу
 То мени урачунај –
 Сужањ ће ти платити!
 Док не оду олуја и силни ветар.
 И сви дани и године. 850
 Али те подсећам –
 Да и самог себе мени дугујеш!
 Чедо моје, одбеглог роба Онисима,
 Којег родих у оковима својим,
 Прими к себи. 855
 И смири срце моје,
 Пред браћом безименом и жетвом
 Јединственом.
 Јер, учећи друге, себе учиш.

Говориш –	860
И то у мозгу записујеш, Све даље од мисли која греје, А душа се гладна, под облацима, Сад слади горким плодом.	
Тад ваздух поста пут –	865
Земаљском кружећи стазом Прекоре силне слах, Уручујућ' тајно писмо. И чух,	
Док срце, у страху крепих –	870
Као плод мајке ткања И простих синова земље, Сад присних гласника неба, Још лети Очева песма.	

Видиш ли дивни пут природе?	875
Земљу, море, па ваздух, небо, Све ливаде, вртове, траве, несустале, Врхове гора, цветове, имена многа. Дрво свако, извор сваки и реку сваку,	
Лепоту неба и силу земље.	880
Сва слова благе руке, Очево. Сети се Христа, чедо, недоучено, Па и кад се душа гаси, а тело се ваља, По блату, не тугуј!	
Посрами оне који те гоне.	885

И мрав трудољубиви	
И пчела, што, не мирујући,	
С ливаде на ливаду лети,	
И походи цвет сваки,	
Спремајућ' трпезу другом.	890
И птице безбрижне, што не сеју	
И не жању. Хорови нежни.	
И голуб безазлени, и паук,	
Што развлачи фино ткање, о свом послу,	
И звезда дивна, што се клања	895
Зори долазећој,	
Ка Оцу те воде, с хиљадама Светих,	
Његових.	
Да из туђе књиге у туђи мозак	
Не зађеш!	900

Где је Авељ, брат твој!?

Не знам.

Зар сам ја чувар брата мога!?

Ниси чувар? А зашто си убио?

Од греха рођен, у тузи и оковима, 905

Слаб, у сујети,

Стењућ' и стрепећ', још кружиш

Уоколо, опомене ради,

Док муње и громови мрак пресецају,

А ти доливаш у крчаг пробушени, 910

Да изустиш –

Кривица је моја већа од опроста!

Као море, кад се,
 Не тихујући, разлије таласом силним,
 Па се, видећ' песак, враћа међи својој, 915
 Као ватра што хита горе,
 И вода, што попустљива, узмиче
 Пред каменом и смешта ка дубини,
 Тако све силе, земаљске, уздом
 Очевом, у кућу своју улазе, 920
 Гасећи војну вечиту.
 И ти се врати, чедо, недоучено –
 Да се Оцу посветиш колико
 И хаљини својој,
 Клонећ' се немара сваког, 925
 Пузећ' ка венцу који не вене.

Као што сунце, с јутра,
 Украси небо чисто, грејућ травку прву,
 Па креће у шетњу дневну,
 Све секућ' облаке ружичасте, 930
 И песмом се јаве хорови птичји,
 Па и оно прође.
 Као што вук прореди стадо
 Заплашено, а киша скида опну
 С плода тек узрелога, 935
 Тако и ти, кад за сведока
 Имаш небо, па велико на мало сведеш,
 Знаш –
 Као што у Првом сваки умире
 У Сину се сваки рађа! 940

И дању и ноћу, у листу, травци
И сузи свакој,
Под звездама што никад не залазе,
На ливади, што се, с потока,
Гости водом чистом, 945
У свирали, пастирској, у хору птичјем,
На слами, где се овце јагње,
У сећању, што цвета,
На платну чистом,
Што се, с лица, врати само, 950
Ил' на убрусу Свете Веронике.
Као што земља даје род свој,
А небо росу своју!

Дај хлеба! Да се отрезним, јер ме издаје
 И сила гласа и рад ногу хитрих. 955
 Колико можеш! Дај што даш!
 Шта? Немаш хлеба?
 Дај динар, да га умножиш!
 Ни динар немаш?
 Подај чашу хладне воде! 960
 Зар ни то немаш!?
 Плачи, плачи, чедо, недоучено,
 Да уделиш сиротом и опереш руке
 Душе, јер не дајеш њима, него Христу.
 И нудиш мало да би узео велико, 965
 Брусећ' језик да грех свој осудиш,
 А не да задаш рану брату.

У устима свих –
 И кад олује ударе и разлију се потоци многи,
 И грешник, и хулитељ, и гонитељ 970
 И пркосник,
 Ал' и у оковима, ланцима, у тамници,
 Као на ливади некој,
 Где слепе гледаше и судију ловљаше,
 Из ризнице небеске, 975
 Са свих страна окићене златом,
 Најмањи од апостола, у телу смртном
 И привременом, сужањ Христов,
 Што претрча и земљу, и море
 И ваздух. 980
 Јер је такво срце отачко,
 Као кад ватра захвати дрво, па се пружа
 К вису неизрецивом –
 Ако је Отац с нама, а ко је
 Против нас!? 985

Јер каква је корист човјеку
ако сав свијет задобије, а души својој
науди? Или какав ће откуп дати
човјек за душу своју.

Светио јеванђеље њо Маџеју, 16, 26

Рекох ли –	
И Христ, распети.	
И Јован, обезглављени. И Андреј,	
Каменовани. И Петар, први од првих,	
И Јаков, Филип, Тома,	5
Вартоломеј, Матеј, Јаков	
Алфејев, Симон Зилот. И Јуда Јаковљев,	
Дванаесторица, камење, сирово.	
Што од светлости доби одежде, апостолске.	
И сиромаш, што сеђаше код Красних	10
Врата, у деветом часу молитве,	
И старци, што у сну Јоиловом,	
Сањаху снове.	
И Павле, душа храбра и будна,	
И они у огњу, мору, понору	15
И они мачем посечени, и они	
Растргнути зубима дивљих звери,	
И црв отровни, шкргут зуба,	
Окови, одмазде вечне и сви удови,	
Све до руке, кад је ту да бих је,	20
У молитви, подигао.	
И Тавита, срна безгрешна,	
Што се диже, из мртвих, на позив Петров.	
Рекох ли –	
И Адам, лакомислени,	25
Кад се, у рајском руху, саплете,	
И Јов, трезвени, што се, с ђубришта,	

Подидже. И сви на врху.	
И сви што се оклизнуше.	
И дрво голо, без плода и листа.	30
И извор, роса и свеж ваздух,	
И блистави круг сунчев, месеца траг,	
И облак, густе, кад се испречи зрацима	
Сунца. И златна уста, с Истока,	
Из града што беше мајка свих градова,	35
Из Старе цркве, кад и трен, најдужи,	
Трен један бива.	
И старац, громогласни,	
И Илија, с кожухом, и Јелисеј,	
Што прими наслеђе велико,	40
И Авраам, с колибом, уз дрво,	
И сви из крила његовог,	
И Јуда Јаковљев, што запази кнеза таме,	
Док се, с неба, стрмоглављиваше,	
Сви, крчећ' њиву, на бразди родљивој.	45
Ал' и они, што ваздух удараху,	
Тукући се са сенком, вртећи се у круг.	
Па и ти, чедо, недоучено,	
Што Оца гледаш и спушташ се	
На колена, видећ' себе у кући својој,	50
Па, очи, уста, руке, срце, језик, у истој служби,	
Талас што кваси песак на обали,	
И храст, хиљадугодишњи, с кореном,	
Дубоким, што не зазире од олујног беса,	
Прозори небески, блистави строј	55
Херувима, доступних души свакој.	
И тајна грома, што тутњи, небесима,	

- И син Јареда, сина Малелеивог,
Сина Кајиновог, сина Еносовог, сина
Ситовог, сина Адамовог, 60
И облак, крилати, и океан, ваздушни,
И брод за Тарзис, на мору, Очевом,
Два светла, земаљска, што, сваког дана,
Излазе и залазе. И јата звезда,
У реду, савршеном, што се окрећу, горе, 65
Красећ' круг небески.
И муве, безглаве, што слећу
На туђе ране, и пчеле, градећ' саће,
У свету се књигу уписујући.
И Јона, из Ниневије, браћа у глади, 70
Горки корен дрвећа,
Грађани пустиње, тихи синови
Земље и они што се, пред понором,
Саплићу сами, па из куће смеха
У кућу туге залазе. 75
И птице на висини, што, грабећ'
Крилима својим, пркосе вољи ловца.
Рекох ли –
И Каин, и Авељ, и братска реч, неутешна
И дивни пут природе, на земљи, 80
На мору, у ваздуху, на небу,
Све ливаде, вртови, све траве, цветови
И син Јесејев.
И срце из којег се излива реч добра
И Јосиф, viseћ' у ваздуху, 85
И крв његова,
И син Хелкијин, у времену

Јосије, сина Амонова, цара Јудина, И ватра, прождирућа, и вага Очева, На којој се мери све што саздато је,	90
И син Варахије, сина Идова, И Стикс, Ахерон, Кокит и Лета, И смртна мржња, ток туге, Ток заборавља и вир њихов, каљави.	
И знак пророчки, и кључари таме,	95
И страх од мача, Михајлова, Погубне узде мноштва, ране незалечиве, И јарам, поданички, И славне војске с неба, што, озго, Пуштају ватру и дим	100
И мили дах лире. И онај што вараше Мисирце следе, И ваздух врели, и стид неутешни, Предвиђању вични, и стих, изобилни, Песма крилата, без клепета звука,	105
Безвредног садржаја и шепавог метра. Рекох ли – И кошута лака, зеленог ловора Лишће. И реке, кад им се узде пуге, И Овидије, у Томима,	110
У чуну ломном, с нежним звуцима Лире, и глас Албиона, са знаком орла, Раскриљеног, што вољи служаше Господњој, Ал' без службе оста,	
Јер, оку чистом, власт блиска не бива.	115
И ливаде, што се беле снегом, И храст, громом погођен, и грм	

Што вечно гори и не сагорева,
 И дани у читању и ноћи у молитви,
 И облак, роса и дух који шуми, 120
 Рана дубока, лек молитвени,
 Сенка, сан и туга вечна.
 И оно што се види, и оно што се не види
 И блага изобилна и корен
 Из суве земље. И Сеарјасув и отац његов 125
 И кћери сионске и хум јерусалимски,
 И кедрови Ливански и храстови Васански,
 И Сусана, прелепа кћи Халкијева,
 И Витлејем, Голгота и Васкрс,
 Пси богаташки и штенад сиротињска 130
 И уздарја, вековечита, не у свили
 И злату, већ у пећини, на слами,
 Где се овце јагње. И њива спасоносна,
 И стадо ти поверено.
 И скит, александријски, 135
 И киша речи, свет утопљенички,
 И дубине земаљске и висине горске,
 И птице небеске и љиљани пољски
 И травка, тек израсла, што данас јесте,
 А сутра није, 140
 Као и овца сиромаша,
 Што је пила из чаше његове,
 Јела с трпезе његове,
 И спавала у крилу његовом –
 Ал' заглави под ножем богаташа. 145
 И плоча Небеска, с трагом неизбрисивим,
 И извори чуда, с водом Очевом,

Па уста српска, где биће ври у луче сјајне,
 Уз општег Оца поезије.

Зар ти не рекох, часно, чедо, недоучено, 150
 Док седиш, у колиби, од грања зеленог,
 Кад те заскочи Безимени
 И, за дана, сунце зађе,
 А ти, узрујан, осматраш небо
 И сврставаш се уз народ, што хули 155
 И манита, па не садиш, већ чупаш.
 Зар ти не рекох,
 Да се, и кад се срце цепа, на двоје,
 На троје, кад дође време, окупаш
 На извору, држећ' се пуне чаше Његове. 160
 Јер си сенка која бежи,
 Као и живот твој, што, попут бујице,
 Отиче, без повратка,
 Па ти се чини да све имаш,
 А немаш ништа. 165
 Јер је благо твоје на небесима,
 Уз дивно стадо Пастирово.

СЕНКА ОСМОГ ЕОНА

*Ко само мирише моју биљку,
не њознаје је;
а ко је бере само да на њој учи,
иакође је не њознаје.*

Фридрих Хелдерлин

ПРОЛОШКА

Још пружаше се и мирисаше дивни дах пролећа,
 Па разбуђен, бодар,
 Мерих лист сваки, што, за дана земаљских,
 Уз зрак стасаваше сунчев.
 Као у доба дечачко, што, налик сну, 5
 У трен оде, па све, у мислима
 Касним, у срцу се радовах свом,
 Иако знавах да ту где ми
 Дишемо други ће дисати људи
 И дух окретни 10
 Сменити врлину ревну.
 Тад, блажен, спознав невоље своје,
 Од Господа преузех дар суђени,
 Па се, не наглећ', да грех не починим,
 У анђеоском зборећи збору, предах сунцу, 15
 Што рађаше се у мени,
 Клонећ' се злих, јер, с добрим се
 Дружећ', знао сам да реч злу
 Ветрови зли носе.
 Са штапом пастирским, ал' као муза 20
 Залогом, треперећ' у виру брзом,
 Похрлих ка светлости, јутарњој,
 Па још опором потекну вино,
 Бујицом речи прикривах разум начети.
 Уз нежни додир лахора, нежног, 25
 Именовах цвет сваки,
 Питајућ' да л' од тог ризница

Очева пунија бива.
 И чињаше се да, газећ' сенку, немирну,
 У руци држах и почетак и крај, 30
 Јер најавих светло што прошара
 Неба лице и, очима многим,
 Јутарњу мотрих звезду. И горех,
 Па продимих, као трава, ужутела,
 И у седу се косу оденух, ал' с надом 35
 Да, смртан, бесмртном ходам стазом.
 За осмог еона, још нерођен,
 С повезом преко очију, без сна,
 Од стрепње до стрепње, држећ' се
 Стазе муза, за ваздухом жуђах, 40
 Па се, у страху, страхом, изнова рађах.
 Јер сутра јуче беше, а јуче, кружећ',
 Сад сутра, неизвесно, бива.
 Ако не победиш, душо моја,
 Заустих, на невоље не мислећ', 45
 Пустим се заносећ' сном, не тугуј!
 Не часећ' часа, за борбу се
 Спремај. И не одступај, ни пред
 Облаком, олујним, знаком ноћним,
 Ни пред дремежом тешким, 50
 Међ' сенкама, кад дан и ноћ бивају једно.
 Тад не стишавах срце своје,
 Већ му се предах. И ништа друго
 Нити чух, нити видех.

Не одступај, душо моја, крени,	60
Крочи преко, потом се врати.	
Јер, ту где се баца семе, преопасно,	
Стасава и плод родљиви, спасоносни!	
И тако се шири језика, немога, пев	
И реч, певљива, отвара као цвет.	65
И док се година наслањаше	
На годину, а пролеће купљаше	
Снежно-бело иверје, ти, у чуду,	
Обараш поглед и у генију стасалом,	
У лати вечној, где дише светлости	70
Зрак, престаје сећање на лишће,	
Увело, ветар, туробне капи	
Кише, у мисли присној,	
У речи што се дизаше и падаше,	
У радосној песми душе,	75
Тек суза која, ненадно-заиграна,	
Превари око. А сви гласници Оца	
И сви звуци што долазаху	
Од Свете лире и молитве Свете	
И у надахнуће одевен мирни и светли	80
Весник. И радост неба, што се,	
Кишом суза, ули у мене,	
И ведро плавет, што се спушташе	
Озго, нежно нас додирујућ’	
Све, све, као једно у свему,	85
Јави да бејаш у милости Оца	

И да из срца кћери његове
 У срце његово хитах. И у мир преобрази.
 Успињућ' се на брег, с изданцима красним,

Обраслим маховином, дивљом, 90
 И мноштвом вијугавих корита,
 Речних, ка оном што указа се
 Оку, у милом наручју Очевом,
 Крећућ' се прошлим,
 Купећ', где који, лист, заостали – 95
 Стајох на врху, не знајућ'
 Какав дан свиташе.

А кад се из сна, опијен зраком
 Небеским, тргох, у уснама осетих

Песме ми крилате дах. 100
 И видех да земља буја, зеленом
 Китећ' се травом, и да лишће,
 На дрвећу, радосни глас пушта.
 Занемех пред нежним листовима

Руже, што збијају се у грму, 105
 Пре него расути буду.

Као и угљевље, кад у пепео се сели.
 Тад језик нешта и очима не видех ништа.

Ах! време, што дајеш и узимаш, 110
 Снажећ' и слабећ' дело своје.
 Пред природом туђин, Небеснику
 Теретан, син клонули, у сиви се
 Сместих људски дан,

Не тражећ' велико у малом.
 Одагнав, од себе, и стид и част, 115
 Опкољен псима, знао сам да души
 Грешној, на крају, рачун намирен бива,
 Па се тело у смртни одеваше прах.
 Стрмом се спуштајућ' стазом,
 Док облаци пролазаху небом, 120
 Слеђах камења и корења траг.
 И не пожелех крика.
 А небо се, у игри зрака, сунчевих,
 Обнови. И у свету, малом, који се,
 Као божур, отвараше, нађох сламку велику. 125
 Тад оскудну заложих ватру,
 Верујућ' да још живим
 И да се сан не прекида.
 И у души видех да лет лептира,
 Блиставог, сад бесмртни лет бива. 130

ИСПОВЕСТ ТУМАЧА
ЦАРЕВОГ СНА

*А Израилъ љубљаше Јосифа
највећма између свију синова својих,
јер му се родио под старосӣ,
и начини му шарену хаљину.*

Прва књига Мојсијева, 37,3

Шта тражиш!?

Тражим браћу своју, са стоком.

Отишли су одавде, јер чух где

Рекоше –

Хајдемо у Дотаим.

5

И одох за браћом својом,

У срце, у човеково.

Уистину, нађох их у Дотаиму.

И дисах, под звездама,

Што никада не залазе.

10

У заклону тихом као да дозвох

Песму хиљадугодишњу, у славу Творца,

Што се купаше у сузи гласова

Људских.

И крунисах долазећу зору,

15

Уз помоћ звезде дивне,

Све мотрећ' врт земаљски,

С плодовима и цветовима људским.

И искра се свака огледаше

У оку мом.

20

Тад немили ме потера усуд,

Па, у води, понорној, хладећ' удове

Своје, градих вечну сенку, Очеву.

И за далеки спремах се пут.

Чусте ли, браћо моја и оче мој, Што сам снио?	25
Са зрацима, што блистаху Око главе, видех Снопље у пољу, ваше и моје, Носећ' вагу на којој се мери све	30
Што саздано је. Ал' мој сноп уста и усправи се, Док ваши иђаху унаоколо. Поклоних се снопу мојему, А сунце се, и месец сјајни,	35
И звезда једанаест, клањаху У сијајућем колу. И знах, иако пузах, Да из праха се дигох, као и човек, Од душе небеске нешто нижи,	40
Богат и када је сиромах.	

- Није ли ово онај што зле сне сања!?
 Да га убијемо!? Ил' бацимо
 У јаму празну!?
- Каква је корист ако убијемо брата 45
 И крв његову затајимо!?
 Наше је тело, брат наш.
 Хајде да га продамо!
- И продаше ме за двадесет сребрника.
 И не склоних се од плама 50
 Што гори у братском гневу
 И буре што, бришућ', долази.
 Осврнух се, у чуду, славећ' Оца
 Још више.
- И души се, наместо плена, надах. 55
 Јер, као што детету, сваком, одважност
 Даје глас родитељски, тако и мене
 Греје и удивљује поглед присни
 Сунца небеског.
- Тихо се ближећ' луци, на извору 60
 Седох. Крепих се блиставим плодовима,
 Што избијаху из дубине земље.
 И тајни се живот листа, убогога,
 Порадова води надолазећој.
 И тад свиташе доброј души. 65

- Продаше ме Исмаиљћанима
И одведоше у Мисир.
Тад хаљину моју, брат Рувим,
Замочи у крв јагњета
И посла оцу нашему, 70
Што тужаше за дуга времена –
С тугом ћу и у гроб лећи
Са сином својим!
- Као кад пчела, у лугу, с пролећа,
Што испушта најлепше мирисе своје, 75
Са цвета купи нектар изобилни,
За великим жудећ,
Тако и ја кроз светлост тражих
Светлост –
Као кад веран 80
Међ' невернима се нађе,
С душом безбрижном,вртом заливеним.
Кад се срце чисти, чедо недоучено,
И језик се чисти,
Јер, где је срце чисто и разум је 85
Чист.
Као и реч, што, спасавајућ,
Расте и пење се ка тишини.

- Још Господ беше са мном.
 Код дворанина Фараоновог, 90
 Где управљах читавом кућом,
 Све док жена његова, срамотом мојом,
 Не огласи срамоту њену,
 Па допадох тамнице.
- И ту где севаху муње, 95
 Где дочекаше ме ланци,
 Не јахах на стихији
 И не осврћах се у чуду.
 И не пропадоше ми двори.
- Тумачих снове дворана 100
 Фараонових.
- И предах им страх свој,
 И срце, да се не отуђим.
 Јер познаше ме страже анђеоске.
 И мољах се Оцу да не дигне 105
 Своју благу руку од света.
- У ваздух се, крил'ма брзим, дигох
 И око се, изнова, преда зраку, дивном,
 Сунчевом. И гледах у слова.

Та слова беху звезде, 110
Што, пре и после, даваху исту боју.

Сањах чокот, с три лозе.
И грожђе узри.
Убрах га, миловах, па исцедих
У чашу фараона. 115

Иштући молитвом, са земље, у реду за небо,
Испробах нови занат,
Журећ' да изнесем воде пред жедне.
Јер не беше ни дана, ни ноћи,
На време. 120

А жива оста душа моја.
И рекох себи, грејућ' душу озеблу –
Не бој се, чедо, недоучено,
Док коров за корен хваташ.
И срце плитко и душу сиромашну. 125
Само веруј!
Тад ти и сунце слово бива.

Z

- Три су лозе три дана, самерих.
Опет ћу бити пехарник фараонов!
И не заборавих на чедо, недоучено. 130
Сву ноћ, дугу, која ме к одмору
Призва.
Из избе одметничке,
Певах о снази Творца.
Као у Ризници истинитој – 135
Кад уста овога говораху
С устима онога. И очи овога
Видеше очи онога.
- О, ти красна, о, молитво,
О, сузо, јединствена. 140
- У утеси Очевој, заиграх,
И оне што трепте
И оне што замреше.
А стаза којом кренух
Сећању се отвори. Не сагињах се 145
И не окретах главу.
И блиставог се домогах неба.

И хлебар је снивао –
На глави ми три котарице беле.
И птице јеђаху из свих. 150
На трен –
Украшен венцима зеленим,
С виса, гледах на камен,
Прах земаљски,
И сав род грабљиви. 155
И сунцу не дах да светли,
Нит' звездама да ноћу сијају.
Јер, вихор Господњи паде на главу
Залуталом.

О тиха песмо света, 160
Кад тераш своје то чини душом
Целом, слободном.

- Три котарице су три дана.
 Бићеш избачен и обешен, рекох –
 И птице ће јести месо с тебе, 165
 Па ћеш се у глиб ваљати.
 И жива неће остати душа твоја.
 Јер ниси знао –
 Да је, где буја стабљика
 Зелена, и све што истином свањива, 170
 Кућа Оца нашега.
 Зар да говорим, Оче. Дете сам!
 Ил' да се дахом обратим,
 Да сећање цвета и у тишини певам,
 Славећи Те, још више. 175
- Пењућ' се уз чисти ваздух неба,
 С ногама у песку, с рукама у ланцима,
 Гледах пространи врт сунчев,
 Даљине и дубине, земаљске,
 С хиљаду радости. 180
 И тиху мудрост биља, па росе,
 Зрака сунчевих, што их упијају
 Нежне сенке музе –
 А у срцу је растао живот
 Тек стасали. Па питах – 185
 Кад оде дан, и година оде, да л' и време,
 Неухватљиво, за звуком одлази.

И тако дођох до фараона.
И опет Господ беше са мном.
И јави за добро фараону, 190
Па се не попе смрт
На прозоре моје.
И не залутах, иако сунце,
За дана, залазаше –
Зар да их нахраним пелином 195
И напојим жучи!?

Као што грнчар ревни власти
Има над глином податљивом,
Тако и ја, под ројем златним,
Што над главама нашим виси, 200
Не једох са стабла, што у невреме,
Плод доноси.

Сањао сам да из реке излазе седам
Крава дебелих и лепих, па стадоше пасти
На обали. 205

А иза њих изађе седам крава, ружних
И мршавих, каквих не беше у читавој земљи
Мисирској.

И поједоше седам крава лепих и дебелих.

Још чух – 210

Кад нема траве и кошута, у пољу,
Заталасаном, оставља своје младе.

Па, из прашине, дигох реч
Заборављену и у трк се дах.

И не стишавах срце своје. 215

Пред скитом где старац хваташе
Божанске звуке луташе, блажен, дух мој.

И још усних –
Да седам класова једрих и лепих
Израстоше из једног стабла, па још 220
Седам, малих и танких, што прождреше
Једре и лепе.

Зар ти не рекох, чедо, недоучено,
Док ходаш уоколо,
Хватајућ' месечину, 225
А време, заводљиво, бежи –
Лишће вене, а ни грозда на лози.

Знао сам –

Да је седам дебелих и лепих крава седам година,
Да је седам једрих и лепих класова седам година. 230

Знао сам –

Да је седам ружних и мршавих крава седам година,
Да је седам класова, танких и ситних, седам година.

И да ће доћи земљи Мисирској

Седам родних и седам гладних година, 235

Јер нисам учио језик свој

Да говори лажи.

А нисам се ни клонио слике

Што се јави у воде бљеску

И олује што тутњаше преко брегова. 240

Јер то у књизи душе своје нађох.

И постах уз фараона, над свом земљом
Мисирском.

Обукох се у хаљине од тешког платна,
Добих име Псонтомфаних, ожених се 245
Асенетом, кћерком Потифера,
Свештеника Онскога.
У тридесетој добих Манасија
И Јефрема,

Јер ме Господ дариваше да заборавим 250
Муке и дом оца мојега,
Да не расту на земљи невоље моје.
И за седам година накупих жита
Као песка морског. Не беше му броја.
И иђах за њим – 255
И по пустињи и по земљи где се сеје.

- И као што бива –
Дође седам гладних година.
И беше глад по свим земљама.
У земљи Мисирској још беше хлеба. 260
А кад глад наступи отворих житнице
Да народ купује.
Да се старци врате на врата
И младићи на пој вечни.
- Чух и видех – 265
И на време се склоних,
У крило ветра, што, хуком потмулим,
Најави долазак.
Па занемех пред оним
Што једно и све бива. 270

- А кад наступи глад у земљи Хананској
 Ето браће моје,
 Рувима, првенца, Симеона, Јуде,
 Левија, Асира, Исахара, Гада,
 Завулона, Нефталима, Дана, 275
 Десеторице, без Вењамина.
 Познах их. Ал' ми на лицу
 Ни сенка срџбе не оста.
- И сетих се речи, из главе над главама,
 Да и сена и мена јесу чекања вредне. 280
 Као кад море, будећ' се из кошмара,
 Мучено силним ветром, још хитрије бива,
 Или кад, невољан, радост чиниш,
 Рад невоље туђе,
- И замераш се оном што управља озго, 285
 Тако и ја удисах ваздух небески,
 Лечећи братске ране,
 Знајућ' да где има људи и греха има.
 А браћа, погледа обореног,
 С црвом неуморним, тражаху душу своју, 290
 Оштрицом засецајућ' у живот.
- И не усмерих десницу своју
 Ка души братској.

Очима тражећ' извор, ослушкивах
Све гласе што их мајка слаше.

295

Између два виса, где се губи дах,
 Док спуштам једро и мотам уже,
 Обрастао у седу браду,
 Искидане утробе, под раздераном
 Хаљином, јављам да, од синова 300
 Својих дванаест, највише вољах
 Сина Јосифа, дете жене љубљене,
 Дете бола мога,
 Јер ми се роди под старост,
 Јер бејаше бољи од свих других, 305
 И не би му суђено,
 А двадесета му беше,
 Да оконча на дому свом.

 О, свете, што се расу!
 И ја се, у теби, расух. 310
 Грозне ли речи, старца, што плакаше
 Над Градом.

И ви сте уходе!
 Дошли сте да видите
 Где је земља слаба, изађите напоље! 315

Нас је дванаесторица –
 Једног више нема.
 Један је остао код оца нашега.
 Дошли смо да тргујемо.

Кажем ја да сте уходе! 320

Затворих их на три дана, браћу своју,
 И пустих.

И као што лоза, витка,
 Плетућ' хлад, плодове једре даје,
 Као што светлост и тама 325
 У кругу вечном станују,

Као што јато птица, у походу
 На небо, у реду савршеном хита,
 Као што воде, под земљом,
 Крче пут, невидљиви, 330

Дубећи дубине горске,
 И као што се камен Синајски
 Тресаше и из њега излазаше дим,

Као из пећи,
Тако и грех братски отицаше реком 335
Оног што грешан не беше.

И кренуше на пут,
 Уз плач Јакова, оца неутешнога –
 Јосифа нема, Симеона нема,
 Хоћете и Вењамина да ми узмете!? 340

Дочеках их спреман –
 Како је ваш отац стари?
 Је ли још жив?
 И видех Вењамина –
 Заплаках, па писмо и сити се наситисмо. 345

И опет плаках,
 И написамо се.
 И послах човека да нађе
 Сребрну чашу у врећи.
 Нек' ми буде роб, Вењамин, рекох, 350
 А ви идите с миром оцу својему.
 Знајућ' да је душа једнога
 Везана за душу другога.

Иако ветром и кишом тучен,
 Кроз живот, не посустах, знајућ'
 Да су закон и мера света у једној речи. 355
 Боље да умреш, јер си живео,
 Него да живиш, а да живео
 Ниси, чедо, недоучено.

- И не издржах, па, кроз сузе, 360
 Заустих –
 Ја сам Јосиф, брат ваш,
 Што ме продасте у Мисиру!
 За двадесет сребрника.
 И сада сам ту, по налогу Очевом, 365
 Ради живота ваших.
 Ви сте мислили зло,
 А Бог је мислио добро.
- И чу се глас у кући Фараоновој –
 Дођоше браћа Јосифу. 370
- И још рекох –
 Кад ти се свет смеши и грех омили,
 Да упамте браћа моја,
 Не пуштај узде из руку,
 Јер се с душом, неумрлом, не мери 375
 Ништа. И с млаком водом на језику
 Не стиже нигде,
 Јер, тад, највећи најмањи бива,
 У десетом остајућ' кругу.
 И на земљу, безобалну, ступих. 380
 И ту, међ' лишћем, зграбих времена
 Прах.

СЕНКА ОСМОГ ЕОНА

*То је основни недос̄та̄пак од које̄га
с̄традамо ми људи осмо̄га еона.
Ми више нисмо у с̄та̄њу да једни у
дрӯима ѿре̄ознамо дарове.*

Старац Јосиф Исихаста

I

Ако сам ништа, нула, ако сам,
Бледа мрља на бледом лицу света.
И ако се из ништа рађа све,
Јесмо ли то ми, глина и блато,
Је ли то земља, мајка наша, прва, 5
Са четири краја, из четири стихије,
Сувог, влажног, врућег, хладног.
Је ли то камен са седам очију,
Што, сјајећ', држи углове света,
Па кренух према њему, мењајућ' облик, 10
С извора суза, облаком крилатим,
Стазом, обележеном, анђеоском.
Примио си дарове, кад Господ дуну у тебе.
И ниси слеп, па не тражиш да се
Суочиш с оним који очију нема 15
И да буде богат онај који је слеп.
И да присвајаш туђе као да је твоје.
А хоћеш да језик оживи
И рука се, обамрла, врати телу свом,
Терајућ', кретом кружним, 20
Сиве колуте прашине,
Да сунце, очима слободним, погледаш.
Као и син клонули,
Кад се, у Књизи истинитој,

Изнова рођен, враћа у загрљај Очев. 25
На стази ка Гетсиманији,
Ка Голготи, ка крсту самом,
Још кажеш –
Кад се здела очисти изнутра
И споља бива чиста, 30
Чекајућ' да осване дан
И Даница се, прелепи гласник дана,
Изнова, роди у срцима нашим.

Из света сте?

Да! 35

Како је у свету?

Има ли звукова, новина, избора?

Да ли на Свети Спис, још увек,

Пада прашина

И хвата се буђ? 40

Да л' се још краде сећање

На Христа.

И, кришом, увлаче празне речи,

Иако хрли да нам ране очисти

И спреми за битке које иду 45

Једна за другом!?

Исусе,
Исусе,
Исусе,
Исусе мој! 50

И нек се усне, дрхтаве,
Не зауставе,
Док ћутим, а пљувачка се
У крв претвара.

Знајућ' да у једном и ветар 55
Свира и звук живи –
И у радост све претвара.

- Хитао си да издаш,
 Јудо, из Кариота,
 Смештајућ' отров у срце оболело, 60
 Нечујно, попут крета вечерњаче,
 У глуво доба.
 И док се срца наша цепају,
 На двоје, на троје,
 Из избе одметничке, 65
 У седу обрастао браду,
 С млаком водом на језику,
 Још продајеш крв невину.
 Где су ученици? Где ученик!?
 И где је служба, удови, стражари, 70
 А где погодба за крв Господњу.
 Дах из праха и пепела –
 Опрости, Господе,
 Човек сам и слаб сам!
 Напуштајућ' капију, стару, 75
 Пред новом се, пуст, нађох.
 А сањао сам красни замак
 На небесима.
 Не знајућ да све, и камен, и човек,
 И звезде. И корен што се из земље диже, 80
 И на почетку и на крају
 Исто бива.

Да динар даш, чедо, недоучено,
Купећ' таланте, неизбројиве!
Па кад оде бујица гнева, упала се смири 85
И рана очисти,
И попалиш коров, с ливаде,
Да не уздишеш и тугујеш
За Риђокосим, за изданим,
За плодовима дивним и цветовима 90
Мирисним и не ругаш се небесима,
Већ за трговцем крви,
Што, из глине се дижућ', ваздухом јездећ',
Неста у адском урагану.
Ту где се срце угреје, чедо, 95
Недоучено, расте и цвета живот
Тек стасали.

Као и Отац наш,
Кад се језик развеза и из уста потече –
Јуда Искариотски, један од Дванаесторице, 100
А не Јуда, сакати,
Продавац крви невине,
Тако и ја не хулих на мрљу земаљску,
Подеротину,
Ту где простиру се 105
Старо небо и стара земља.
Кротак и спокојан, као јагње.
И не клонух, већ стајох,
Док пахуље падаху на теме,
Кад заскочи ме сенка Безименог. 110

Z

Аух!

Погубих себе, спасење своје,

Мрљу земаљску,

Маглу, с јесени, пролазећу,

Тражећ' цену за крв која цене

115

Не има, рекох ли,

Из душе, без душе, с острва сирочади –

Јаој, јадна главо.

Иако светиљке бацаху светлост,
Сред камења, сировог, неуглачаног. 120
 Не видеше га.
Јер, као што мољац не квари ништа
 У ризници Небеској,
 Тако ни зрак, светла,
Што се не мери с оком, 125
 Свезати не можеш!
Па летиш да ухватиш реч,
Што излази из уста старца
 И, за малу цену,
Купујеш слободу велику. 130
 Таквог те још не видех,
 Чедо, недоучено.

Оче! Зар се и ти, с небеса,
Где хиљаде и хиљаде имају једну вољу,
Плашиш смрти!? 135

Страх ме је, брате мој, највољенији,
Све од часа кад примих
Монашку ризу.
Од тада, у очима својим,
Имах овај час! 140
Па бдим, док се душа напаја,
Као војник у часу битке.

Кад из песка пустињског,
 Из пећине и колибе,
 У царски се метеж сместиш, 145
 Усред света –
 Као и рибе кад се нађу на сувом,
 Као и Свети Арсеније,
 Старац египатски,
 Што је, крећућ' се келијом, у сузама, 150
 У углу, четвороношке,
 У уста узимао двопек.
 И када падаше, и када устајаше –
 Да будеш човек и пре него
 Постанеш човек, 155
 Не слуга, послушни, ни надзорник
 Ревни, већ, као Грци, величанствени
 И са земљом и са небом
 У истој љубави живиш,
 У загонетки језивој. 160

Као што рука, људска,
С неба, секућ' ваздух,
Упућиваше старца, египатског,
К страху Божјем,
А овај, делећ' с браћом трпезу, 165
Удараше камен
И не доби одговор,
Тако и ти, чедо недоучено,
Кад лукави управи стреле своје,
Схвати да ниси сам, 170
Да имаш стражара,
Да су снажни удови твоји.

Господе	
Исусе Христе,	
Милости моја, спасе мој,	175
Придигни дете залутало,	
Створење Твоје.	
С уснама дрхтавим,	
Молећ' без престанка,	
И кад једем, и кад спавам,	180
И кад се будим.	
У крету, као јелен, жедни,	
У пустињи.	
И кад ме отровом храњаху,	
И кад рану на рану додавах	185
И кад рану блажих	
И кад сузу завитлах	
И кад сузи реч придадох.	
И бол ми даваше снагу.	
Да душа моја без зависти буде.	190

Слава Теби, Слава Теби,
И кад се купам у добрима Твојим
И кад страдам.

И кад падам и кад устајем
И бивам човек.

195

Слава Теби, Слава Теби,
И војсци анђеоској, хору апостолском
И Пречистој Мајци нашој.

И живој кћери, Твојој, најлепшој

И сузама што теку, теку.

200

Таква је моћ њихова.

Шибан невременом, кушан демоном,
С даром непрестаних суза,
У скиту Светог Илије,
Слеп за много година. 205
Из ништа се дизао
Као јединствени стуб трпљења,
Из којег се ширио мирис.
Од суза које је пролио
Била је мокра земља испод њега. 210
У олуји се нашав –
Умираще овде да би вечно живео
Тамо.

Још падаш,
Још тражиш, 215
У праху и пепелу.
И не остављаш платно
И не бежиш, наг.

Не дремај!
То су облаци, чедо, недоучено, 220
И они ће проћи.
Иако ништа немаш,
Ти поседујеш све –
У сећања се склањај!

Чувај се, чедо, недоучено, 225
Оних који не виде Господа.
Они су слепи.
А ти Га волиш
И видиш, с десне стране –
И крећеш к Њему! 230
И руке ти горе,
Док на врат свој полажеш
Најтежи ланац,
Па летиш да ухватиш реч,
Што излази из уста старца. 235
За малу цену купујеш слободу
Велику.

На коленима,
Дошав себи, у сузама и плачу,
Чекајућ' блистави дан спасења. 240
Корак по корак.

Као што пчела мир налази
У кући својој,
Тако и ти сади, по мери,
И заливај цвет нови. 245

Да отворе се ризнице Његове!

Ако глина влада глином,
 Ако се глина горди над глином,
 Ако глина клевеће глину,
 Ако си прах и у прах се враћаш, 250
 Чедо, недоучено,
 Не ударај по ветру.
 И не иди кост на кост,
 Крв на крв,
 Јер ћеш се, кружећ' над тајном, 255
 Коју језик не казује,
 Разлити као восак пред огњем.
 Господ све чује
 И увек стиже на време.
 Па, кажи, опрости – 260
 Не седам, већ седамдесет седам
 Пута.

Слава Теби, Господе!
Још дишем, још се крећем
И пишем. 265

И све чиним на корист душе.
Нисам сам, у молитви,
Не плашим се кушача,
Нит' зазирем од човека,
Превареног. 270

Глина сам и дах Божји
И нашао сам луку са живом водом.

- То беху снови!?
Развејаху се.
Мехурићи!? Распрснуше се. 275
Паучина!? Покида се.
- Да л' те још хвале светитељи
И анђели – да л' ти се диве!?
И дарује пој птица
Од хиљаду боја. 280
- Кад се разиграш, као јелен,
И поскакујеш, као јагње,
Не мењај душу за кашику меда,
Чедо, недоучено.
Јер те Господ носи у наручју 285
И где год да погледаш Он је ту.

Сад знаш –
Глина си
И дах небески.
И нашао си луку 290
Са живом водом.
Па пред судом, пристрасним,
Парницу земаљску не водиш.
И на смртна дела и кад ваздуха нема
Очима Очевим гледаш. 295

Христе мој, спасе мој,
Слатко дисање моје.
У густој шуми, уз горки пелин,
Немо тугујућ',
Још лутам амо-тамо. 300
На стени, недостојан,
Све служећ' вечном слову.
Сад кажем –
Ако каменом на камен
Не ударим, 305
Ни искра се неће појавити.

А да вратиш таланте
Које ти је Христос дао.
И врт, и светла, и дом Господњи,
Па се хвали да ниси ништа добио 310
И да си, с горе, благе и тихе,
Отишао без ичега
И у душу урежеш, чедо,
Недоучено –
Да грех, са струна душиних, пада 315
Као снег и све засипа.

Не, нема пута.
 И никуда не идем,
 Уснућу овде с Оцем својим.
 Чак и крв да пролијем 320
 Мало би хвале било.
 У Њему волимо, у Њега се одевамо.
 И плачемо колико нам Он допушта.
 И све што дише плете
 Венце за њега, 325

Па и тиха ми, живота, кап, што се,
 Пролазним коритом, речним,
 Тихо пловећ',
 Као крпењача, котрља ка наручју дечјем.

Ту где цвета почетак 330
 И крај земаљски бива.
 Где давах мах расту
 Сад коров се, неутешни шири,
 Свих синова, људских, земаљско гнездо,
 Убого. И ту заноћих, брате. 335

Умукни, пали.
 Ништа није моје!

Ни ако се, до трећег неба,
 Узнесем, с анђелима видим,
 Ил' с ногама туђим, врхом 340
 Пучине ходам,
 И очима и духом Господа пратим,
 Ништа није моје.
 Све је из ризнице Његове!
 И кад, дању, од зрикаваца бежим, 345
 А ноћу се шакала клоним,
 Ништа није моје.
 И кад ми ветар крила даје,
 Летећи са мношћом,
 И кад трепере све струне, душе, 350
 Ништа није моје.

 То је дар Његов. Из куће Његове,
 Из срца Његовог!

Ја сам добио пет таланата.

Ја сам добио два. 355

Ја нисам добио ни један,
А улазим у радост.

Кад добијеш много,
Од тебе се много тражи,
Чедо, недоучено. 360

А где су људи –
Лепота, истина, неба знак.
Где, крвљу, слава откупљена!?
И тако, из дана у дан,
Из године у годину, из века у век. 365
К земљи оборив очи –
У страху се тресућ' и пред смрћу дрхтећ'.

Тешког ли јарма!?

Једи.

Јешћу. 370

Једи.

Добро, добро,
Ал' шта да радим, Оче!?

Нађи посао, сине.

Имам посао. И новца имам, Оче!? 375

Остани овде, нек Христос буде поред тебе.
Да, кроз децу, у деци, дете будеш.

Срце, ја срце немам, добри старче!

Има много таквих душа у свету,
Дању се смеју, а ноћу се плаше. 380

Остани овде, у кући, у срцу.

Он те чува да не одеш тамо

Где нема сунца.

И не кажеш – остах сам!

- Оче, реч, истинску, тражим. 385
- Уђи, узми ратлука. И двопека има,
Попиј воде, ево.
Чиста је. На извору чистом
Вода увек чиста бива.
- Хоћу доказ, Оче! 390
То ме мучи, изједа, у окове баца.
- Бог се открива, сине.
- Хоћу доказ, Оче!
- Зашто си дошао на Свету Гору?
Радуј се, радуј се, чедо, недоучено. 395
Да не умреш слеп, ако си рођен
Као слеп.

Као што рибар, излазећ' на море,
Вреба да се смири таласа гнев
И ћуд струја непредвидивих, 400
Тако и ја, у ватри, кад без сна остах,
Славих Господа, што ми срце омекша,
Дижућ' се и падајући –
Оче наш!

Јер је Бог један. А учења!?
Тужна деца Оца, једнога. 405
Нека у кући, нека у дворишту,
А нека и напољу.

Из гнезда, птичјег, из јазбине,
Тавне – 410
Хвала ти, Господе, на даровима
Које си ми дао.
На хлебу којим ме храниш,
На гутљају сваком.
На свим бојама ведрога цвата, божуревог. 415
И свим милинама, Небеским.
Што се родих, у блеску муње,
И с пепелом се помешах.
И уз песму одрастох.

- Како се зовеш!? Зар немаш уста!? 420
 Зар не знаш да говориш!?
 Јеси ли га видео!?
 То је био он!?
 Јеси ли сад мирнији!?
- Па не тераш, метежан, дању зрикавце, 425
 А ноћу шакале пратиш.
 Да л' те још веје, невољног, као пшеницу!?
- Јер, као што семе клија испод земље
 И пробија суву кору, земљану,
 Растући, цветајући и плод доносећи, 430
 Као што Калиник, праведни, мирисаше
 У молби својој, као што месец, Очево,
 Не сија попут сунца, Очевог,
 А песма, из мозга, речника ил' пера
 Уздаха нема, нит' блага из ризнице, Очеве, 435
 Тако и ти, зријућ', још гасиш
 Отровни фитиљ, земаљски,
 Од трња срце своје чистећи.
 И у келији, сам, корећи себе у души –
 О, човече, још трајеш, 440
 Као утвара корачаш и бесудно се
 Кидаш. И знаш –
 Да горди пита, а смерном се
 Тајна сама открива.

Јеси ли пио воде, из реке, 445
Што је текла десно од тебе?
Чиста је и има леп ток.
На левој страни је има више,
Али није тако чиста.
Ни ток није тако леп. 450

Како знаш, оче?
Као да си био са мном.

И јесам.
И када си отишао
Ја сам био с тобом. 455
И гледах шта радиш,
Како ти се, с времена на време,
Очи пуњаху сузама, па отвараху,
Док се небо буђаше и светлост
Улазаше у душу твоју. 460

- Погледај све боје цвата пролећног.
 И небо. Оно се повија к земљи.
 И слугу, лењог и лукавог, погледај
 И јагње залутало, Очево,
 Док душа земаљска дише, дневним се 465
 Играјућ' зраком.
 Па месец сјајни и ноћ тајанствену.
 То мило одевање сад вечност бива.
- Дар је то света, малоба, што ноћ
 Смењује даном. 470
- У сну, ходајући, Очевим крајем, од свих
 Последњи, на почетак нови ступих,
 Све бројећ' старе дане
 И године, и векове, брате,
 Мој, највољенији. 475

ДЕВЕТ ДУША
ЈОСИФА ИСИХАСТЕ

Гле, живоӣ свој у дукѣӣу ѿроведох!

Сећање, из скита ивиронског

I

Шта то радиш, чедо моје, љубљено?

У шуми храстовој, у сну,
Упијам мирис крина и руже.

Иди до мојих врата.
То је од молитве,
Од имена Христовог, миомирисног.

5

Старче,
Плашим се.
Страх ме је док идем
Кроз пустињу.

10

Жив си, чедо моје, љубљено.
Да си мртав
Ничег се не би плашио.

Старче,
Зар нису јавили да си умро? 15

Јесу, умро сам,
Али, ја сам жив.
Пожури, пригрли ваздух,
Да се, док пролазим поред тебе,
Опростимо. И иди на гребен, 20

Као и отац Харалампије,
Па у колибу,
С вратима, малим, дрвеним,
И на кревету, пространом,
На душеку, од сламе, 25

Потражи мир, у сузама,
Клонећ' се рупа,
Кроз које улазе змије.

А кад ћеш умрети, старче?

Када то Господ буде хтео, 30
Чедо моје, љубљено.

Шта ако се камен обруши!?
Могао би те убити.

Неће пасти!

Шта ако падне!? 35

Ако је Богу угодно да падне,
Он ће пасти.

Шта ако си ти испод њега!?
Па ти клону и руке и ноге.

Бог ће га задржати. 40

У реду, старче, предајем се.

Никога, никада, нисам више волео,
Никога се, никада, нисам више плашио,
Од старца Јосифа.
Он је видео све што је било у мени. 45

Чедо моје, љубљено,
Ти немаш само чисту душу,
Ти имаш потпуно чисту душу.

Молио сам се за тебе
И добио сам блиставу молитву. 50
Све радећ', од зоре до сутона –
Ти си тражио мене,
А ја сам тражио тебе.

А шта ако умрем, старче?

Страх ме је.

55

Сви смо овде дошли да бисмо умрли.

Немаш чега да се плашиш.

Из света је лако отићи.

Смрт се удаљује од мене, старче.

И иде ка онима који је се плаше.

60

Шта ћемо с овим, добри старче!?

То ћемо јести.
 То нам је Господ дао.
 Да смо достојнији било би
 Нешто друго. 65

Али, старче –
 Двопек се уцрвљао,
 Треба га дати мазгама.

Јешћемо кад се смрачи.
 Неће се видети црви. 70
 А кад се загреју срца наша
 Можемо се претварати
 Да смо већ јели.

Да останемо као пшеница,
 А не развејани, као прах и плева. 75

Шта да радим, старче? Падам.

Устани.

Ево, устајем. И опет падам.

Устани, чедо моје, љубљено.

Докле!?

80

Падам и устајем, старче.

Зар да садим дрвеће да бих га чупао?

Каквог ли плода од такве садње?

Зар не знаш –

Док падаш, мислећ' да стојиш.

85

И стуб се, чврсти, заљуља,

А камоли стрела, земаљска, ломљива.

Гледај своја посла.
Имаш ли келију?

Имам. 90

Седи у њој. И плачи,
Због грехова својих,
Оптужујућ' себе. Не седам,
Већ седамдесет пута
По седам пута. 95

Кад почупаш трње и коров
Оплевиш, тек, онда, сеј,
Чедо моје, љубљено.

СЛОВО О НЕУХВАТЉИВОМ

Ја сјавам, а срце је моје будно.

Песма над песмама, 5,2

(Сећање на Григорија Севича Сковеровда)

Да се не заборави
И упише, срцем, у сећање –
Мили лик Григорија Севича
Сковеровда, хришћанског старца,
Што песнички живљаше, 25
Јер ишчупа слово, из себе,
Па га у књигу смести,
Грлећ' све под сунцем,
Потом и на споменик, гробни –
Аух! 30
Мир ме ловио,
Али ме није уловио!

(Слово Трише Симића, у Кливленду, о Сретењу, 1956)

Да се не заборави
И упише, срцем, у сећање
Вековечити печат Трише Симића, 35
У Кливленду, о Сретењу, 1956.
Ко у цркву не долази
И Богу се не моли –
Ништа не дам на такво српство!
И реч Светог и Равноапостолног 40
Николаја Србског –
Да се нико, од свештеника,
Па ни од других,
Не усуди да Триши одговори,
Вадећ', шупљом кофом, воду из бунара. 45
На Гору, у живот, чеда, недоучена,
Где је смрт усмрћена и ћутањем се говори!
Где и на крају дана свиће.

(Исповест епископа Иринеја Ђирића о брату Стевану,
председнику Народне скупштине)

Кад је мајка, благословена,
Носила нашег Стеву, 50
Не знајућ за оне који све знају
И све виде, али не говоре,
Неки просјак с руком, обешеном,
Лупао је на врата.

Отворила их је, у сузама, с радошћу, 55
Носећ у сећању Оног који улази
И излази кроз затворена врата.
Просјак је подигао руку, обележену,
Према њеном лицу,
Показујући зашто проси. 60

Она се, губећ дах, запањи,
Па, ослоњена на туђе ноге,
Гледаше туђим очима и слушаше
Туђим ушима.
И с таквом руком роди нашег Стевана, 65
Не знајућ да и слаб, у светлост одевен,
Силан бива!

(У чистих је све чисто)

И цвијеће у пољу. И трње. И коров
Преопасни. И скакавци.
И со у мору, со исцељујућа. И звезде. 70
И громови. И муње.
И Стена, што на позив Риђокосог
Ходаше по води.
И цемент. И опека. И везови, дневни.
И кроткост и тишина очију твојих, 75
Кад очистиш срце своје,
Узносе те ка оцу.
Јер је у чистих све чисто.

(Слике Светог Петра Апостола)

- У нагости, хранећ' се биљем,
Уз светитеље, анђеле, птице 80
И животиње шумске.
Испред нас, невидљиви,
Надомак Оца, чисти,
Као мрави, као дете што муца.
- Свети се не виде, чедо моје, љубљено. 85
Кад Господ буде хтео да објави,
Објавиће их! Послушај –
Да будеш велики, јер си постао мали.
Да Оца не замараш причом о деци,
Јер не слушају ушима. 90
Већ да о Њему деци причаш.

(Мера Светог Арсенија Каподикијског)

Дај ми благослов, Хаџиефендија.
Дођоx озго, видех сто змија.

Сто змија? Откуд толико?

Можда не сто. Али педесет, 95
Што јест-јест.

Педесет змија!?

Добро. Двадесет пет их је,
Свакако, било.

Кад је то било – на једном месту 100
Двадесет пет змија?

Добро, десет.

Једино ако су имале скупштину!

Пет их је , оче, могло бити. 105
Да ли баш пет!?

Можда две.

Јеси ли ти видео змије!?

Нисам.

Али се из грања нешто чуло.
Можда неки гуштер, залутали!
Ил' старац, лаковерни,
Што је волео дуд, па је, седећи
Испод њега, отворених очију,
Чекао да му неки упадне у уста.

110

(Товар Светог Макарија Александријског)

- Шта то носиш авва? 115
Дај мени – да се не мучиш.
- Нека чедо моје, љубљено.
То је товар, мој товар,
Због њега сам и дошао у пустињу.
Мучим оног који мене мучи. 120
- Слепац сам, што седи на обали океана,
Мерећ' зрнца песка, на дну његовом.
И травка, и цвеће, расуто,
И лишће, ветром сложено. И нежне
Витице лозе, с гроздовима пуним, 125
Што се на стабла наслањају,
И вода, притешњена, што се пење увис
Сад сведоче –
Колико зрна је песка
Толико је и дана наших. 130

(Сву ноћ)

Сву ноћ пробдох, чедо моје, љубљено,
У молби Владици васељене –
Да се не отвори земља подамном
И на главу се моју, занемоћалу,
Пред туђим домом, не сруше небеса. 135

(Крст, скромни, дрвени)

Евангелос Барјактарис, с острва Евије,
Из села Свети Јован Каристијан,
Од детињства у гресима –
Па се склоних у Кавсокаливију,
На Светој Гори Атонској. 140

Тад отвори се нови свет.
И прозваше ме отац-пророк.

Не знавах слова, ни свет ме не гледаше
Оком добрим.
Ал' Христа вољех и у њему живех. 145
А и он беше наднет над душом мојом,
Па летех.

Сад сведоче борови, суво лишће кестена
И скромни крст, дрвени.
Па зрак, светлост и круг сунчев – 150
Јеромонах Порфирије, уснуо у Господу,
Деветнаестог новембра хиљаду деветсто
Деведесет прве. Скитница,
Мала скитница, Христова.
Ако си са Христом, чедо моје, љубљено, 155
Страха нема.
У њему је све што је лепо.

(Оче мој)

Оче мој, истино моја,
Помози да постанем човек.

Иди, чедо моје, љубљено, 160
Све ти је опроштено.

Јер и кап, незнатна,
Кад дуго капље ,
Пробија камен непробојни.

(Тад отвараху се врата Рима)

- Он није гледао у страну. 165
Улазећи у Рим није се радовао
Патњи срца света.
Иако војник и посао му беше
Да заробљене лиши живота
Он то не учини, 170
Већ им мачеве у окове претопи.
Па и крст што се злаћаше
Под ведрим небом,
С победним венцем, пободеним,
Са знаком на дршци, 175
Беше му застава.
Пред знаком који се указа
Клањаху се војници од заната
И храбрости. Као кад се разбуде
Очи слепе и уста нема проговоре. 180
- Тад отвараху се врата Рима
И одлазаше стари свет,
У којем беше хране, отрова,
Мириса неподношљивих.
И указа се душа света. 185

Као кад дрво, мразно,
Додиром, оживи мило сунце, рађајуће.

(Златни венци, севастејски)

У Севастеји, у недрима Кападокије,
Из срца Великог,
Рађаху се четрдесеторица, 190
Што, ноћ целу, стајаху наги,
На језеру.

Па у ноћи ноћној и води воденој,
На ветру студеноме,
Уз стражу, у искушењу, бдеху. 195

И на небу се, златноме, објавише венци
Златни и вода у језеру поста топла.

Као што дрво, посађено
Крај језера, свој плод доноси
На време, а добар пастир 200
Душу полаже за овце своје.
Ил' као што искра најмања,
Кад из ватре полети, на трен, обасја таму.

(Вода светогорца Атанасија)

Немој пити ту воду,
Оче. 205
Зар не видиш да је прљава.
Пуна је змија и пацова.

То је оно што бесан пас
Треба да пије
Неће ми бити ништа! 210

(Где ти је време, чедо недоучено)

Господе Исусе Христе, Сине Божји,
Помилуј ме, грешнога!

Не тако гласно – ометаш ме!

Зар не разумеш дозив душе чисте?

Не, оче.

215

Где ти је време, чедо недоучено!

(Скитница, мала, Христова)

Скитница,
Мала скитница,
У оделу, подераном,
Над понором, у часу без снова, 220
Скитница, мала, Христова.

Блатњав, у ритама,
Мотрећ' на врхове, горске,
Што се, около, дизаху у вис
И нестајаху у облацима. 225

Терајућ', јер теран бивах,
Па за опрост мољах.

Шта сам ја, чедо моје, љубљено?
Нисам ништа!

ЕПИЛОШКА

Као дете без оца, занемело,
 Што, прљајућ' мисли прве, с погледом
 К небу, души идеш, па смрти својој,
 Као стадо без пастира, у тузи,
 Као реч, без душе, с мало знања, 5
 Као очи, застрашене, што узмичу,
 У зору, пред сунцем, рађајућим,
 Мотрећ', једним оком, небо,
 А другим земљу,
 Тад сузама, сузним, воду блажих. 10
 И додах пламен на пламен, жар на жар,
 И срце се, у невреме, упали,
 Па као да чух гром, а не глас људски,
 Росећ', сузама, стопе брата –
 Смилуј се, смилуј, поштеди, Господе! 15
 У зноју, труду и води, немирној,
 Измучен, до земље савијен,
 Трчећ' за сенком, истањеном,
 Стазом, кратком, каменитом,
 Храњах се, загубљен, прахом и пепелом. 20
 И цвет пољски, и голуб безазлени,
 И гласови, муње и громови
 И, из дима, тек изашли скакавци,
 С реповима и жаокама. И жена обучена
 У сунце и месец под њеним ногама. 25
 И све душе земаљске – сви плакаху у мени,
 Док зора, тек стасала, топљаше блиставе

- Звезде. А сјаше с колибе, надомак неба –
 Сеј, чедо недоучено, не часи часа,
 Па ће и плод Господ обасјати. 30
 Кад облак оде и сунце блиставије бива!
- Учитељу благи, што се купаш у чудима,
 Ти дајеш много грејућ' душу нашу,
 Као што храниш и напајаш цветове дивне.
 Ево ме, још пузим ка првом слову душе, 35
 Молећ', и дан и ноћ, пре него одем и одморим,
 На камену, као Свети Серафим –
 Спреман да предам душу своју,
 А од ње ниједна душа не беше лепша,
 Да бих је нашао. 40
- Повиј се, чедо моје, љубљено, душо
 Рањива, што се сад смејеш, сад плачеш,
 Клекни. И кад ти везују руке и ноге,
 Змију у недра смештају и главу одсецају –
 Тешко мени, тешко мени! 45
 Јер, кад срце отвориш и небо се,
 Изнад главе твоје, отвара и ватра,
 У грудима, ширећ' се, дуго, пламеном диже.
 Као и Стефан, са Сидина, са Хорива,
 Што леопарда, у пустињи, храњаше 50
 Из своје руке, у плач се одени, у хаљину
 Свадбену. Тад пливаш и кад руке не покрећеш
 И страх на страх не додајеш,

Све ближи царству неизмерном.
 Па нек се цери звер похлепна, сива, 55
 Што јесте и није,
 С бројем шест стотина шездесет шест.
 И нек се пролама песма осмог еона
 И крик звери што излазаше из свог легла
 И играше се са нама. 60

У збору тихом, док везивах рану велику
 И последњи испуштах дах, спаваше звер
 Осмог еона, у кругу се вртећ', бежећ'
 И јурећи нас, док се у грудима пламен не утиша.
 И лова се наситисмо, с речју, што се, 65
 С уздахом, буђаше –
 Да од знања користи мало бива.
 И од те утваре страх ме хваташе.

За ногом што грабљаше правим путем,
 За телом, у пепелу, на Синајској, 70
 За душом, обасјаном, на Небеској гори.
 За Схоластиком, што у Толи, у испосници,
 Четрдесет лета, са знањем ситним,
 Носаше слабости своје и Господа се
 Не насити, већ, газећ' стазом рајске 75
 Лествице, сабран, цеђаше –
 Оно што није јасно, ни сигурно није!
 Кад извор засуши и умину звезда сјајна

- Указа се блистава језика снага.
Крилима белим, тек израслим, 80
Носећ' терет велики, у лаки се винух ваздух
И, пред вратима светих, од смрти
Смрћу се браних, к небу пружајућ' руке,
У сусрет Михаилу и анђелима, његовим, милим.
И слављах Оног што блатом чишћаше 85
Блато. И од тог не беше славнијег дана!
- А кад затвори се круг, земаљски,
Лик измених –
За лахором жуђах и дивним праменом косе,
Очеве, што дах у муњу претвара 90
И за гором, високом, где јелен, жедни,
Хита к изворима, чистим.
И сузом оросих стопе брата.
- Кад вере немаш човек си што воду сипа
У суд, разбијени, чедо, недоучено. 95

ДУША МОЈЕ МАЈКЕ

*Зовем се Јаков,
Долазим из Фаракле,
Из крила моје мајке.
Оглазим као ѿиичица,
Живљи од живих!*

I

Откуд ти, оче Јакове?
Зар ниси на путу?

Јесам.

Како? Ако си овде?

То су Божје ствари, 5
Чедо моје, мило.
Крст, дрвени, уз срце,
То је пут, мој, узани, очију, широм,
Отворених, изнад земље,
Од места до места. 10

И светлошћу се, као хаћином
Одевам, пратећ муњу која се од истока
Простире до запада.

Ноћас сам, чедо моје, мило,
Служио анђелима, 15
Испред олтара који се не може
Описати.

Сад знам да мој живот
Није трава прекрила,
Па као да га, никад, и није било. 20

Ја сам примио венце.
И на вас чекају, браћо моја.
Још трубе, на Сиону, трубе.

* *Сан Јакова, Евијскої*

Уразуми ме, Оче мој!

Да видим пролазно у пролазном 25
И не чиним неправду као правду.

Да ми срце не сагније
И не гине у болестима.
Да, у молитви, бројаницу окренем
За брата својега. 30

Уразуми ме, Оче мој!

Да се тело, смртно, обуче
У бесмртно и врати се
У крај, рајски, у наручје Авраамово.

Уразуми ме, Оче мој! 35

Јер сам се, радознао, у кугли,
Огњеној, с крилима, лажним,
Уселио у кућу Твоју.

Уразуми ме, Оче мој!

Овде се ништа не сеје, 40
Нити шта ниче и срце се,
Слабо, колеба и дан и ноћ.
Уразуми ме, Оче мој!

Као Израил, кад засали,
Све даљи од стене спасења, 45
Тако и ја, срца, отежало,
Тражих откуп за душу своју.
А смрт ми, у срцу, каже да нисам жив.

Уразуми ме, Оче мој!
Спасе мој! 50

За зимских вечери,
Уз брижни глед оца и мајке,
Лежао сам у постељи, гушећ се,
С болом у десној страни
Грудног коша. 55

У селу није било лекара.

У кући смо имали икону
Светог Харалампија,
Породичну светињу из Мале Азије,
Стару шест стотина година. 60

У грозници, угледао сам руку
Свештеника, изнад моје главе,
Која се спустила до груди,
До болног места, њен крсни знак.

Кад сам оздравио поменуо сам мајци, 65
Чија је душа била монашка,
Руку која ме миловала.
У зглобу је, рекох, била длакава.

То је рука Светог Харалампија,
Сине, мој. Она те миловала 70
И кад си био мртав и кад си васкрсао.

Сведочећ о часу, кад се разбудиш,
Па се, у души, зачне сећање на смрт,
У месту без пута и стазе. И спознаш
Да си силан, онда кад си слаб!

75

Док сам, као дечак,
Чистио цркву, траву косио,
Кандило палио,
И, усред ноћне тишине, сам,
На брежуљку, пустом, седео и гледао иконе, 80
Прену ме глас монахиње –
Јакове, цркву чистиш, траву косиш,
Кандило палиш, какав дар хоћеш?

Питаћу мајку, рекох.

Тражи чедо моје, мило, 85
Да ти подари своју срећу,
Рекла је тихо.
Видећеш славу, почести, многе.

И злато ће протицати
Кроз твоје руке 90
И неће те дотицати.

И било је тако.

Новац је прошао кроз моје руке,
Ка страдалницима, убогима и нишчима.
А недеље, месеци, године и векови, 95
Сташе у један дан, вечни!

С прозора сеоске куће
Угледах девојчицу од дванаест година.

Види је, као да јој је осамнаест,
Викну једна старица. 100

Девојчица се, очас, сруши.
Рекоше да је на ивици смрти.

Њен брат, дошав до мене,
Тражио је да прочитам молитву,
За спас сестре. 105

Узвратио сам да нисам
Ни поп, ни лекар, да не могу помоћи.

Шчепао ме за руку, снажно,
Шапћући да сам чедо, Божје,
И да ће ме Отац, наш, послушати. 110

Отишао сам код њих.
Девојка је, очију, затворених,
Тешко дисала.

Рекао сам им да се помоле
И да ће је Бог исцелити. 115

Попрскао сам је, водицом,
Освештаном, девојка се придигла.
Хитро сам напустио њихов дом.
Њен брат, да заблагодари,
Послао је грашка и пасуља. 120

Све сам одбио.

Да сам примио дарове
Отац, наш, други пут,
Не би услишио моје молитве.
Ни данас, ни у дане Нојеве, 125
Ни у дане Лотове,
Ни у дане Сина Човечјег.

Z

Видео сам га!
С избуљеним и, као пламен,
Црвеним, очима. 130

Јахао сам на магарцу,
Оседланом. Застао је, уплашен,
И почео да удара ногама.

Само ме Отац, наш,
Одржао у седлу. 135

Отац, наш, храна наша,
И вода наша.

Јакове, чедо моје, мило,
За три дана ја ћу отићи.

Где ћеш отићи, мајко? 140

Умрећу, видела сам мог анђела.

Видела си свог анђела!?
Шта ти је рекао?

Да се припремим!
Да ће доћи, за три дана, 145
Кад се сунце подигне, на истоку,
До висине трске.

За три дана је пресвукла рубље,
Легла на покривач, вунени,
И погледала к истоку. 150
Кад се сунце приближило
Висини трске, рекла је да штитим
Своју сестру – да је удам.
И да, онда, пођем за својом судбином,
У одећи, небеској, 155
Пратећ светло, Очево.

Оче, узми ових двеста драхми.
И јаја, узми.
Молио си за мог старог.

Новац не узимам, у манастиру 160
Има довољно и јаја и кокошака.

Немој ме, тако, грубо вређати.
Оче, узми!

Оче Јакове, дај ми сто драхми,
Да одем до лекара, вратићу. 165

Чедо моје, мило, ево двеста
Драхми, за лекове и лекара.
И немој враћати.

Оче, узми овај коверат 170
И одслужи за нас пет литургија.

Видиш ли, чедо моје, мило –
Дам једну драхму, а Отац, наш,
Да мени сто драхми!
Богатим се даром, Његовим,
А не благом, земаљским. 175
Врећица никад није празна.

Кад немаш у шта да сабереш
Летину своју, подај,

Па ће и Отац, наш, теби дати.
Јер се дар, Његов, шири уоколо,
И не расплињава као дим.

180

Ко си ти?
Како се усуђујеш да седиш
За часном трпезом!?

Ја увек овде седим, 185
Ово је моје место.

Крвариш!? Ко те израђавао!?

Ти, гресима, својим,
Чедо моје, мило,
Јер си удаљен од часа 190
Кад, из душе, клија реч покајања.
Кад мртав биваш, па оживиш,
Ил изгубљен, па се нађеш!

- Оче Јакове,
Данас ме ниси поменуо, 195
Чух душу моје мајке.
- Помињем те, свакога дана,
И сваке ноћи, мајко,
И твоја душа живи у мојој души.
Као што Стена, излазећ из лађе, 200
Слободно и смело,
Ступи к Оцу, нашем,
Па вода отврдну, под ногама,
Идућ по стихији, влажној,
Као по сувом. 205

Шта радиш, брате?
Како живиш?

Немам мира.

А шта је извор немира,
Брате, мој? 210

Једном те, на извору,
Нисам поздравио, оче Јакове.
Ни добар дан нисам рекао,
А камоли – радуј се!

И сада, због тога, немам мира. 215
Јер нисам знао да си у свету,
А да од света ниси.

Као у трему Соломоновом,
Брате мој, кад Анђео, руком,
Узбурка воду, лековиту. 220

Видео сам и душу мога оца.
Седела је у кућици сличној келији.

Био си зидар, оче,
Могоа си изградити бољи
И удобнији дом.

225

Овај сам, чедо моје, мило,
Сазидао молитвом, твојом.

У њему се добро осећам.

Пет дана нисам пио воду. 235
Нисам ни јео.
И добро ми је.

Каква ли је, тек, корист
Кад постимо, да не будемо глуви
И слепи душом, чедо моје, мило. 240
Па, истину творећ, уз светло што још
Светли, у мраку, док се кћи зорина
Не роди у срцима нашим,
Хитамо к Оцу, нашем.

Свакога дана видим гроб. 245
Смртан сам, чедо моје, мило
Трудим се око душе.

И ви се побрините за њу.
Не удаљујте се од Оца, нашег, 250
Силе наше, душе наше.

Ни два врапца што се продају,
За један новчић, не падају
На земљу без воље, Његове.

Какав је ово, стрми, пут?
Куд води, оче Јакове? 255

Остави га, чедо моје, мило,
Не обраћај пажњу.
И иди путем којим си кренуо.

Као и кћи, Фануилова,
Постећ и молећ, дан и ноћ, 260
Не хитајућ к благу, неправедном.

Као дим, ући ћеш у мене.
Као дим, изаћи ћеш из мене.
На стомак ходаш, земљу једеш,
И предводиш осам хиљада чаробњака. 265

А скамениш се од крсног знака!
Бежећ од дома у којем звона
Ударају, ломећ јарам, сваки.

И сећања на Јована, на Петра,
Кад, код Красних врата, 270
Славише Оца, нашег.

Старче, спреми се!

Још мало, па ћемо кренути,
Има времена.

Старче, нема чекања, 275
Позива те, Отац, наш.

Не могу одмах.
Позајмио сам десет сребрењака,
Морам их вратити, да ме, у ваздуху,
Уходилац не би посетио. 280

Просићу да дуг вратим,
А, онда, предам дух,
Оцу, нашем.

Кад је одлазио, хиљаде људи,
Појућ химне, клањали су се старцу. 285

Летећ, ваздухом, давао је
Благослов, народу, окупљеном.

Сви су се, у сузама,
Гурали око његовог ковчега.
И небо се придружило 290
Уздасима, њиховим.

Таква крила, трипут претопљена,
Имају анђели, Оче мој!

ЗА СВЕТОМ ИЗ
ОЧЕВЕ КОЛИБЕ

УВОДНА БЕЛЕШКА

СТИЦАЈЕМ околности, у различитим приликама и различитим поводима, више пута сам писао о поезији Селимира Радуловића. Када су се те прилике умножиле, испоставило се да написаних текстова има довољно за целу једну књигу. Али какву? Чинило ми се да би пуко сабирање тих текстова било најлакше, али и најмање добро решење, јер би се тако изгубио онај њихов карактер одређен управо поводом којим су писани. Једноставно сабрани, они би имали и друге недостатке поред ишчезавања контекстуалне димензије – пре свега, у њима би било много сличних места, понављања оцена и интерпретативних решења. С друге стране, нисам желео, нити желим, ни да одступим од тих оцена и решења, као ни од конкретних начина на које су у текстовима артикулисани. Настојећи да превазиђем несклад између ова два става, дошао сам до закључка да би прерада постојећих текстова, уз неопходно дописивање неких, и одстрањивање неких других фрагмената, била оптимално решење. Ту прераду, критичарски дестилат у коме сам издвојио оно што сматрам најважнијим у својим ранијим текстовима о Радуловићевој поезији, овде нудим у форми једног *појмовника*, отворених граница, као што је отворено и песничко дело коме се обраћа. Неки други тумач би одабрао неке друге појмове, а у мом видокругу били су они са којима ће се читалац упознати на страницама које следе.

1. АПСОЛУТНО ПОВЕРЕЊЕ У СМИСАО

Апсолутно поверење у смисао који гарантује трансценденција испољава се на различите начине у поезији Селимира Радуловића. Узмимо као пример његову за сада (2016) последњу збирку *Сенка осмої еона*. У њеним средишним, *исихасѝичким* целинама *Сенка осмої еона* и *Девеѝ душа Јосифа Исихасѝе*, дијалошка форма говора се успоставља на две равни: најпре хоризонталној, између овосветских актера, и тада по правилу онај искуснији упућује да се димензија светог достиже неизрецивим и утолико парадоксалним искуством. Не доктрином, дакле, не учењем, већ живим, верујућим учешћем. Друга раван је вертикална, молитвена – само привидно монолошка. Јер, иако нема гласног одговора трансценденције, онај ко упућује молитву сигуран је да тај одговор чује, и зна –

*Да јорди ѝиѝа, а смерном се
Тајна сама оѝкрива.*

У инсистирању на молитви и захтеву да се божанском приступа живим учешћем, искуствено, лако се препознају основне идеје исихастичког учења.

Нешто другачије се поверење у смисао изражава у целинама *Исѝовесѝ ѝумача царевої сна* и *Слово о неухваѝљивом*. Прва, наглашено наративна, показује како верност основном библијском наративу чини да се и фикционални елементи интегришу у целину приче о светим збивањима (в. **Свето писмо**), градећи један телеолошки склоп у коме су преокрети индивидуалних људских судбина унапред гарантовани и оправдани

постојањем и деловањем Божје воље. Прихватајући то деловање, актери профане историје долазе до учешћа у светој причи.

Такав приступ у једном уметничком делу отвара проблем аутономије (или хетерономије) сфере уметности (в. **Естетска хетерономија**). Модерност, а посебно она у облицима авангарде, инсистира на аутономији уметности. Та аутономија је, међутим, последица болног раздвајања вредности истинитог, доброг и лепог, којима модерна мисао приписује независна подручја, угрожавајући тако целовитост човековог постојања. Поглед који у трансценденцији види основ за целовитост вредности, у исти мах поништава то раздвајање. Пошто су темељи целовитости вредности оносветски, цена која мора да се за тај добитак плати, јесте пристајање на хетерономију свих вредности, дакле и оних које припадају сфери уметности. Тада се утемељење тражи у трансценденцији. Уметност која пристане на то, искорачује из своје модерности, али при томе није обавезна да се врати предмодерним формама. У овоме се крије и објашњење запажања које критика често износи, да поезију Селимира Радловића такорећи интуитивно препознајемо као традиционалистичку, али да се она у исти мах разликује од доминантних видова традиционализма у савременом српском песништву.

Целину *Слово о неухвайљивом*, такође дијалогски обликовану, можемо да разумемо као показивање низа индивидуалних *случајева* људи који су били у стању да се препусте том апсолутном поверењу, или су постали свесни да треба да потраже то поверење у себи. Нису у питању слике целовитих судбина, него оних јединствених тачака

које људским судбинама дају окосницу – нешто слично ономе како добар портретиста успева да сугерише не само спољашњи изглед особе, него и њене психолошке црте. Нешто што видимо иако се заправо очима не може видети, нешто што је неухватљиво, али упркос томе поуздано. Вероватно не бисмо много погрешили ако претпоставимо да се у галерији ликова који оживљавају у овој целини *Сенке осмої еона* налази и песников аутопортрет, и то било да га гради мозаик привремених одговора на питање о неизрецивом, било да га можемо лоцирати знатно конкретније, у лику –

скићнице, мале, Христјове.

Слично томе, у спеву *О ѿасїиру и камену са седам очију*, песник показује постојање димензије стварности изнад оне унутарсветске. То показивање одвија се кроз поновно постављање старих метафизичких питања, на која је безброј пута одговарано, али се она тиме нису затворила и угасила. Тако се у спеву третира питање о човековој природи (в. **Заборав трансценденције**). За разлику од Господа, који може да се огласи као *онај који јесїе*, човек носи судбину онога ко увек хоће да постане *онај који није*. Та тежња га заводи да буде део побуне против сопственог темеља и смисла у њему. Из овог погубног положаја човек неће изаћи тако што ће се изборити да буде *онај који јесїе*, јер то му је недоступно – него тако што ће сопствену судбину, остајући *онај који није*, потражити у окриљу свог правог, заборављеног завичаја –

*Јер си сенка која дежи,
Као и животи твој, што, поштоју дујице,
Ошче, без поврајка,
Па ти се чини да све имаш,
А немаш ништа.
Јер је блато твоје на небесима,
Уз дивно стадо Пасигово.*

Уместо да калкулише о исходима који су са оне стране времена и могућности било ког рачуна, песник је начинио одлуку. Његово становиште поседује снажно преимућство – оно само себе оправдава. Поверење у смисао је оно што гарантује смисао. Једноставније речено, хришћанин увек може да се позове на Христов пример. И да свакој сумњи супротстави своју истину, градећи *Оца у себи*, држећи се на начин парадоксалан логике разума –

Да сјаваши, а да ти срце буде будно.

2. ВЕЧНА БРАЋА НЕМАЧКА

Вероватно ниједан иоле пажљив читалац поезије Селимира Радуловића није пропустио да примети како један српски песник својом вечном браћом назива тројицу немачких песника. То су Фридрих (Хелдерлин), Георг (Тракл) и Рајнер Марија (Рилке). Како то да разумемо? По чему су му они браћа? Или, да преокренемо перспективу – чиме је он њихов брат?

Иза стихова о вечној браћи немачкој очигледно стоји напор песничког саморазумевања, које је могуће реконструисати само у основним цртама.

Наш песник је близак Хелдерлину по химничкој интонацији стихова и присуству христолошког подтекста; Траклу по сугерисању атмосфере потмуле осећајности; а Рилкеу, можда, занемаримо ли фигуру анђела, по ономе што Слободан Жуњић веома лепо назива *узором стѝраховиѝосѝи* (мисли се на доживљај додира са трансцендентним). Са свом тројицом веже га филозофичност песме (в. **Песма**).

Али и више од тога: реч је о сродном доживљају света као светковине, света који није исцрпен збиром ствари које се налазе у њему. То нам браћа говоре. И ту није реч о пуко интертекстуалном односу, већ о суштинском поимању песништва. Сваки песник у том смислу има неку своју браћу, некад то знајући, а некад не. Нико није инокосан. Своју браћу Селимир Радуловић познаје и именује.

3. ЕСТЕТСКА ХЕТЕРОНОМИЈА

Коментаришући апсолутно поверење у поруке Јеванђеља, чиме одишу песме Селимира Радуловића, својевремено је Иван Негришорац нагласио ризичност таквог подухвата. Он сматра да *ѝамо ѝде је ѝесник самосѝалнији и удаљенији од светиоѝ ѝредлошка, ѝу је есѝеѝска осѝвареносѝ очѝѝија; ѝамо ѝде се ѝесник уѝуѝѝа у наѝлашеносѝ ѝарафразе, ѝу Chesѝо ѝроѝовара дух ѝасѝѝиѝа дѝблијскоѝ архиѝексѝа и резулѝаѝи дѝвају мање есѝеѝски уверљиви*. Овом озбиљном и одговорном критичком запажању готово да ништа не би требало додати; осим, можда, једног претходног става. Естетска вредност разлике, иновације, оригиналности, најбоље се

заснива под претпоставкама модернистичке поетике, за коју уметничко (у овом случају песничко) дело припада аутономној вредносној сфери. Модерна уметност је, другим речима, наглашеније самостална него што је то била уметност других епоха, које су допуштале да уметничка дела у својим битним аспектима буду хетерономно одређена. У неким ранијим временима се није чак ни помишљало на то да уметник може, или сме, да буде оригиналан и иновативан.

Селимир Радуловић се, као песник, одважује да учини нешто различито од модернистичког императива. Он добровољно жртвује захтев за естетском аутономијом и ставља своје песништво под окриље вредности чије је порекло у сфери религиозног. Увидимо ли то, његов подухват ће нам изгледати знатно мање споран у светлу релација према самосталности, односно несамосталности активираних симболичких и реторичких средстава, али вероватно и даље високо ризичан с обзиром на могућност одговарајуће рецепције, укључујући и пријем од стране књижевне критике, за коју је данас представа о естетској аутономији нека врста аксиома. Радуловићева поезија иде против тог аксиома.

4. ЗАБОРАВ ТРАНСЦЕНДЕНЦИЈЕ

Поетичка позиција Селимира Радуловића је специфична и делује апартно чак и у кругу постмодернистичког поетичког вишегласја, карактеристичног за савремену српску поезију, која је отворена за најразличитије приступе, опште естетичке претпоставке, формалне моделе и видове искуства који се изражавају у песничком делу.

Радуловићеви стихови, како својим звуком и фактуром, тако и обухваћеним искуством и тематско-мотивским круговима, сугеришу да их на поетичкој мапи смести-мо на страну која стоји ближе традиционалистичким представама; али она се такође јасно разликује од да-нас доминантних облика традиционализма у српској по-езији, ослоњених на песму народног певача, односно на неосимболистичко крило песништва између два светска рата.

У чему је, дакле, Радуловићева специфичност? Тачно је, али не и у довољној мери диференцирано, рећи да је тај глас предусловљен и обележен религиозним доживљајем унутар светских и надсветских односа. Савремено српско песништво познаје читав низ различитих варијанти обнове религиозно инспирисаног говора, што можемо разумети и у светлу једног ширег односа – оживљавања интересовања за оно духовно, процеса обнове рели-гиозности који су захватили српско друштво последњих неколико деценија. Када је о књижевности и песништву реч, ове процесе препознајемо у поновном обраћању пажње на то да се могућности комуникације остварују како на хоризонталној равни, између човека и човека, тако и на вертикалној равни, између човека и Бога. Тиме песништво уважава вишедимензионалност човековог би-ћа, не допуштајући да се оно сведе само на нужност и морање, на власт над светом, на циничну калкулацију и прагматичко оправдавање садашњости као повлашћене временске димензије. Тако ограничена перспектива човечности није само површна него и погрешна; и зато није необично што јој се супротставља говор који верује у реалност надсветског односа.

И управо у тој тачки је полазиште поезије Селимира Радуловића! Он креће од увида у болан недостатак савременог човека, од увида у његову онтолошку и епохалну болест. Имате болести је познато – заборав трансценденције, а излечење се састоји у повратку подручју светог, уточишту. Али, невоља савременог човека није само у томе што је заборавио оностраност, него, и пре свега, у томе што је хтео да је заборави. Вајкадашњи снови о индивидуалној и колективној еманципацији су се у свести савременог човека претворили у искључиви захтев за стварношћу овога света и за слободом деловања у тој стварности. За неку другу, од ове вишу стварност, човек је изгубио мерила. И мисли да му она више не припада, да јој он више не припада.

Радуловићева поезија негира ту самоспутаност и отвара се искуству припадања и прихватања. Говор његових песама заснива се на опреци између профаног и светог, односно, у њиховом вокабулару, између *іреховної* и онога што се усмерило ка *сйасу*. Савременог човека – а када о њему говори, често (мада не увек) индикативно користи заменицу *ми* – песник види заблуделог и посрнулог, у исти мах охолог и очајног –

*Па сйуіамо не у дан, у свейіло,
Већ у шіаму шійо се йровиди,
Још дрхійим, сійишујућ' се
(...)*

*Па се, очајем мучен, на дневној йени,
Клаійим, сійрејейћ' да се, у души својој,
Као кошуіа йлаха, у сійраху,
Гореіа йлашим.*

То је зато што је овај човек хтео превише, што је себе мерио мерилима која му не припадају, односно, како то формулише лирски глас песме,

И њомислио да сам оно што нисам.

(...)

Саг знам да сам оно што нисам.

И да ме смрт неутешна, иако дежим,

Свиже.

Како ће се одржати крхки идентитет савременог човека, када је овај принуђен да себе пројектује у будућност, у којој, без упоришта, види само коначну смртну тачку? Поглед у понор неприпадања и самоће, који су наличје унутарсветске слободе, тај човек не може да поднесе, јер не може да гради на бездану, нити да лебди над њим. Тај човек је изгубио поуздање. Он, изгледа, не може да поднесе ни став апсолутног поверења на који га наговара Радуловићева поезија. Он пита, јер мора да пита: Да би се нешто (поново) задобило, мора ли се нешто друго напустити? Тај човек би хтео да добије, а да не изгуби. Али – шта тиме *заиста* добија, а шта губи? Чиме плаћа своју слободу?

Спев *О њастору и камену са седам очију* развија, у вези са тим проблемом савременог човека и његове понорне ситуације, једну наративну епизоду која обухвата више појединачних певања. То је приповест о отпадништву и побуни, која се такође одвија и окончава у стриктно хришћанском духу. Тежиште ове приповести није на судбини палог анђела, већ на судбини човека који му је поверовао. И ту се одједном указује могућност таквог читања Радуловићевог религиозног песништва, које

ће активирана значења блиско повезати са актуелном епохалном ситуацијом. Много је заводљивих лажи које нас окружују и вребају тренутак када ћемо им подлећи.

Да је такво разумевање могуће, потврђују неки сигнали расути по Радуловићевим стиховима. Време (ово, наше!) из кога се издиже песма недвосмислено је означено као рђаво време –

*Да се, у веку ѿѿиуљеном, шѿио ѿлеѿе уже,
Безименої...*

Свој однос према ѿѿиуљеном веку, Селимир Радуловић је ближе артикулисао у огледима и интервјуима објављиваним последњих година –

Савремени човек се, добровољно, одрекао своја оца, ѿреѿиварајући свеѿи у једно ѿѿиуљено оѿѿрво сирочади.

Нисам своје срце усмерио ка скамењеном и хладном хоризонѿу савременої свеѿиа, већ сам ѿа смесѿио у маѿицу ѿевања која израсѿиа из самої средишѿиа еѿзисѿиенције, куѿајући се у свеѿилосѿи, оѿкривајућој и исцелујућој. Сѿварносѿи је саморазумљива, заѿио сам, знаѿижељан, ѿохрлио ка крајнуѿој ѿајној обали. Ту сам ѿѿиражио вековечѿиелесѿиве, уз чијусам се ѿомоћ, као сѿаримајсѿиорѿиѿевачи, ѿокушао усѿеѿи уз лиѿицу двехѿадуѿодишње онѿолошке мисѿерије. Певаѿи Име Божје – није ли ѿо, ѿо сеѿи, еѿѿифанијски блесак!?

5. КЊИГЕ/КЊИГА

Облик извесности доступан савременом, обездомљеном човеку, облик извесности у коју тај и такав човек

још може да се поузда, јесте његово знање. То знање се у поезији Селимира Радуловића метафорички именује речју *књије* (у множини, чиме се упућује на њихов велики број и несводиву различитост учења која садрже), књиге за које се неколико пута понавља:

У књијама не нађох нишџа!

(...)

Нишџа не нађох у њима!

(...)

Па иџак, у књијама не нађох нишџа!

Насупрот тим, мноштвеним и унутар светским књигама и знању о садашњој стварности које оне окупљају, уређују и нуде човеку налик на *чудеса свакојака*, песник поставља Књигу – у којој је *све* –

Скривена до бола, џохранена у вечностџи,

И џајна, џвоја, вековечна – и џајна

Ризничара свих суза!

Та Књига, супротстављена књигама, у Радуловићевој поезији може бити само Јеванђеље, односно, шире схваћено, Свето писмо. Библијска света прича је темељ ове поезије и кључ за њено разумевање. Радуловићеве песме и спевови (јер којим другим именом треба да се назове 1200 стихова збирке *О џасџиру и камену са седам очију*), морају се читати под претпоставкама симболичких, а нешто мање и реторичких средстава Светог писма (в. **Симболика и реторика**).

Смисао који ова поезија успоставља суштински је одређен претходним библијским смислом. При томе, као

и у самом Светом писму, тај смисао се концентрише на средишњу фигуру страдалника и спаситеља, фигуру Исуса Христа, извире из ње и враћа се њој. У том погледу се Радуловићева поезија у целини може назвати *христолошком*.

6. КОНТИНУИТЕТ

У светлу завршног развојног облика Радуловићеве поезије, као песништва вођеног религиозном (хришћанском) инспирацијом, са посебном снагом се истиче питање о континуитету читавог песниковог опуса. Тумач је суочен са одлуком: хоће ли његова интерпретација да нагласи моменте који чине трајно добро и чврсто језгро песниковог дела, или ће ставити акценат на промене у том делу? Ово питање није од малог значаја; од његовог решења зависе многа друга интерпретативна решења. На пример, уколико бисмо се определили да истакнемо моменте разлике, морали бисмо да говоримо о цезурама у песниковом опусу, а сам тај опус да схватимо као троделан, сачињен из *три развојне фазе*. Посебно би песников првенац *Последњи, Дани* (1986) у том случају морао да буде посматран као релативно усамљени уметнички гест са елементима неоавангардистичких песничких поступака, који се очитују, пре свега, у материјалном ткиву ове књиге, у њеној текстури. Другу, *средњу* развојну етапу, чиниле би песме сонорног тона и потмуле осећајности, захваљујући којој је Селимир Радуловић могао да буде назван *јесником ноктиурна*, како сам предложио у једном тексту објављеном још пре две деценије – док би коначну, завршну етапу испуњавале збирке наглашено религиозно

инспирисане поезије (в. **Свето писмо, Естетска хетерономија**), почев од књиге *О шајни ризничара свих суза* (2005). Недостатак ове троетапне поделе није само у томе што већ на први поглед делује исувише схематски и отуда неубедљиво, него и у томе што је одлука за њу исувише лака, заснована на најочигледнијим особинама песничког текста, у првом случају на његовој материјалности, у другом на реторичким и експресивним својствима, а у трећем на тематско-мотивској основи. Критеријум поделе, према томе, није једнозначан, што проблематизује саму поделу, ма како била интуитивно прихватљива.

Супротна теза, која заговара представу о континуитету читавог дела (в. **Развојни контекст**), може да буде подржана запажањима о једној од специфичности поезије Селимира Радуловића. У питању је феномен прераде песама и њиховог постављања у нове целине. Оне тако бивају реконтекстуализоване и тиме оспособљене да понесу нова, раније само рубно приметна, па можда чак и другачија значења. То, разуме се, не би било могуће када у самој поезији унутар које се овај феномен појављује као важан чинилац песничке „технологије”, не би постојале снажне кохезивне црте. Лако је могуће да је и сам песник тек постепено постајао свестан ових могућности, и да су му се оне испрва отварале у још увек недовољно одређеним облицима; али нас овде не треба да заокупи питање о томе шта је песник хтео или није хтео да постигне реконтекстуализацијом својих песама, него какве ефекте је заиста постигао, односно, шта нам казује сама песма. И шта нам то говори о песми и њеној природи. Питање, према томе, није у првом реду технолошког, него херменеутичког карактера (в. **Прерада песме**).

7. ПЕСМА

Измењен однос према традицији у новијој Радуловићевој поезији види се већ на основном говорном плану песама. Сада се реченица ослободила стега, отворила се, добила на ширини и замаху. Другачијим решењима у интерпункцији и прелому стихова (в. **Прерада песме**), што није само ствар технике, ослобођена је њихова енергија која је била спутана у неоавангардистичком првенцу. Учинак растерећења говора је био вишеструк: не само што је исказ постао обухватнији и шири, него је и сама песма постала проходнија и читљивија. Поезија, уосталом – и то је оно на чему у својој интерпретацији инсистирам, није у материјалној графичкој организацији стихова, него у гласу који нам се обраћа и који увек чува свој идеални карактер.

Шта је, наиме, песма? Она није само текст, нити само смисао – није само тело, нити само дух. Песма је нераскидиво јединство текста и смисла; као и човек, она је јединство тела и духа. Назначени примери текстуалних измена у Радуловићевим песмама јасно показују да су промене у материјалном саставу песама ишле под руку са њиховим измештањем у другачији симболички контекст. Тим песмама нису биле измењене само речи и интерпункција, него и њихово смисаоно окружење (в. **Заборава трансценденције**). То су сада постале нове песме; ако наставимо аналогију са човеком, могли бисмо да кажемо чак и то да су поново настале, да су се преобразиле и препородиле. Као што се преобразио и препородио и сам песник, ношен учешћем у оном преображају и поновном рођењу за које у исти мах сведочи, захтева и нада

се Христов узор. У тренутку када је начинио ту одлуку, овај песник је ступио на тло поетичке хетерономије (в. **Естетска хетерономија**). Песма у том часу није више била само преображај текста и контекста, већ и израз континуитета песниковог преображавања, израз оног јединства коме песник тежи, израз јединства који песма увек тражи – а које тумач само у магновењу наслути, па изгуби. Песма је изашла из своје љуштуре, из сигурности своје аутономије. Њено *лејо* поново хоће да буде у складном споју са *истиинийим* и *добрим*. *Ситтит бопит*, како би то рекли схоластици; може ли песма да поднесе то што јесте, друго је питање – питање саме њене историје.

Радуловићева поезија поставља питања о самој себи. Она сигурно није огледало свакодневице, а није ни полигон за тактичко увежбавање језика. Препознајући да и језик и живот припадају нечему вишем, да им порекло није у њима самима, та поезија је прихватила да буде израз овог препознавања. Она је једно велико и светло „Да” постојању и ономе што га заснива. Чак и када је засењена емоцијом страха, чак и када се остварује као ноктурно (а веома често је таква), она напослетку види нову зору и нову радост, и са њима се окончава.

8. ПОРОДИЧНЕ ФИГУРЕ

Већ је примећено да се поезија Селимира Радуловића реторички уобличава, не искључиво, али најчешће, као обраћање. По правилу песнички субјекат говори из ситуације у којој морамо да замислимо онога ко тај говор слуша, премда не одговара на њега. У том смислу се може рећи да је Радуловићева песма двоструко уоквирена: са

једне стране оквир јој даје библијска света прича као под-
текст, а са друге стране имплицитна дијалогска ситуација
њеног говора.

Међу онима којима се песнички субјекат обраћа, до-
минирају, ако се тако може рећи, породичне фигуре – отац,
брат, сестра, чедо...

Да се зна, да се зна, о, благи,

О, Праведни, Оче мој

(...)

Тешко, тешко њешицима, браћо мој,

Највољенији

(...)

А немаш снаге да њобешеш? И немаш
Где да бежиш? Ни времена немаш, браћо

Мој, залућали!?

(...)

Зар њи не рекох, чедо, недоучено,

Док ходаш уоколо,

Хваћујућ месечину

При томе, сваку од ових фигура треба разумети и на
начин стандардне језичке употребе, и у значењима која
им даје симболизам Светога писма. Како ће која фигура
бити схваћена, зависи од контекста; али понекад, чак и у
исказима који имају највећу специфичну тежину за ову
поезију, смисао може да остане отворен.

На пример, Очева Књига означава Свето писмо; али
такву једнозначност ипак не можемо да пронађемо у исказу
који упућује на изградњу *оца у себи*, јер иако тај исказ, један
од оних са сигналном важношћу, највероватније упућује

на трајни боготражитељски задатак, могуће је да се он, бар једним делом и у неком замисливом контексту, односи и на унутарсветску очинску одговорност песничког субјекта.

Израз *чедо недоучено*, који се појављује у више Радуловићевих књига песама, најтеже је протумачити на недвосмислен начин. Основна дилема је да ли се ту глас песничког субјекта обраћа другоме, или самоме себи?

То што многе своје стихове од највишег значаја, и са највећом семантичком носивошћу, обликује као део обраћања некој *йородичној* фигури, вероватно такође има двоструко значење. Прво, тиме се упућује на хришћанско заједништво, саборност у којој су сви у некој породичној вези, и друго, тиме се евоцира давно минуло доба детињства, доба првобитне, још несвесне, невиности.

И зато није чудно што *Ейилошку* песму у књизи *Сенка осмој еона* Радуловић окончава управо једним таквим обраћањем –

*Каг вере немаш човек си шїио воду сїиа
У суг, разбијени, чедо, недоучено.*

9. ПРАТЕКСТ

Када кажемо да је песнички свет Селимира Радуловића одређен библијском светом причом као својом основом (в. **Свето писмо**), онда казујемо нешто неспорно, али, уколико на томе останемо, и непотпуно. Јер, осим тог темељног односа према пратексту Светог писма, у Радуловићевој поезији се могу уочити и други интертекстуални односи.

Увид у те односе ће помоћи и да се појасни запажање да се *традиционализам* ове поезије снажно разликује од оног, данас доминантног облика традиционализма српског песништва, који почива на епском начелу и песми народног певача. Радуловић се у том погледу поставља као песник модерног кова, који се креативно надовезује на своју традицију, стављајући акценат не на димензију епике и колективног ауторства, већ на неке од узорних аутора европских књижевности и њихова дела. У том смислу се његова поезија, уз све друге епитете које јој је приписивала критика, може посматрати као поезија класицистичког приступа, и као рукавац оног великог тока српског песништва, који се напаја мање са извора народних и националних вредности, а више црпећи из океана универзалних вредности.

Потврду за овај облик (нео)класицизма не пружа само песниково позивање на *вечну браћу немачку*, већ и низ односа текста његових песама према другим књижевним, али и филозофским и богословским текстовима. Радуловић је *poeta doctus*, само што он своја знања не истура у први план, него их пушта да остављају суптилније трагове у тексту, његовој структури и симболици коју активира.

Неки од тих трагова су толико очевидни, да је напросто незамисливо да их превиди иоле пажљиви читалац. Најбољи пример за то је poema *Седам малих дрхџаја*. Њен пратекст је библијска прича о Аврааму и Исаку, а Радуловић је своју песничку пажњу усмерио ка *иреокреију*, тренутку у коме се потврдио крајњи чин Авраамове вере, и у исти мах учинила евидентном недокучивост воље Божје. Не приметити у песниковом третману ове библијске приче трагове филозофије егзистенције Серена Кјеркегора,

значило би не разумети важне нијансе поеме. Ако читалац остане само на увиду у пратекст Светог писма, њему ће се учинити да Радуловић у најбољем случају преуређује библијски наратив, и да не иде даље од њега. У ствари, песник води рачуна како о симболичким сугестијама пратекста, тако и о истакнутим чиниоцима историје деловања тог пратекста. Други пример налазимо у спеву *О њасџиру и камену са седам очију*, где се као такви чиниоци појављују Милтонов *Изгубљени рај*, као и, у самом тексту спева документована, поезија римског песника Овидија.

10. ПЕРЕРАДА ПЕСМЕ

Навешћу неколико примера перераде текстова из ранијих Радуловићевих збирки и покушаћу при томе да укажем на могуће значење упорног калибрисања песничког поступка, сталног настојања да се градиво песме доведе, ако не у свој *идеални* облик, оно у облик који ће боље одговарати песниковим актуелним интенцијама.

Песма *Недеска* садржи строфу која је у првој верзији (из *Сна о њразнини*) изгледала овако –

*Свлагчиџе завичајне кошуље
Слажући бакарне комадиће ноћи
С ловором око љаве,*

док у новој верзији та строфа гласи:

*Свлагчиџе кошуље, с ловором око љаве.
Слажући бакарне комадиће ноћи.*

Шта се овде догодило, шта је измењено? Унети су знаци интерпункције (као уосталом и у овој песми у целини, као и у многим другим песмама), који су разбили реторичку фразу првобитне строфе и јасније нагласили да је она сачињена из три дела; овим деловима фразе је, потом, промењен редослед; и на крају, избачен је придев *завичајне*. Ако су прве две измене првобитне строфе имале задатак да стегну и исцепкају њен говорни замах, а тек у другом реду, измештањем редоследа делова фразе, да унесу извесну семантичку разлику, трећа измена несумњиво је управљена подешавању значења стихова и песме у целини. Избацивши придев *завичајне*, Радуловић је остварио мање конкретну и у значењу неодређенију и отворенију, али зато, по оној добро познатој сугестији Бранка Миљковића, универзалнију и богатију слику.

У истој песми, у потпуности је изостављена строфа која је у првој верзији гласила –

*Ви шїо у књиама древним нађосїе земљу
У којој у ѝразном ѝеју ѝјесника
Лебди ѝајна државне душе.*

Могуће је да је то учињено како би се избегле исувише директне асоцијације на социјално-политичку сферу стварности, која сигурно није у симболичком фокусу песме. Ову сферу у знатнијој мери дотичу тек новије Радуловићеве песничке књиге (в. **Заједница**).

Занимљив је и пример модификације песме *Анђела, ѝавној* у којој је из стиха –

На ѝавно чело невјерних

изостављена реч *невјерних*, што вероватно такође има задатак да елиминише неке ненамераване конотације, а са друге стране проширује могуће значење стиха што се, као и у раније наведеном примеру, тиче својеврсног уопштавања, или, још боље речено, измицања конкретизацији песничке слике. Избегавање да се значења песме расплету у једноставности оног конкретног и свакодневног, и инсистирање на отворености и извесној смисаоној замагљености, важне су одлике модификација ових песама.

Можда најзанимљивији пример даје песникова интервенција у песми *Гдје са висова веје* (први пут објављене у збирци *У сјенку улазим, оче*). Тај пример нам казује не само о високим скрупулама Радуловићевог песничког уобличавања, него и о извесним обавезама које уопште стоје пред савременом поезијом.

Ова песма се окончава дистихом који у првој верзији гласи –

*Сјенко мала. Кад оцу се молих.
Као седми њечайи њејов. Казивах име њвоје.*

У другој верзији, метафора *седми њечайи* је замењена изразом непренесеног значења *седмо чедо* –

*Сјенко мала. Кад оцу се молих.
Као седмо чедо њејово. Казивах име њвоје.*

Измена је наизглед сасвим мала, само једна реч је другачија. Али зашто је ово Радуловић изменио? Израз *седми њечайи*, који је овде употребљен као метафора којој се не

може одрећи убедљивост, па и извесна, свакако за савремену поезију пожељна семантичка отвореност, у извесним конвенцијама (језичким играма) представља, посебно у спреси са речју *ошаци*, ако не баш технички термин, какве ни у ком случају не би требало метафоризовати, а оно свакако увржен симбол са јаким и чврсто одређеним значењима. Наравно, реч је о конвенцијама успостављеним у Светом писму (в. **Свето писмо**). Радуловић је, вероватно у каснијем читању сопствене песме, постао свестан да метафоризовање израза *седми њечайи* у овој песми уноси и очекивање смисла који није желео да постигне, па је одустао од једне јаке и убедљиве метафоре, зарад прецизности израза.

11. РАЗВОЈНИ КОНТЕКСТ

Приликом тумачења поезије Селимира Радуловића, велики херменеутички значај имају и два развојна контекста: први се тиче развојних линија новијег српског песништва (од Другог светског рата наовамо), а други развоја ауторске поетике овог песника. Данашњи постмодернистички инклузивни плурализам поетика, у коме равноправно учествују чак и веома различита поетичка становишта, можда може да замагли свест о томе да су се у периоду од последњих седамдесет година појавила и издигла два снажна таласа окренута обнављању традиције, њених садржинских и обликовних могућности. Педесетих година прошлог века први талас су обликовали песници који ће чинити креативно језгро новије српске поезије, од Павловића и Попе, преко Ра-

ичковића, Миљковића, Лалића и Христића, до Симовића и Радовића. Њихов императив је био да сопствену модерност утемеље у оснаженој традицији и деловао је ослобађајуће у поређењу са антитрадиционализмом социјалистичке уметности, али и антитрадиционализмом доброг дела међуратне модерне поезије. Други талас, деведесетих година, донео је, уз баласт поједностављене, на општа места сведене националне и хришћанске симболике, свакако делимично подстакнуте променама у српском друштву, и креативну обнову изражавања религиозног искуства, у чему су предњачили песници који су умели да то искуство уклопе у специфичну постмодерну ситуацију, (поново) Лалић, Тешић, Негришорац... У том процесу учествује и Селимир Радуловић, чија поезија је прошла кроз трансформацију – и то је други развојни контекст – од почетне, неоавангардистичким позицијама блиске сумње у смисао, до садашњег непорецивог поверења у смисао. Разлика је и у томе што је песник испрва тражио смисао у иманенцији језика и његових појава, а касније га нашао у крајњој трансценденцији светог.

То није мала разлика, ни поетички, ни с обзиром на раван најопштијег погледа на свет. Једно је чиста поезија, и само она се тестира, само она је на улогу, а друго – преко поезије ставља на улог много више: читаву егзистенцију која стоји иза те поезије.

Али те две позиције у Радуловићевом песништву не раздваја неки бездани понор (в. **Континуитет**), већ управо супротно од тога, став поверења у смисао може једним својим делом бити исход става сумње, уколико та сумња није била само негативна и деструктивна, него је, могло би и тако да се каже, хтела да саму себе доведе у питање,

позивала је да се нађе утемељење имуно од сумње. Тај декартовски преокрет Радуловићева поезија није постигла окрећући се оном рационалном; јер она је већ била рационална. Она се окренула оном што претходи људском разуму. У праву је Слободан Жуњић, када у једном огледу поезију Селимира Радуловића одређује као *филозофску*. Она је таква пре свега зато што провоцира питања о сопственој природи.

Метафора за индивидуални песнички развој овде, дакле, није прекид (нити, из сродног значењског регистра, прелом, раскид или преокрет), него пре – раст, сазревање, преображај или томе слично, такав развој, који неће поништити и одбацити оно што му је претходило, окренувши нову песничку и животну страницу. Не, песник једноставно наставља да пише из новонађене жиже, и да држи на окупу своје песме – себе! – као целину. Да се у то додатно уверимо, довољан је податак да је Радуловић не једном користио своје раније написане и објављене песме или њихове фрагменте састављајући нове књиге (в. **Прерада песама**). То не би било могуће под претпоставком прекида или преокрета као обележја песничког развоја.

12. СВЕТО ПИСМО

Полазиште симболичких кругова које изграђује поезија Селимира Радуловића је библијски, новозаветни наратив. Песник исказује апсолутно поверење у библијску свету причу. Он и не помишља да каже нешто друго и другачије. Он је у естетској трансформацији библијских садржаја

и хришћанских вредности (в. **Књиге/Књига**) потпуно ортодоксан, и свим срцем настоји да буде такав. При томе му иду на руку и основни услови песништва. Јер, реч је о томе да, чак и када би хтео, европски песник не може да се отресе великих традиција којима припада – хеленске и хришћанске. У делу сваког данашњег песника има нешто што овај дугује или Хомеру или Светом писму. Мимо традиције се не може, чак ни када се традиција напада или тобоже одбацује. Радуловић се приклања том неминовно задатом услову, али хоће и више од тога, хоће да своју поезију сасвим приближи традицији (хришћанској), да јој се добровољно и испуњеног срца преда.

Посебно у књизи *О ѿајни ризничара свих суза*, то предавање ће задобити облик палимпсестног дописивања уз текст Јеванђеља. Основни текст европске духовности код Радуловића није само пуки подтекст, већ се његови стихови нераздвојиво преплићу са библијском потком и граде једну песничку слику Јеванђеља (в. **Естетска хетерономија**). Песник се обраћа оном *извору са која сви ѿисмо воде*, Богочовеку, Исусу Христу. Његови стихови, исписани молитвеним жаром колико и поетским нервом, још једном нам показују да религиозна свест, и још конкретније, хришћанска вера, и данас може да постане покретач уметничког деловања, као што је то била ранијих векова.

Стилско-реторичке вредности Радуловићеве поезије често достижу знатне висине (в. **Симболика и реторика**). Узмимо као примере циклус *Седам малих дрхѿаја*, насловну поему збирке *Песме са осѿрва сирочади*, поједина певања *Снова свейої ѿуѿника* (посебно 1, 2, 9, 13, 18. итд.), или снажну оркестрацију пева *О ѿасѿиру и камену са*

седам очију – и лако ћемо се уверити да песник и те како држи до естетских ефеката и вредности које припадају поезији као аутономној стваралачкој сфери. Али ти ефекти и те вредности постају потпуни тек када буду доведени у однос према свету хришћанске симболике, тек у тренутку када их наткриљује исказ –

Не, нема смрти, браћо мој, највољенији.

Или, као варијација претходног –

*Не ишјај ко ће те издати
Из шела смрти ове!*

13. ОСМИ ЕОН

Своје, и наше, време Селимир Радуловић назива „осмим еоном”. *Αἰον* на грчком означава раздобље, или животно доба. Осмо раздобље. Према објашњењу владике бачког Иринеја, рана хришћанска мисао је тумачила да се историја света одвија у седам еона, при чему њихово трајање није нити може да буде тачно одређено. „При крају историје створенога света”, каже он, „у осмом еону (веку), сматрало се, духовна поларизација међу људима биће толика да се више неће моћи разрешити друкчије осим поновним доласком Господа Исуса Христа.” Према томе, своје, и наше време, Радуловић сматра последњим раздобљем.

Тај телеолошки, апокалиптички смисао приписан времену у коме живи, код песника је заснован на доживљају света као обесмишљеног и испражњеног,

лишеног трансценденције и отуда неутешног, света као позорнице на којој своје улоге играју различите силе, човеку непријатељске, а завијене у примамљиве привиде. Тиме се Селимир Радуловић приближава и оним тзв. миленијумским учењима, која с времена на време оживљавају, чија основна порука је да је крај света на помолу, да је зло спремно да нападне, и да човек мора да донесе одлуку о томе којој ће се страни приволети. Да му то отежа, зло се приказује као пожељно, оно га заводи и вара. Заиста, много је тога у савременом свету варљиво и заводљиво, много је тога што човековом свету одузима смисао, што човека не угрожава физички, него духовно, што га чини непотребним, а само његово постојање случајним.

Поезија је тада борба за смисао. За поновно налажење разлога ваљаном заједничком животу. За обнову поверења у нешто што превазилази нас и наше дане.

14. СИМБОЛИКА И РЕТОРИКА

Као извор, подручје представа Светог писма у потпуности влада тематско-мотивском страном Радуловићевих песама, док представе грчко-римске антике налазе места у интонацији песничког говора (који је најчешће обојен химничким валерима), затим, мање директно, у културноисторијским алузијама класицистичке форме стиха, као и у имплицитном дијалогу са прилично широко захваћеним тачкама духовног (богословског и песничког) предања, где ће читалац моћи да препозна исихасте и Милтона, Кјеркегора, Хелдерлина и Његоша...

Спој хришћанске симболике и класицистичких реторичких средстава – што се у последњој линији може *йрevesии* као спој вредности библијског и старогрчког света – у Радуловићевој поезији се остварује на разноврсне начине, који захтевају исто тако разноврсне интерпретативне одговоре.

Тако је, на пример, могуће да се говор неког критичара о Радуловићевој поеми *Снови sweйoi йушника* окрене њеним формалним и стилским аспектима: њеном химничком тону, новом провоцирању могућности или немогућности српског хексамetra, ефектним понављањима и варирању мотива, оствареној реторичкој монументалности – при чему ће, пре или касније, тај критичарев говор морати да сва ова питања доведе у везу са библијским предлошком. Неки други критичар могао би да у поеми *Седaм малих дрхшaја* препозна и коментарише мозаичку структуру текста и вишеструкост перспектива које успостављају поједина њена певања. Али на крају ће и он ипак морати да нагласи да су то перспективе којима ограничени човеков дух настоји да савлада једну од најнеобичнијих, најпарадоксалнијих библијских прича, ону о Авраму и Исаку. У визури коју даје поезија Селимира Радуловића, то је прича која тематизује апсолутно поверење, скоро надљудско одсуство сумње. За разлику од егзистенцијално-филозофске интерпретације ове приче, песников приступ прихвата и подноси њену инхерентну парадоксалност, јер је апсорбује једним чином вере.

Исто тако је могуће да се говори о вишеслојној алегоризацији у стиховима пева *О йасшaиру и камену са седaм очију*, при чему се песничке фигуре актуелизују

на позадини која и на плану појединачних слика и на плану целине, уважава успостављена значења као дела наслеђа европског песништва. Или, да се говори о разуђеној архитектоници овог спева, чиме се усложњава, варира и динамизује њена основна симболика. Неколико илустрација ће поткрепити ова запажања.

Прва се односи на коришћење алегорије пловидбе по узбурканом мору и стицања у сигурну луку. Ову веома стару песничку фигуру Радуловић користи строго поштујући њен устаљени образац. Он и не покушава да угрози тај образац, рецимо, неким захватом модернистичке ироније. Управо супротно од тога, он настоји да се што је могуће чвршће држи фигуративности која још не жели иронију, нити било какав помак у односу на устаљена значења алегорије –

*Јер у дури се нађох, не силом вејџра,
Већ вајџром срца које илови.
И љуљах се као дрод, усред џаласа
Великој; ља хиџах да се сџасим,
Пре дродолома...*

Оно што је овде занимљиво јесте то да се ова алегоријска слика разрешава другом сликом, такође алегоријском, и такође веома старом:

*Па, као шџо љасџири, реври, воде сџадо
Тамо ље је џрава дудља, да се сџо насџи,
Тако и ја љохиџах ка џајни неда,
Тек извесној, Оче.*

Тако се обе алегорије, и она о избегавању бродолома на узбурканом мору, и она о брижном старању пастира, откључавају симболиком Светог писма.

Код Радуловића се учестало примењује поступак понављања и варирања мотива, слика и исказа, чиме се постижу знатни реторички ефекти, а посредством њих и симболички. Узмимо као пример збирку *О њасџиру и камену са седам очију*, са свешћу да сличних примера има и у другим песниковим књигама. У једанаестом певању овог пева, варирање и градација апелативног гласа, што је на првом месту деловање на реторичком плану, осваја све више смисаоне вредности –

О, блаџи, о, џиџи, Учџџељу мој
(...)

О, блаџи, о, џиџи, Извидниче мој
(...)

О, блаџи, о, џиџи, Оче мој.

Оваква и слична понављања остварују се како на равни појединачних песама, као што је то у претходном примеру, али и на равни целе збирке. На пример, реторички модел набрајања користи се у више певања пева о коме је овде реч (14, 28, 39, 46), и потом крунише у понесеном финалу.

П. С.

Фрагменти који чине овај *Њојмовник* настајали су током више од 20 година, од 1996. Већином је реч о деловима опсежнијих текстова, прерађених за објављивање

у овој књизи; неколико нових фрагмената је написано у лето и јесен 2018. Сliku поезије Селимира Радуловића коју сугерише овај *фојмовник* не сматрам завршеном, иако поједине црте те слике имају јасне, коначне обресе.

Саша Радојчић

О АУТОРУ

Селимир Радуловић (Цетиње, 1953) објавио је десет песничких књига: *Последњи, дани* (1986), *Сан о њазнини* (1993), *У сјенку улазим, оче* (1995), *О њајни ризничара свих суза* (2005), *Снови светиој њушника* (2009), *Под кишом суза с Пајмоса* (2012), *О њасџиру и камену са седам очију* (2015), *Сенка осмој еона* (2016, 2018), *Два-жнаести* (2018), *О дукају с ликом сџарца* (2020), књиге изабраних песама: *По лицу ноћи* (1996, 1997), *Књига очеве* (2004), *Где Боју се надах* (2006), *Извешџај из земље живих* (2009), *Светило из очеве колибе* (2011) и књиге изабраних и нових песама: *С виса сунчаној, сџрашној* (1999), *Као мирни и светили весник* (2008), *Песма с остџрва сирочади* (2010), *Дах мале молиџве* (2017), *Исџовести џумача цареве сна* (2019).

У издању Срџске књижевне задруе и Православне речи објављена су му *Изабрана дела* (I–V).

Поводом његовог песничког дела објављена су два зборника радова: *Песник ноџурна* (1995) и *Светило из очеве колибе* (2015).

Аутор је пет антологија/хрестоматија, књиге књижевно-критичких текстова *Повој и чланци* (1987), књига огледа *Светило*

из очеве колибе (2015), *Гле! Јаїње Божје!* (2020), *Оно мало соли* (2020) и монографије о Светом Сави (2020), заједно с Епископом Новосадским и Бачким др Иринејом.

О његовом делу објављене су две књиге – Слободан Жуњић / *Лако језіро јеснишиїва* и Саша Радојчић / *За светилом из очеве колибе*.

Издавачка кућа *Чиїоја* објавила је, у колекцији *Одговори*, књигу разговора Милоша Јевтића са Селимиром Радуловићем *Очево лице књиге* (2017).

Књиге изабраних песама објављене су му на македонском (*Светлина од очеваїа колиба*), руском (*Свет иных пространств*), грчком (*Φως αλο την καλυβα του πατερα*) и немачком (*Der Hauch des kleinen Gebets*) језику.

За свој књижевни рад добио је *Новембарску јовелу Нової Сада*, *Искру кулїуре*, *Печай вароши сремско-карловачке*, *Кочићево јеро*, *Награду Прољетної сајма у Бањалуци*, *Награду Теодор Павловић*, *Вукову наїраду*, *Награду Миодраг Ђукић*, *Награду Симо Маїтавуљ*, *Повељу Мораве*, *Награду Књиїа јодине Друштва књижевника Војводине*, *Награду Десїоїица Анїелина Бранковић*, *Награду Кондир Косовке девојке*, *Теслину јолубицу*, *Медаљу Консїанїїина Философа*, *Словенске уније из Чешке*, *Награду за животно дело Културног центра Војводине Милош Црњански*, *Награду Ђура Јакишић*, *Змајеву наїраду* Матице српске, *Награду Лаза Косїић*, *Награду Сїеван Пешић*, *Златну медаљу за заслује Председника Републике*, *Орден Светїої Сїефана Лазаревића*, *Светог Синода Српске Православне цркве*, *Награду Милан Боїдановић*, *Повеље за животно дело Удружења књижевника Србије*, *Награду Ђура Даничић*, *Награду Филип Вишњић*, *Награду Теодор Павловић* (за животно дело).

Управник је Библиотеке Матице српске. Живи у Новом Саду.

САДРЖАЈ

Седам малих дрхтаја	5
Снови светог путника	17
О пастиру и камену са седам очију	95
Сенка осмог еона	171
Душа моје мајке	291
Саша Радојчић <i>За свейлом из очеве колибе</i>	319
О аутору	353

Селимир Радловић
СЕДАМ МАЛИХ ДРХТАЈА
изабране и нове песме

Уредници
Срђан Малешевић
др Небојша Кузмановић

Издавачи
Културно-образовни центар, Шид
Архив Војводине, Нови Сад

Корице
Рајко Каришић

Лекѿура и корекѿура
Аутор

Припрема за шѿамѿу
Оливера Михајловић

Шѿамѿа
Службени гласник

ISBN 978-86-901842-3-1

2021

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14

821.163.41-14.09 Radulović S.

РАДУЛОВИЋ, Селимир, 1953-

Седам малих дрхтаја : изабране и нове песме / Селимир
Радуловић. - Нови Сад : Архив Војводине ; Шид : Културно-
образовни центар, 2021 (Београд : Службени гласник). - 355 стр. ;
20 cm

Стр. 317-348: За светлом из очеве колибе / Саша Радојчић.

ISBN 978-86-901842-3-1

а) Радуловић, Селимир (1953-)

COBISS.SR-ID 55420425